

ข้อ ๑

วิธ บ.วิ.อาญา ภาค ๑-๒ (มาตรา ๑ ถึง ๑๕๖)

หลักกฎหมายที่เกี่ยวข้อง(ควรท่องให้ขึ้นใจ)

1. **ป.วิ.อ.มาตรา 2(4).....** วางหลักไว้ว่า ผู้เสียหาย หมายความว่าบุคคลผู้ได้รับความเสียหายเนื่องจากการกระทำผิด... รวมทั้งบุคคลที่มีอำนาจจัดการแทนได้ในมาตรา 4, 5 และ 6...

2(7)..... วางหลักไว้ว่า คำร้องทุกข์ หมายความว่าถึงการที่ผู้เสียหายได้กล่าวหาต่อเจ้าหน้าที่ตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ว่ามีผู้กระทำความผิด โดยมีเจตนาจะให้ผู้กระทำความผิดได้รับโทษ

2. **ป.วิ.อ.มาตรา 5.....** วางหลักไว้ว่า บุคคลเหล่านี้จัดการแทนผู้เสียหายได้... (1)ผู้แทนโดยชอบธรรมในความผิดซึ่งกระทำต่อผู้เยาว์... (2)ผู้บุพการีเฉพาะแต่ในความผิดอาญาซึ่งผู้เสียหายถูกทำร้ายถึงตายจนไม่สามารถจัดการเองได้...

3. **ป.วิ.อ.มาตรา 39.....** วางหลักไว้ว่า สิทธินาคคืออาญามาฟ้องย่อมระงับไปดังต่อไปนี้... (2)ในคดีความผิดต่อส่วนตัว เมื่อได้ถอนคำร้องทุกข์ ถอนฟ้องหรือยอมความกันโดยถูกต้องตามกฎหมาย... (4)มีคำพิพากษาเสร็จเด็ดขาดในความผิดซึ่งได้ฟ้อง...

4. **ป.วิ.อ.มาตรา 126.....** วางหลักไว้ว่า ผู้ร้องทุกข์จะถอนคำร้องทุกข์เสียเมื่อใดก็ได้

แนวคำตอบ

1. มีปัญหาต้องวินิจฉัยประการแรกว่า ในคดีอาญาที่มีผู้เสียหายหลายคน การที่ผู้เสียหายคนหนึ่งคนใดฟ้องผู้กระทำผิดก่อน ผู้เสียหายคนอื่นจะฟ้องผู้กระทำผิดอีกได้หรือไม่ และถ้าผู้เสียหายที่ฟ้องผู้กระทำผิดก่อน ได้ถอนฟ้อง จะตัดสิทธิผู้เสียหายคนอื่นที่จะฟ้องคดีอาญาในข้อหาเดียวกันหรือไม่?

คำตอบ ไม่ตัดสิทธิผู้เสียหายคนอื่นทั้งสองกรณี กล่าวคือ กรณีแรกไม่เป็นฟ้องซ้อน เพราะไม่มีบทบัญญัติห้ามผู้เสียหายคนอื่นฟ้องผู้กระทำผิดอีก แม้ ป.วิ.พ.มาตรา ๑๗๓ วรรคสอง (๑) จะนำมาใช้บังคับในคดีอาญาได้ก็ตาม ก็ห้ามเฉพาะโจทก์ในคดีเดิมเท่านั้น กรณีที่สองไม่เป็นฟ้องซ้ำ เพราะ ป.วิ.อ.มาตรา ๓๖ ตัดสิทธิเฉพาะผู้เสียหายคนที่จะฟ้องคดีอาญาในข้อหาเดียวกันกับอีกเท่านั้น หากได้ตัดสิทธิผู้เสียหายคนอื่นที่จะฟ้องคดีอาญาในข้อหาเดียวกันนั้นอีกไม่ มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ ดังนี้

ในคดีอาญาที่มีผู้เสียหายหลายคน ผู้เสียหายแต่ละคนย่อมมีสิทธิฟ้องผู้กระทำผิดได้ การที่ผู้เสียหายคนหนึ่งฟ้องผู้กระทำผิดก่อนประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ก็ไม่มีบทบัญญัติห้ามผู้เสียหายคนอื่นฟ้องผู้กระทำผิดอีก ส่วนประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 173 วรรคสอง (1) ซึ่งได้บัญญัติห้ามโจทก์เมื่อได้ยื่นฟ้องต่อศาลแล้วและคดีอยู่ในระหว่างพิจารณายื่นฟ้องจำเลยเรื่องเดียวกันนั้นต่อศาลเดียวกันหรือต่อศาลอื่นอีก ก็เป็นการห้ามเฉพาะโจทก์ในคดีเดิมเท่านั้นมิให้ฟ้องจำเลยในเรื่องเดียวกัน แม้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 15 จะให้นำมาใช้บังคับในคดีอาญาได้แต่โจทก์ก็ไม่ได้ฟ้องจำเลยในเรื่องเดียวกันกับที่ฟ้องคดีนี้มาก่อนการที่ ม. ภรรยาโจทก์เคยฟ้องจำเลยในเรื่องเดียวกันกับคดีนี้ก็ยังไม่ถือว่าเป็นการฟ้องแทนโจทก์ด้วย ฟ้องของโจทก์คดีนี้จึงไม่เป็นฟ้องซ้อนกับคดีที่ ม. เคยฟ้องจำเลย (ฎีกาที่ ๗๖๗๒๕๓๕)

ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า ปัญหาที่จะต้องวินิจฉัยมีว่า การที่จำเลยลงรายการเท็จในสมุดทะเบียนผู้ถือหุ้นและทำปลอมทะเบียนผู้ถือหุ้นและได้มีนายสุวัฒน์ พุกษ์เสถียร ผู้ถือหุ้นคนหนึ่งฟ้องในข้อหาความผิดต่อพระราชบัญญัติกำหนดความผิดเกี่ยวกับห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด สมาคมและมูลนิธิ พ.ศ. 2499 มาตรา 42 และข้อหาปลอมเอกสารแล้วแต่ได้ถอนฟ้องไปโจทก์ซึ่งเป็นผู้ถือหุ้นคนหนึ่งและเป็นผู้เสียหายจะมีอำนาจฟ้องจำเลยได้อีกหรือไม่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 36 บัญญัติว่า "คดีอาญาที่ได้ถอนฟ้องไปจากศาลแล้ว จำนำมาฟ้องอีกหาได้ไม่ เว้นแต่จะเข้าอยู่ในข้อยกเว้นดังต่อไปนี้..." เห็นว่า บทบัญญัติดังกล่าวหมายความว่าในคดีอาญานั้นที่ผู้เสียหายคนหนึ่งได้ยื่นฟ้องไว้แล้วได้ถอนฟ้องคดีนั้นไปจากศาล ย่อมตัดสิทธิผู้เสียหายคนนั้นที่จะฟ้องคดีอาญาในข้อหาเดียวกันนั้นอีกเท่านั้น หาได้ตัดสิทธิผู้เสียหายคนอื่นที่จะฟ้องคดีอาญาในข้อหาเดียวกันนั้นอีกไม่ เพราะสิทธิในการดำเนินคดีอาญาที่ตนเป็นผู้เสียหายย่อมเป็นสิทธิเฉพาะตัวของผู้เสียหายแต่ละคน ทั้งมาตรา 36 นี้มิได้บัญญัติตัดสิทธิผู้เสียหายแต่ละคนในกรณีที่มีผู้เสียหายหลายคนไว้โดยแจ้งชัด ดังนั้นโจทก์ซึ่งเป็นผู้เสียหายที่มีได้ถอนฟ้อง จึงมีอำนาจฟ้องคดีอาญาต่อศาลตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 28 ได้ (ฎีกาที่ ๕๙๓๔-๕๙๓๕/๒๕๓๓)

2. มีปัญหาต้องวินิจฉัยประการที่สองว่า ผู้เสียหายซึ่งยังเป็นผู้เยาว์จะขอเข้าเป็นโจทก์ร่วมกับพนักงานอัยการได้หรือไม่? และกรณีเด็กอายุไม่เกิน 15 ปี ยอมให้กระทำความผิดว่าเป็นผู้เสียหายหรือไม่? และจะมีอำนาจร้องทุกข์ได้เองหรือไม่?

ตอบ ผู้เยาว์จะขอเข้าร่วมเป็นโจทก์กับพนักงานอัยการไม่ได้ เพราะมิได้เป็นไปตามบทบังคับว่าด้วยความสามารถของบุคคลตามกฎหมาย ซึ่งจะต้องกระทำโดยผู้แทนตามบทบัญญัติแห่ง ป.วิ.อ. มาตรา ๓, ๕, และ ๖ แต่ศาลฎีกาจะยกฟ้องหรือไม่รับพิจารณาเสียทีเดียวไม่ได้ ต้องสั่งให้แก้ไขความบกพร่องเสียก่อนตามนัยแห่ง ป.วิ.พ. มาตรา ๕๖ วรรคสอง ประกอบ ป.วิ.อ. มาตรา ๑๕ และแม้ว่าเด็กจะยอมให้กระทำความผิดก็ถือว่าเป็นผู้เสียหายแล้ว เพราะ ตาม ป.อ. มาตรา 277 วรรคแรก บัญญัติให้ผู้กระทำความผิดเด็กหญิงอายุยังไม่เกิน 15 ปี ซึ่งมีใช้ภริยาของตนนั้น มีความผิดโดยไม่คำนึงถึงว่าเด็กหญิงนั้นจะยินยอมหรือไม่ก็ตาม และผู้เยาว์มีอำนาจร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนได้เอง โดยมีพักต้องได้รับอนุญาตจากผู้ปกครอง เพราะถือว่ามีความรู้สึกผิดชอบแล้ว และผู้ปกครองไม่มีอำนาจกอนดำรงทุกข์ที่ฝืนความประสงค์ของผู้เยาว์ดังกล่าว มีคำพิพากษาศาลฎีกาวินิจฉัยไว้ ดังนี้

ศาลฎีกาฟังข้อเท็จจริงว่าจำเลยกระทำความผิดตามฟ้อง และวินิจฉัยข้อกฎหมายเกี่ยวกับเรื่องเด็กหญิงเขาเต่าเป็นผู้เสียหายขอเข้าเป็นโจทก์ร่วมว่า กรณีเด็กหญิงเขาเต่าอายุ 14 ปีจะเข้าเป็นโจทก์ร่วมได้ต้องกระทำโดยผู้แทนตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 3, 5 และ 6 การที่เด็กหญิงเขาเต่าขอเข้าเป็นโจทก์ร่วมโดยความยินยอมของนายบือชาผู้เป็นบิดาซึ่งศาลชั้นต้นสั่งอนุญาตนั้น มิได้เป็นไปตามบทบังคับอันว่าด้วยความสามารถของบุคคลตามกฎหมาย แต่ว่าจะยกฟ้องหรือไม่รับพิจารณาเสียทีเดียวไม่ได้ ชอบที่จะสั่งให้แก้ไขความบกพร่องเสียก่อน ตามนัยแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 56 วรรค 4 ประกอบด้วยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 6 และมาตรา 15 เมื่อโจทก์ร่วมมิได้ฎีกาขึ้นมา และคดีไม่อาจทำให้คำวินิจฉัยของศาลฎีกาเกี่ยวกับปัญหาว่าจำเลยกระทำความผิดตามฟ้องของโจทก์หรือไม่เปลี่ยนแปลงไป การจะสั่งให้แก้ไขอำนาจฟ้องของโจทก์ร่วมให้ถูกต้องเสียก่อนในกรณีนี้จึงไม่จำเป็น เพราะไม่เกิดประโยชน์อย่างใด (ฎ.๕๖๓/๒๕๑๗)

ขณะที่โจทก์ร่วมทั้งสองยื่นคำร้องขอเข้าเป็นโจทก์ร่วมกับพนักงานอัยการและศาลชั้นต้นมีคำสั่งอนุญาตนั้น โจทก์ร่วมทั้งสองยังมีอายุไม่ครบ 20 ปีบริบูรณ์ หรือบรรลุนิติภาวะโดยการสมรสตาม ป.พ.พ. มาตรา 19 และมาตรา 20 และผู้เสียหายในคดีอาญาซึ่งยังเป็นผู้เยาว์จะขอเข้าเป็นโจทก์ร่วมกับพนักงานอัยการต้องกระทำโดยผู้มีอำนาจ จัดการแทนตามป.วิ.อ. มาตรา 5 (1) การที่โจทก์ร่วมทั้งสองซึ่งยังเป็นผู้เยาว์ขอ

เข้าร่วมเป็นโจทก์ด้วยตนเอง จึงมิได้เป็นไปตามบทบังคับว่าด้วยความสามารถของบุคคลตามกฎหมาย แต่ศาลฎีกาจะยกคำร้องหรือไม่รับพิจารณาเสียทีเดียวยังไม่ได้ ข้อที่ศาลฎีกาสั่งแก้ไขข้อบกพร่อง เสียก่อนตามนัยแห่ง ป.วิ.พ. มาตรา 56 วรรคสอง ประกอบด้วย ป.วิ.อ. มาตรา 15 แต่เมื่อนับอายุของโจทก์รวมทั้งสองในขณะที่ยื่นคำร้องอยู่ระหว่างพิจารณาของศาลฎีกา โจทก์ทั้งสองมีอายุเกิน 20 ปี พ้นจากภาวะผู้เยาว์และ บรรลุนิติภาวะแล้ว จึงไม่มีความจำเป็นและไม่มีความเหตุที่ศาลฎีกาจะต้องมีคำสั่งให้แก้ไขข้อบกพร่องในเรื่องความสามารถของโจทก์ทั้งสองอีก (ฎ.๗๒๓๘/๒๕๕๙)

ตาม ป.อ.มาตรา 277 วรรคแรก บัญญัติให้ผู้กระทำความผิดเด็กหญิงอายุยังไม่เกิน 15 ปี ซึ่งมีไชภริยาของตนนั้น มีความผิดโดย ไม่คำนึงถึงว่าเด็กหญิงนั้นจะยินยอมหรือไม่ก็ตาม แต่หากเด็กหญิงนั้นยินยอมก็มีได้หมายความว่า เด็กหญิงนั้นมีส่วนร่วมในการกระทำความผิดด้วย เมื่อเด็กหญิงทั้งสามถูกจำเลยกระทำความผิดซ้ำแล้วซ้ำเล่าแม้จะเกิดจากความยินยอมของเด็กหญิงทั้งสามก็ ถือว่าเป็นผู้ที่ได้รับความเสียหาย เนื่องจากการกระทำความผิดซ้ำแล้วซ้ำเล่าตาม ป.วิ.อ.มาตรา 2(4) โจทก์ร่วมที่ 2 ที่ 3 และที่ 5 ในฐานะผู้แทนโดยชอบธรรม (กรณีที่เป็นบิดาต้องชอบด้วยกฎหมายของผู้เยาว์ด้วย ฎ. 2882/2527) ย่อมมีอำนาจจัดการแทนเด็กหญิงทั้งสามตาม ป.วิ.อ.มาตรา 5(1) และมีสิทธิยื่นคำร้องขอเข้าร่วมเป็นโจทก์ในความผิดซ้ำแล้วซ้ำเล่าตาม ป.วิ.อ.มาตรา 3(2) (ฎ.4147/2550 ล.5 น.114) โจทก์ฟ้องจำเลยหาว่ากระทำความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเราตาม ก.ม.ลักษณะอาญา มาตรา 243 ได้กล่าวยืนยันมาด้วยว่า ผู้เสียหายได้ร้องทุกข์ให้เจ้าพนักงานเอาคดีขึ้นว่ากล่าวแล้ว จำเลยมิได้คัดค้านประการใด คงให้การปฏิเสธว่ามีได้กระทำความผิดตามฟ้องเท่านั้น ดังนั้นปัญหาข้อที่ว่า การร้องทุกข์ถูกต้องตามแบบระเบียบหรือไม่ อันเป็นปัญหาข้อกฎหมายนั้น ไม่มีประเด็นที่คู่ความยกขึ้น กล่าวเลย ศาลจึงไม่ต้องวินิจฉัยถึง ผู้เยาว์อายุ 18 ปี ร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวน โดยไม่ต้องให้ผู้แทนโดยชอบธรรม ลงลายมือชื่อในการร้องทุกข์ด้วย ก็ใช้ได้ (ฎ. ๑๙๘๒/๒๕๕๔)

ศาลฎีกาเห็นว่า คดีนี้นางสาวปิ่นเป็นผู้เสียหายได้ร้องทุกข์ต่อเจ้าพนักงานด้วยตนเอง จนมีการสอบสวนและอัยการได้ดำเนินการฟ้องร้องแล้วที่ที่นายเคลิ้มผู้เป็นบิดาจะถอนคำร้องทุกข์ก็ได้กล่าวว่า นายเคลิ้มได้รับเงินของจำเลยไว้ ๒,๐๐๐ บาท ต้องการจะให้นางสาวปิ่นเป็นผู้เสียหายแต่งงานกับจำเลย แต่นางสาวปิ่นไม่สมัครใจ มีความประสงค์ยืนยันที่จะเอาโทษจำเลยในการที่ได้ล่วงละเมิดแก่ตนจนเป็นที่เสียหาย ประโยชน์ของบุคคลทั้งสองจึงขัดกัน ศาลฎีกาโดยที่ประชุมใหญ่เห็นว่า เมื่อพิเคราะห์ตามรูปเรื่องแห่งคดี นางสาวปิ่นเป็นผู้เสียหายแม้จะเป็นผู้เยาว์ ก็มีอายุในเวลานั้น ๑๗-๑๘ ปี อีกทั้งผลประโยชน์ของนายเคลิ้มซึ่งมีอำนาจจัดการแทนนางสาวปิ่นก็ขัดกัน ฉะนั้นสำหรับคดีนี้จึงเห็นว่านายเคลิ้มบิดานางสาวปิ่นผู้เยาว์หาไม่อำนาจที่จะถอนคำร้องทุกข์ที่นางสาวปิ่นได้ยื่นไว้โดยขัดกันผลประโยชน์ของนางสาวปิ่นได้ไม่ (ฎ. ๒๑๔/๒๕๕๔)

3. มีปัญหาต้องวินิจฉัยประการที่สามว่า คดีความผิดต่อส่วนตัวเมื่อได้มีการตกลงทำสัญญาประนีประนอมยอมความกันแล้ว หากผู้กระทำความผิดไม่ชำระค่าเสียหายตามสัญญาประนีประนอมยอมความหรือผิดเงื่อนไขที่ตกลงกันไว้ ผู้เสียหายจะดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดอีกได้หรือไม่?

ตอบ ไม่ได้ เพราะสิทธินำคดีอาญามาฟ้องระงับตาม ป.วิ.อ.มาตรา ๓๙(๒) แล้วตั้งแต่วันที่ ทำสัญญาประนีประนอมยอมความกันโดยชอบด้วยกฎหมาย หากจำเลยไม่ปฏิบัติตามสัญญาหรือ เงื่อนไขที่ตกลงกันไว้ โจทก์ก็ต้องฟ้องเป็นคดีใหม่ มีคำพิพากษาศาลฎีกาวินิจฉัยไว้ ดังนี้

โจทก์ร่วมกับจำเลยทำบันทึกกันไว้ตามรายงานประจำวันรับแจ้งเป็นหลักฐานซึ่งมีข้อความว่า คู่กรณีตกลงกันแล้วต่างฝ่ายต่างไม่ติดใจเรียกร้องฟ้องกันทั้งทางแพ่งและอาญาต่อกัน โดยจำเลยได้ช่วยเหลือค่าเสียหายของกระบือที่ถูกยิงตายให้โจทก์ร่วมเป็นเงิน 7,000 บาท จะนำเงินมาจ่ายให้หมดในวันที่ 1 ตุลาคม 2544 แล้วลงชื่อโจทก์ร่วมและจำเลย เช่นนี้ จึงเป็นการทำสัญญาประนีประนอมยอมความกันโดยชอบด้วยกฎหมาย เมื่อความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ตาม ป.อ. มาตรา 358, 359 เป็นความผิดอันยอมความได้ จึงมีผลทำให้สิทธินำคดีอาญามาฟ้องระงับไปตาม ป.วิ.อ. มาตรา 39 (2) แม้ต่อมาจำเลยจะไม่ชำระค่าเสียหายตามสัญญาประนีประนอมยอมความ โจทก์ร่วมก็ไม่มีสิทธิร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนให้ดำเนินคดีแก่จำเลยในข้อหาทำให้เสียทรัพย์

หลังจากมีการยอมความกันโดยชอบด้วยกฎหมายแล้วอีกได้ คงมีสิทธิเรียกร้องค่าเสียหายตามสัญญาประนีประนอมยอมความเท่านั้น ปัญหานี้เป็นปัญหาข้อกฎหมายที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยแม้ไม่มีฝ่ายใดฎีกา ศาลฎีกามีอำนาจยกขึ้นวินิจฉัยได้ตาม ป.วิ.อ. มาตรา 195 วรรคสอง ประกอบมาตรา 225 (ฏ.๓๔๑๒/๒๕๕๐)

ในคดีความผิดอันยอมความได้ ปรากฏจากคำให้การชั้นสอบสวนของเจ้าพนักงานตำรวจที่จำเลยอ้างเป็นพยานว่า เจ้าพนักงานตำรวจได้นำโจทก์ไปพบจำเลยและต่างได้พูดจากกันจนเป็นที่พอใจแล้ว ทั้งสองฝ่ายต่างไม่ติดใจเอาความต่อกัน ในชั้นพิจารณาโจทก์แถลงต่อศาลว่า ตามข้อตกลงที่จะเลิกคดีมีเงื่อนไขว่าจำเลยที่ 1 ที่ 4 จะต้องไม่คุกคามพระในวัดต่อไป แต่หลังจากนั้นได้มีการรุกรานอีกเป็นการผิดข้อตกลง ดังนี้ แสดงว่าโจทก์และจำเลยต่างตกลงยอมความกันโดยตรงเลิกคดีกันแล้ว สิทธินัดตีมาฟ้องระงับไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 39 (2) ตั้งแต่วันที่ยอมความกัน ใน การยอมความที่มีเงื่อนไข หากจำเลยไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไข โจทก์จะต้องดำเนินคดีกับจำเลยเป็นคดีใหม่ แต่หาสิทธิรื้อฟื้นคดีที่ยุติแล้วมาฟ้องจำเลยอีกไม่ เพราะสิทธิการฟ้องคดีของโจทก์ระงับไปแล้ว (ฏ.๙๘๒/๒๕๒๐)

ปรากฏจากบันทึกว่า ผู้เสียหายได้กล่าวหาจำเลยที่ 1 กับพวกอีก 2 คนว่าบุกรุกที่ดินผู้เสียหาย ในที่สุดจำเลยที่ 1 กับพวกรับว่าได้บุกรุกและยอมออกไปจากที่ดินของผู้เสียหายแต่จำเลยที่ 1 คนเดียวไม่ยอมออกไป คงครอบครองที่ดินนั้นตลอดมา ถือว่าผู้เสียหายกับจำเลยที่ 1 ได้ยอมความกันโดยตกลงเลิกคดีกันแล้ว สิทธินัดตีมาฟ้องของโจทก์ ระงับไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 39 (2) การที่จำเลยที่ 1 ผิดเงื่อนไขไม่ยอมออกไปจากที่ดินเป็นอีกเรื่องหนึ่งต่างหาก ศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์พิพากษายกฟ้องโดยอาศัยข้อเท็จจริงว่ามีได้มีการร่วมกันกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 365 โจทก์จะฎีกาว่ามีการร่วมกันบุกรุกซึ่งเป็นข้อเท็จจริงไม่ได้ ต้องห้ามตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 220 (ฏ.๖๗/๒๕๒๔)

4. มีปัญหาต้องวินิจฉัยประการที่สี่ว่า คดีก่อนศาลพิพากษายกฟ้อง เพราะฟ้องโจทก์ไม่ปรากฏข้อเท็จจริงและรายละเอียดเกี่ยวกับเวลาซึ่งเกิดการกระทำผิด โจทก์จะนัดตีมาฟ้องใหม่ได้หรือไม่?

ตอบ ไม่ได้ เพราะถือว่าได้วินิจฉัยเนื้อหาข้อเท็จจริงอันเป็นประเด็นแห่งคดีแล้ว จึงถือว่าศาลได้มีคำพิพากษาเสร็จเด็ดขาดในความผิดซึ่งได้ฟ้องอันทำให้สิทธินัดตีอาญามาฟ้องระงับไปตาม ป.วิ.อ.มาตรา ๓๙(๔) มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ ดังนี้

ข้อกล่าวหาของโจทก์ในคดีนี้กับคดีอาญาเรื่องก่อนของศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลาง มีมูลมาจากเหตุหรือการกระทำอันเดียวกันและศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลางได้พิพากษายกฟ้องโดยวินิจฉัยว่า ฟ้องโจทก์ไม่ปรากฏข้อเท็จจริงและรายละเอียดเกี่ยวกับเวลาซึ่งเกิดการกระทำผิดตาม ป.วิ.อ. มาตรา 158 (5) ซึ่งถือว่าได้วินิจฉัยเนื้อหาข้อเท็จจริงอันเป็นประเด็นแห่งคดีแล้ว และโจทก์มิได้อุทธรณ์ จึงถือว่าศาลได้มีคำพิพากษาเสร็จเด็ดขาดในความผิดซึ่งได้ฟ้องแล้ว สิทธินัดตีอาญามาฟ้องเป็นคดีนี้จึงเป็นอันระงับไปตาม พ.ร.บ.จัดตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศและวิธีพิจารณาคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ พ.ศ. 2539 มาตรา 26 ประกอบด้วย ป.วิ.อ. มาตรา 39 (4) (ฏ.๕๑๓๗/๒๕๕๐)

เวลากระทำผิดเป็นข้อสำคัญที่โจทก์ต้องกล่าวในฟ้อง และเป็นข้อเท็จจริงในเรื่องความผิดที่จำเลยกระทำ เมื่อศาลพิพากษายกฟ้องคดีก่อนเพราะฟ้องโจทก์ไม่ระบุเวลากระทำผิด จึงได้ถือว่าได้ยกฟ้องในความผิดซึ่งได้ฟ้องแล้วตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 39 (4) โจทก์ไม่มีสิทธินัดตีมาฟ้องจำเลยอีก (ฏ.๑๖๘/๒๕๑๙)

ผู้เสียหายเป็นโจทก์ฟ้องหาว่าจำเลยพยายามฆ่าคน ศาลชั้นต้นเห็นว่า ฟ้องไม่สมบูรณ์ เพราะมีกล่าวเวลาและสถานที่ซึ่งจำเลยกระทำความผิด ศาลให้โจทก์แก้ฟ้องเสียให้ถูกต้อง โจทก์ยืนยันไม่แก้ ศาลมีคำสั่งให้ยกฟ้องตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 161,185 ดังนั้นการจะฟ้องจำเลยคนเดียวกับฐานพยายามฆ่าคนอื่นไม่ได้ เพราะศาลได้ยกฟ้องเสร็จเด็ดขาดในความผิดที่ฟ้องแล้วตามมาตรา 39(4)(ประชุมใหญ่ครั้งที่ 11/2502) (ฎ.1576/2495)

5. มีปัญหาต้องวินิจฉัยประการที่ห้าว่า คดีความผิดอันยอมความได้ กรณีผู้ร้องทุกข์ตาย ทายาทหรือผู้จัดการมรดกมีสิทธิถอนคำร้องทุกข์หรือไม่?

คำตอบ ทายาทหรือผู้จัดการมรดกมีสิทธิถอนคำร้องทุกข์ เพราะสิทธิในการถอนคำร้องทุกข์ในความผิดฐานยกยอก ฐานทำให้เสียทรัพย์ และฐานฉ้อโกง เป็นสิทธิเกี่ยวแก่ทรัพย์สิน ย่อมตกทอดไปยังทายาท แต่กรณีถูกทำร้ายมิใช่สิทธิเกี่ยวแก่ทรัพย์สิน ย่อมไม่ตกทอดไปยังทายาท มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ ดังนี้

สิทธิเกี่ยวกับการถอนคำร้องทุกข์ในคดีความผิดฐานยกยอกนั้นเป็นสิทธิเกี่ยวแก่ทรัพย์สินย่อมตกทอดไปยังทายาท ในคดีความผิดฐานยกยอกเมื่อผู้เสียหายตาย ภรรยาซึ่งเป็นทายาทย่อมมีสิทธิแถลงต่อศาลขอถอนคำร้องทุกข์ได้ตามลำพังผู้เดียว (ฎีกาที่ ๒๐๖/๒๔๘๘)

ศาลฎีกาเห็นว่า การถอนคำร้องทุกข์เป็นสิทธิซึ่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๒๖ วรรค ๑ บัญญัติให้ไว้แก่ผู้ร้องทุกข์ที่จะถอนคำร้องทุกข์เสียเมื่อใดก็ได้ และสิทธิถอนคำร้องทุกข์ในคดีความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์เป็นสิทธิเกี่ยวกับทรัพย์สิน เมื่อผู้ร้องทุกข์ตายย่อมตกทอดแก่ทายาท ฉะนั้นเมื่อนายช่วยผู้ร้องทุกข์ในคดีนี้ตาย สิทธิในการถอนคำร้องทุกข์จึงตกทอดแก่ทายาทโดยชอบด้วยกฎหมายช่วยผู้เป็นทายาทนางต้อยมีสิทธิถอนคำร้องทุกข์นั้นได้ ตามนัยคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๐๖/๒๔๘๘ คดีนี้โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๕๕ ซึ่งมาตรา ๓๖๑ บัญญัติว่าเป็นความผิดอันยอมความได้เมื่อได้ถอนคำร้องทุกข์โดยชอบด้วยกฎหมายสิทธินำคดีอาญามาฟ้องย่อมระงับไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๓๙(๒) คำพิพากษาศาลล่างก็ย่อมระงับไปในตัวไม่มีผลบังคับต่อไป (ฎีกาที่ ๑๑/๒๕๑๘)

สิทธิขอถอนคำร้องทุกข์ในคดีความผิดฐานฉ้อโกง ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 341 เป็นสิทธิเกี่ยวกับทรัพย์สิน เมื่อผู้ร้องทุกข์ตายย่อมตกทอดแก่ทายาทผู้ร้องเป็นสามีโดยชอบด้วยกฎหมายของนาง ป. ผู้ตาย เมื่อนาง ป. ผู้ร้องทุกข์ตายสิทธิในการถอนคำร้องทุกข์จึงตกแก่ผู้ร้องซึ่งเป็นทายาท ผู้ร้องมีสิทธิถอนคำร้องทุกข์ได้ เมื่อผู้ร้องยื่นคำร้องขอถอนคำร้องทุกข์เพราะได้รับชดเชยเงินที่ฉ้อโกงไปจากจำเลยแล้วสิทธินำคดีอาญามาฟ้องจึงระงับไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 39(2) (คำสั่งคำร้องที่ ๗๕๑/๒๕๔๑)

การถอนคำร้องทุกข์เป็นสิทธิซึ่ง ป.วิ.อ. มาตรา 126 วรรคหนึ่ง บัญญัติให้สิทธิแก่ผู้ร้องทุกข์ที่จะถอนคำร้องทุกข์เสียเมื่อใดก็ได้ สิทธิถอนคำร้องทุกข์ในความผิดฐานยกยอกถือเป็นสิทธิเกี่ยวกับทรัพย์สิน กรณีผู้ร้องทุกข์ตายสิทธิดังกล่าวย่อมตกทอดแก่ทายาท เมื่อได้ความตามคำร้องขอถอนคำร้องทุกข์ว่า บรรดาทายาททุกคนของผู้เสียหายไม่ประสงค์จะดำเนินคดีแก่จำเลยอีกต่อไป และขอถอนคำร้องทุกข์ ดังนั้น ผู้ร้องในฐานะผู้จัดการมรดกของผู้เสียหายซึ่งมีสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมาย จึงมีสิทธิถอนคำร้องทุกข์ได้แม้คดีอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลฎีกาและเมื่อมีการถอนคำร้องทุกข์โดยชอบด้วยกฎหมายแล้ว สิทธินำคดีอาญามาฟ้องของโจทก์ย่อมระงับไปตาม ป.วิ.อ. มาตรา 39 (2) (ฎีกาที่ ๓๗๒/๒๕๔๙)

ว. บิดาโจทก์เป็นผู้เสียหายโดยตรงตาม ป.วิ.อ. มาตรา 2 (4) ว. ตายโดยไม่ได้ถูกทำร้ายถึงตายตามมาตรา 5 (2) โจทก์ซึ่งเป็นผู้สืบสันดานจึงไม่มีอำนาจจัดการแทน ว. ฟ้องจำเลยได้ ปรากฏว่า ว. เพียงแต่ร้องทุกข์ต่อเจ้าพนักงานตำรวจเท่านั้น ยังไม่ได้ฟ้องคดีจึงไม่ต้องด้วยบทบัญญัติมาตรา 29 ที่โจทก์จะดำเนินคดีต่างผู้ตายต่อไปได้ โจทก์ไม่ได้เป็นผู้เสียหายตาม ป.วิ.อ. มาตรา 2 (4) โจทก์จึงไม่มีอำนาจฟ้องจำเลย และเมื่อ ว. ตาย สิทธิที่ ว. ได้ร้องทุกข์ไว้ต่อเจ้าพนักงานตำรวจไม่เป็นมรดกตกทอดแก่ทายาทตาม ป.พ.พ. มาตรา 1599 และมาตรา 1600 เพราะการฟ้องคดีต้องเป็นไปตาม ป.วิ.อ. เมื่อโจทก์ไม่ได้เป็นผู้เสียหายตาม ป.วิ.อ. มาตรา 2 (4) เสียแล้วโจทก์จึงไม่มีอำนาจฟ้อง (ฎีกาที่ ๕๑๖๒/๒๕๔๗)

6. มีปัญหาต้องวินิจฉัยประการที่หกว่า การกระทำความผิดเป็นความผิดต่อกฎหมายหลายบท ซึ่งต้องลงโทษตามกฎหมายบทที่มีโทษหนักที่สุดตาม ป.อ.มาตรา ๙๐ปัญหามีว่า ถ้าบทที่มีโทษหนักที่สุดเป็นความผิดอาญาแผ่นดิน(มิใช่ความผิดต่อส่วนตัว) ถ้ามีการถอนคำร้องทุกข์ ถอนฟ้องหรือยอมความ สิทธินำคดีอาญามาฟ้องจะระงับไปตาม ป.วิ.อ.มาตรา ๓๙(๒) หรือไม่?

คำตอบ ไม่ระงับ เพราะบทที่มีโทษหนักที่สุดมิใช่ความผิดต่อส่วนตัว แม้ผู้เสียหายจะถอนคำร้องทุกข์ก็ไม่ทำให้สิทธินำคดีอาญามาฟ้องในความผิดดังกล่าวระงับไป คงระงับไปเฉพาะความผิดอันเป็นความผิดต่อส่วนตัวเท่านั้น มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ ดังนี้

ความผิดฐานฉ้อโกง เป็นความผิดต่อส่วนตัว เมื่อผู้เสียหายถอนคำร้องทุกข์หรือยอมความกันแล้วยอมทำให้สิทธินำคดีอาญามาฟ้องระงับไป ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 39(2) แต่การกระทำของจำเลยเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ. 2528 มาตรา 91 ตรี ด้วย อันเป็นการกระทำความผิดกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ. 2528 มาตรา 91 ตรี ด้วย อันเป็นการกระทำความผิดกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ. 2528 มาตรา 91 ตรี ด้วย อันเป็นการกระทำความผิดกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ. 2528 มาตรา 91 ตรี ด้วย ซึ่งเป็นบทที่มีโทษหนักที่สุดมิใช่ความผิดต่อส่วนตัว แม้ผู้เสียหายจะถอนคำร้องทุกข์ หรือยอมความกันก็ไม่ทำให้สิทธินำคดีอาญามาฟ้องในความผิดฐานนี้ ระงับไป คงระงับไปเฉพาะความผิดฐานฉ้อโกง (ฎีกาที่ ๑๑๒๗/๒๕๔๔)

แม้ความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์จะเป็นความผิดต่อส่วนตัว เมื่อผู้เสียหายถอนคำร้องทุกข์ทำให้สิทธินำคดีอาญามาฟ้องระงับไปตาม ป.วิ.อ. มาตรา 39 (2) แต่การกระทำของจำเลยเป็นความผิดตาม ป.อ. มาตรา 365 (1) (2) (3) ประกอบมาตรา 364 ด้วย อันเป็นการกระทำความผิดกระทำความผิดต่อกฎหมายหลายบท ศาลล่างลงโทษจำเลยในความผิดฐานนี้ซึ่งเป็นกฎหมายที่มีโทษหนักที่สุดและความผิดฐานดังกล่าวมิใช่ความผิดต่อส่วนตัว แม้ผู้เสียหายจะถอนคำร้องทุกข์ก็ไม่ทำให้สิทธินำคดีอาญามาฟ้องในความผิดตาม ป.อ. มาตรา 365 (1) (2) (3) ประกอบมาตรา 364 ระงับไป คงระงับไปเฉพาะความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ตามมาตรา 358 เท่านั้น (ฎีกาที่ ๖๕๕๐/๒๕๔๔)

7. มีปัญหาต้องวินิจฉัยประการที่เจ็ดว่า การกระทำความผิดเป็นความผิดต่อกฎหมายหลายบท ซึ่งต้องลงโทษตามกฎหมายบทที่มีโทษหนักที่สุดตาม ป.อ.มาตรา ๙๐ปัญหามีว่า ถ้าบทที่มีโทษหนักที่สุดเป็นความผิดต่อส่วนตัว ถ้ามีการถอนคำร้องทุกข์ ถอนฟ้องหรือยอมความ สิทธินำคดีอาญามาฟ้องจะระงับไปตาม ป.วิ.อ.มาตรา ๓๙(๒) หรือไม่?

คำตอบ ระงับ เพราะบทที่มีโทษหนักที่สุดเป็นความผิดต่อส่วนตัว เมื่อผู้เสียหายถอนคำร้องทุกข์ยอมทำให้สิทธินำคดีอาญามาฟ้องในความผิดดังกล่าวระงับไป แต่ความผิดอาญาแผ่นดิน(มิใช่ความผิดต่อส่วนตัว)ไม่ระงับ มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ ดังนี้

ศาลอุทธรณ์พิพากษายืนตามศาลชั้นต้นว่าจำเลยมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๙๕ และมาตรา ๓๕๘ เป็นกรรมเดียวผิดต่อกฎหมายหลายบท ให้ลงโทษตามมาตรา ๓๕๘ บทหนัก ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๐ จำคุก ๑ ปี เมื่อผู้เสียหายถอนคำร้องทุกข์ สิทธินำคดีอาญามาฟ้องย่อมระงับไปเฉพาะความผิดตามประมวล

กฎหมายอาญา มาตรา ๓๕๘ อันเป็นความผิดต่อส่วนตัว ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๓๙(๒) สำหรับความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๙๕ เป็นความผิดซึ่งมิใช่ความผิดต่อส่วนตัว มิได้เป็นอันระงับไป เพราะเหตุที่ผู้เสียหายถอนคำร้องทุกข์ด้วย ให้จำหน่ายคดีเฉพาะความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๕๘ ออกจากสารบบความ (คำสั่งคำร้องที่ ๑๖๘๕/๒๕๕๔)

ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๒๖ และมาตรา ๓๒๘ ที่ศาลชั้นต้นพิพากษาลงโทษจำเลยซึ่งเป็นบทที่มีโทษหนักที่สุดเป็นความผิดต่อส่วนตัว โจทก์มีสิทธิขอถอนฟ้องได้ก่อนคดีถึงที่สุดตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๓๕ และทำให้สิทธินำคดีอาญามาฟ้องในความผิดดังกล่าวเป็นอันระงับไป ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๓๙(๒) ที่ศาลอุทธรณ์มิได้สั่งอนุญาตให้โจทก์ถอนฟ้องและจำหน่ายคดีเสียจากสารบบความในส่วนนี้จึงไม่ชอบ ในระหว่างการพิจารณาของศาลฎีกา มีพระราชบัญญัติจัดแจ้งการพิมพ์ พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๓ ยกเลิกพระราชบัญญัติการพิมพ์ พ.ศ. ๒๔๘๔ ซึ่งใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๕๐ เป็นต้นไป และไม่ปรากฏว่าพระราชบัญญัติจัดแจ้งการพิมพ์ พ.ศ. ๒๕๕๐ บัญญัติให้บรรณาธิการ หนังสือพิมพ์ต้องรับผิดชอบเป็นต้นการในความผิดอันเกี่ยวกับหนังสือพิมพ์อีก ฉะนั้น การกระทำของจำเลยที่ ๒ ซึ่งเดิมเป็นความผิดเพราะมีฐานะเป็นบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ จึงไม่เป็นความผิดอีกต่อไป จำเลยที่ ๒ พ้นจากการเป็นผู้กระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒ วรรคสอง แต่จำเลยที่ ๒ และที่ ๓ ยังมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๓๖ ซึ่งเป็นบทเบาและความผิดฐานนี้เป็นความผิดต่อแผ่นดิน โจทก์ไม่อาจขอถอนฟ้องหลังจากศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาได้ จึงต้องกำหนดโทษเสียใหม่ (ฎีกาที่ ๗๐๒๘/๒๕๕๑)

8. มีปัญหาต้องวินิจฉัยประการที่แปดว่า โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยในคดีความผิดอาญาแผ่นดิน แต่ศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์พิพากษาลงโทษจำเลยอันเป็นความผิดต่อส่วนตัว คดีอยู่ระหว่างพิจารณาของศาลฎีกา ผู้เสียหายจะถอนคำร้องทุกข์ได้หรือไม่?

คำตอบ ได้ เพราะตราบไต่ที่ยังไม่มีคำพิพากษาของศาลสูงเปลี่ยนแปลงคำพิพากษาของศาลล่าง ต้องถือว่าคดีนี้เป็นความผิดต่อส่วนตัว เมื่อคดียังไม่ถึงที่สุดผู้เสียหายชอบที่จะถอนคำร้องทุกข์เสียเมื่อใดก็ได้ และเมื่อถอนคำร้องทุกข์แล้วสิทธินำคดีอาญามาฟ้องของโจทก์ย่อมระงับไปตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๓๙(๒) มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ ดังนี้

ตามคำร้องของโจทก์ร่วมระบุว่า โจทก์ร่วมได้รับการชดเชยค่าเสียหายจากจำเลยแล้วเป็นเงินจำนวน ๕๐,๐๐๐ บาท โจทก์ร่วมในฐานะผู้เสียหายในคดีนี้จึงไม่ติดใจเอาความใดๆ กับจำเลยอีก และประสงค์จะขอถอนคำร้องทุกข์หรือขอให้ศาลลงโทษสถานเบาและรอลงโทษแก่จำเลย และท้ายคำร้องดังกล่าวจำเลยก็ได้ลงลายมือชื่อด้วย พอแปลความได้ว่าโจทก์ร่วมมีความประสงค์จะขอถอนคำร้องทุกข์แล้ว หรือหากศาลไม่อนุญาตให้โจทก์ร่วมถอนคำร้องทุกข์ก็ขอให้ศาลลงโทษจำเลยในสถานเบาเท่านั้น เมื่อคดีนี้ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยตาม ป.อ. มาตรา ๓๖๒, ๓๖๕ ศาลชั้นต้นพิพากษาว่า จำเลยมีความผิดฐานบุกรุกตาม ป.อ. มาตรา ๓๖๒ อันเป็นความผิดต่อส่วนตัว ศาลอุทธรณ์ภาค ๙ พิพากษายืน ตราบไต่ที่ยังไม่มีคำพิพากษาของศาลสูงเปลี่ยนแปลงคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค ๙ ต้องถือว่าคดีนี้เป็นความผิดต่อส่วนตัว เมื่อคดียังไม่ถึงที่สุดโจทก์ร่วมจะถอนคำร้องทุกข์เสียเมื่อใดก็ได้ เมื่อโจทก์ยื่นคำร้องขอถอนคำร้องทุกข์ก่อนศาลชั้นต้นสั่งรับฎีกา เมื่อจำเลยไม่คัดค้าน ศาลชั้นต้นย่อมมีอำนาจสั่งได้ แต่เมื่อคดีนี้ขึ้นมาสู่ศาลฎีกาแล้ว ศาลฎีกาย่อมมีอำนาจสั่งได้เช่นกัน เมื่อโจทก์ร่วมถอนคำร้องทุกข์สิทธินำคดีอาญามาฟ้องของโจทก์ย่อมระงับไปตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๓๙(๒) แม้ต่อมาโจทก์ร่วมยื่นคำแถลงว่ายังไม่ได้รับชดเชยเงินอีก ๑๕,๐๐๐ บาท ก็เป็นการขัดแย้งกับคำร้องขอถอนคำร้องทุกข์ จึงไม่อาจทำให้คำร้องขอถอนคำร้องทุกข์ที่มีผลแล้วสิ้นผลไปได้ (ฎีกาที่ ๘๕๗๗/๒๕๕๑)

โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยตาม ป.อ.มาตรา 83, 362, 365 ศาลชั้นต้นพิพากษาว่า จำเลยมีความผิดฐานบุกรุก ตาม ป.อ.มาตรา 365(3) อันเป็นความผิดอาญาแผ่นดิน จำเลยอุทธรณ์ หากตราใบไต่ถามยังไม่มีคำพิพากษาศาลสูงเปลี่ยนแปลงคำพิพากษาศาลชั้นต้น ก็ต้องถือว่าจำเลยมีความผิดตามมาตรา 365(3) อันเป็นคดีความผิดอาญาแผ่นดิน มิใช่เป็นคดีความผิดต่อส่วนตัว โจทก์ทรมานสิทธิของถอนฟ้องจำเลย ในระหว่างการพิจารณาของศาลอุทธรณ์ไม่ ที่ศาลอุทธรณ์มีคำสั่งไม่อนุญาตให้โจทก์ถอนฟ้องจำเลยนั้นชอบแล้ว แต่ต่อมาภายหลังเมื่อศาลอุทธรณ์พิพากษาแก้เป็นว่า จำเลยมีความผิดฐานบุกรุกตาม ป.อ.มาตรา 362 อันเป็นความผิดต่อส่วนตัวและยังไม่มีคำพิพากษาศาลสูงเปลี่ยนแปลงแก้ไข ก็ต้องถือว่าคดีนี้เป็นคดีความผิดต่อส่วนตัว เมื่อ คดียังไม่ถึงที่สุด และตามคำร้องขอถอนฟ้องของโจทก์อ้างว่า โจทก์และจำเลยตกลงกันได้ โจทก์จึงไม่ประสงค์จะดำเนินคดีนี้กับจำเลยต่อไป จำเลยไม่คัดค้านและทำคำร้องดังกล่าวได้ลงลายมือชื่อจำเลยไว้ด้วย ดังนี้ ตามคำร้องขอถอนฟ้องของโจทก์ข้างต้นเป็นการยอมความกันโดยถูกต้องตามกฎหมายแล้ว สิทธินาคดีอาญามาฟ้องจำเลยย่อมระงับไปตาม ป.วิ.อ.มาตรา 39(2) (ฎีกาที่ ๒๒๕๗/๒๕๕๐)

9. มีปัญหาต้องวินิจฉัยประการที่เกี่ว่า คดีความผิดต่อเจ้าพนักงานในการยุติธรรมและความผิดเกี่ยวกับเอกสาร ซึ่งผู้เสียหายถึงแก่ความตายด้วยโรคประจำตัวของผู้เสียหายเอง มารดาของผู้เสียหายมีอำนาจขอเข้าร่วมเป็นโจทก์กับพนักงานอัยการหรือไม่?

คำตอบ ไม่ได้ เพราะผู้บุกรุกมีอำนาจเป็นโจทก์ฟ้องคดีอาญาหรือเข้าร่วมเป็นโจทก์กับพนักงานอัยการได้เฉพาะแต่ในความผิดอาญา ซึ่งผู้เสียหายถูกทำร้ายถึงตายหรือบาดเจ็บจนไม่สามารถจัดการเองได้ตาม ป.วิ.อ.มาตรา ๓(๒) ประกอบมาตรา ๕(๒) เท่านั้น มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ ดังนี้

ผู้บุกรุกมีอำนาจเป็นโจทก์ฟ้องคดีอาญาหรือเข้าร่วมเป็นโจทก์กับพนักงานอัยการได้เฉพาะแต่ในความผิดอาญา ซึ่งผู้เสียหายถูกทำร้ายถึงตายหรือบาดเจ็บจนไม่สามารถจัดการเองได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๓(๒) ประกอบมาตรา ๕(๒) แต่คดีนี้เป็นคดีความผิดต่อเจ้าพนักงานในการยุติธรรมและความผิดเกี่ยวกับเอกสาร ซึ่งผู้เสียหายถึงแก่ความตายด้วยโรคประจำตัวของผู้เสียหายเอง กรณีของโจทก์ร่วมจึงไม่ต้องด้วยบทบัญญัติของกฎหมาย ที่ให้โจทก์ร่วมมีอำนาจจัดการแทนผู้เสียหายโดยเป็นโจทก์ฟ้องคดีอาญา หรือเข้าร่วมเป็นโจทก์กับพนักงานอัยการ คำสั่งศาลชั้นต้นที่อนุญาตให้มารดาของผู้เสียหายเข้าร่วมเป็นโจทก์กับพนักงานอัยการเป็นคำสั่งที่ไม่ชอบ (ฎีกาที่ ๓๐๖๒/๒๕๕๒)

10. มีปัญหาต้องวินิจฉัยประการที่สิบว่า พนักงานอัยการโจทก์ฟ้องว่า จำเลยบุกรุกเคหสถานแล้วทำร้ายร่างกายผู้เสียหายได้รับอันตรายสาหัส ระหว่างพิจารณาผู้เสียหายถึงแก่ความตายด้วยการผูกคอตาย มารดาของผู้เสียหายจะยื่นคำร้องขอเข้าร่วมเป็นโจทก์กับพนักงานอัยการในความผิดฐานทำร้ายร่างกายผู้อื่นจะเป็นเหตุให้ได้รับอันตรายสาหัสได้หรือไม่?

คำตอบ ไม่ได้ เพราะ ผู้บุกรุกจะจัดการแทนผู้เสียหายได้เฉพาะแต่ในความผิดอาญาซึ่งผู้เสียหายถูกทำร้ายถึงตายหรือบาดเจ็บจนไม่สามารถจะจัดการเองได้เท่านั้น ดังนั้นการที่ผู้เสียหายตายด้วยการผูกคอตาย ไม่ได้ตายเพราะถูกจำเลยทำร้ายตามฟ้อง จึงไม่ต้องด้วยบทบัญญัติแห่ง ป.วิ.อ.มาตรา ๕(๒) มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ ดังนี้

พนักงานอัยการเป็นโจทก์ฟ้องจำเลยทั้งสองว่า ร่วมกับพวกบุกรุกเข้าไปในบ้านพักของโจทก์ร่วมแล้วทำร้ายร่างกายผู้เสียหายที่ ๒ ได้รับอันตรายสาหัส โจทก์ร่วมและในฐานะมารดาของผู้เสียหายที่ ๒ ยื่นคำร้องขอเข้าร่วมเป็นโจทก์ โดยได้ความว่า ผู้เสียหายที่ ๒ ถึงแก่ความตายด้วยการผูกคอตาย ไม่ได้ตายเพราะถูกจำเลยทั้งสองกับพวกทำร้ายตามฟ้อง ซึ่งตาม ป.วิ.อ.มาตรา ๕(๒) ผู้บุกรุกจะจัดการแทนผู้เสียหายได้เฉพาะแต่ในความผิดอาญาซึ่งผู้เสียหายถูกทำร้ายถึงตายหรือบาดเจ็บจนไม่สามารถจะจัดการเองได้ ดังนั้น โจทก์ร่วมจึงไม่มีอำนาจจัดการแทนผู้เสียหายที่ ๒ ในการเข้าร่วมเป็นโจทก์กับพนักงานอัยการในความผิดฐานทำร้ายร่างกายผู้อื่นจนเป็นเหตุให้ได้รับอันตรายสาหัส โจทก์ร่วมเข้าร่วมเป็นโจทก์ได้

เฉพาะความผิดฐานบุกรุกที่โจทก์ร่วมเป็นผู้เสียหาย เมื่อศาลชั้นต้นพิจารณาแล้วพิพากษาว่า การกระทำของจำเลยทั้งสองตามฟ้องเป็นการกระทำความผิดเป็นความผิดต่อกฎหมายหลายบทให้ลงโทษฐานทำร้ายร่างกายผู้อื่นจนเป็นเหตุให้ได้รับอันตรายสาหัส ซึ่งเป็นกฎหมายบทที่มีโทษหนักที่สุด เมื่อโจทก์ไม่อุทธรณ์ โจทก์ร่วมจึงไม่มีสิทธิอุทธรณ์คำพิพากษาศาลชั้นต้นในความผิดฐานนี้ และศาลอุทธรณ์ภาค ๓ ไม่มีอำนาจวินิจฉัยอุทธรณ์ของโจทก์ร่วม แม้ศาลอุทธรณ์ภาค ๓ วินิจฉัยมาก็เป็นการไม่ชอบ ปัญหาดังกล่าวเป็นข้อกฎหมายเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย แม้ไม่มีคู่ความฝ่ายใดฎีกา ศาลฎีกามีอำนาจยกขึ้นวินิจฉัยเองได้ตาม ป.วิ.อ.มาตรา ๑๙๕ วรรคสอง ประกอบด้วยมาตรา ๒๒๕ และแม้ศาลอุทธรณ์ภาค ๓ จะพิพากษาแก้คำพิพากษาศาลชั้นต้นให้ลงโทษจำคุกจำเลยทั้งสองโดยไม่รอการลงโทษและคุมความประพฤติ ก็ไม่ก่อให้เกิดสิทธิแก่จำเลยทั้งสองที่จะฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงที่ศาลอุทธรณ์ภาค ๓ วินิจฉัย เนื่องจากเป็นข้อที่มีได้ยกขึ้นว่ากันมาแล้วโดยชอบในศาลอุทธรณ์ภาค ๓ ต้องห้ามฎีกาตาม ป.วิ.พ.มาตรา ๒๔๙ วรรคหนึ่ง ประกอบด้วย ป.วิ.อ.มาตรา ๑๕ (ฎีกาที่ ๘๓๕๗/๒๕๕๐)

11. มีปัญหาต้องวินิจฉัยประการที่สืบเถิดว่า พนักงานอัยการโจทก์ฟ้องจำเลยฐานเอาไปเสียซึ่งเอกสารของผู้อื่น และปลอมและใช้เอกสารปลอม ระหว่างพิจารณาผู้เสียหายถึงแก่ความตาย มารดาของผู้เสียหายจะยื่นคำร้องขอเข้าร่วมเป็นโจทก์ได้หรือไม่ ?

คำตอบ ไม่ได้ เพราะ ผู้บุพการีจะจัดการแทนผู้เสียหายได้เฉพาะแต่ในความผิดอาญา ซึ่งผู้เสียหายถูกทำร้ายถึงตายหรือบาดเจ็บจนไม่สามารถจะจัดการเองได้เท่านั้น แต่คดีนี้เป็นความผิดต่อเจ้าพนักงานในการยุติธรรมและความผิดเกี่ยวกับเอกสาร จึงไม่ต้องด้วยบทบัญญัติแห่ง ป.วิ.อ.มาตรา ๑(๒) ประกอบมาตรา ๕(๒) มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ ดังนี้

ผู้บุพการีมีอำนาจเป็นโจทก์ฟ้องคดีอาญาหรือเข้าร่วมเป็นโจทก์กับพนักงานอัยการได้เฉพาะแต่ในความผิดอาญา ซึ่งผู้เสียหายถูกทำร้ายถึงตายหรือบาดเจ็บจนไม่สามารถจัดการเองได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๓(๒) ประกอบมาตรา ๕(๒) แต่คดีนี้เป็นคดีความผิดต่อเจ้าพนักงานในการยุติธรรมและความผิดเกี่ยวกับเอกสาร ซึ่งผู้เสียหายถึงแก่ความตายด้วยโรคประจำตัวของผู้เสียหายเอง กรณีของโจทก์ร่วมจึงไม่ต้องด้วยบทบัญญัติของกฎหมายที่ให้โจทก์ร่วมมีอำนาจจัดการแทนผู้เสียหายโดยเป็นโจทก์ฟ้องคดีอาญาหรือเข้าร่วมเป็นโจทก์กับพนักงานอัยการ คำสั่งศาลชั้นต้นที่อนุญาตให้มารดาของผู้เสียหายเข้าร่วมเป็นโจทก์กับพนักงานอัยการเป็นคำสั่งที่ไม่ชอบ จึงให้เพิกถอนคำสั่งดังกล่าวเสีย (ฎีกาที่ ๓๐๖๓/๒๕๕๒)

12. มีปัญหาต้องวินิจฉัยประการที่สืบสองว่า ผู้มีอำนาจจัดการแทนผู้เสียหายซึ่งถูกทำร้ายถึงตายยื่นฟ้องแล้วตายลง ผู้บุพการีผู้สืบสันดาน สามหรือภริยาของผู้มีอำนาจจัดการแทนผู้เสียหายจะขอเข้าดำเนินคดีต่างโจทก์ผู้ตายต่อไปได้หรือไม่?

คำตอบ ไม่ได้ เพราะผู้ตายเป็นเพียงผู้มีอำนาจจัดการแทนเท่านั้น ไม่ใช่เป็นผู้เสียหายในคดี จึงไม่ต้องด้วยหลักเกณฑ์ตาม ป.วิ.อ.มาตรา ๒๙ ซึ่งบัญญัติเรื่องการเข้าดำเนินคดีต่างผู้ตายไว้โดยชัดแจ้งแล้ว จะนำ ป.วิ.พ.มาตรา ๔๒ และมาตรา ๔๓ มาใช้บังคับโดยอนุโลมไม่ได้ มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ ดังนี้

ผู้เสียหายยื่นฟ้องแล้วตายลง ผู้บุพการีผู้สืบสันดาน สามหรือภริยาจะดำเนินคดีต่างผู้ตายต่อไปได้ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๙ ซึ่งบัญญัติเรื่องการเข้าดำเนินคดีต่างผู้ตายไว้โดยชัดแจ้งแล้ว จึงนำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๔๒ และมาตรา ๔๓ มาใช้บังคับโดยอนุโลมไม่ได้ (ฎีกาที่ ๑๓๐๓/๒๕๕๑)

โจทก์ร่วมที่ 2 เป็นบิดาเด็กหญิง ร. มีสิทธิเข้าร่วมเป็นโจทก์ได้ก็โดยฐานะเป็นผู้จัดการแทนเด็กหญิง ร. ผู้ตายตาม ป.วิ.อ. มาตรา 5 (2) ต่อมาระหว่างพิจารณาของศาล โจทก์ร่วมที่ 2 ถึงแก่ความตาย ส. ภริยาโจทก์ร่วมที่ 2 ห้ามมีสิทธิเข้าดำเนินคดีต่างโจทก์ร่วมที่ 2 ตามความหมายแห่ง ป.วิ.อ. มาตรา 29 ไม่ เพราะโจทก์ร่วมที่ 2 เป็นเพียงผู้จัดการแทนเด็กหญิง ร. ผู้ตายเท่านั้น โจทก์ร่วมที่ 2 ไม่ใช่ผู้เสียหายในความผิดฐานกระทำโดยประมาทเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตายโดยตรง ที่ศาลชั้นต้นอนุญาตให้ ส. เข้าดำเนินคดีต่างโจทก์ร่วมที่ 2 จึงเป็นการไม่ชอบ (ฎีกาที่ ๕๘๘๔/๒๕๕๐)

โจทก์ซึ่งเป็นมารดาของผู้เสียหายได้ยื่นฟ้องจำเลยในฐานะที่โจทก์เป็นผู้มีอำนาจจัดการแทนผู้เสียหายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๕(๒) ขอให้ลงโทษจำเลยตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๙๑ การที่โจทก์ถึงแก่ความตายระหว่างพิจารณา ผู้ร้องซึ่งเป็นบุตรของโจทก์ (และเป็นพี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกันกับผู้เสียหาย) ห้ามมีสิทธิดำเนินคดีต่างโจทก์ผู้ตายต่อไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๙ ไม่ เพราะโจทก์เป็นผู้จัดการแทนผู้เสียหาย เท่านั้น แต่เป็นกรณีที่ถือได้ว่าโจทก์ฟ้องร้องแทนแผ่นดิน แม้โจทก์ถึงแก่กรรมก็ไม่เป็นเหตุขัดข้องแก่การดำเนินคดีต่อไป ศาลฎีกาให้ศาลชั้นต้นดำเนินการอ่านคำพิพากษาศาลฎีกาต่อไป (คำสั่งคำร้องศาลฎีกาที่ ท.๘๓๐/๒๕๕๐)

หลักกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

1. **ป.วิ.อ.มาตรา 30....** วางหลักไว้ว่า คดีอาญาใดซึ่งพนักงานอัยการยื่นฟ้องต่อศาลแล้ว ผู้เสียหายจะยื่นคำร้องขอเข้าร่วมเป็นโจทก์ในระหว่างพิจารณาชั้นต้นพิพากษาคดีนั้นก็ได้...
2. **ป.วิ.อ.มาตรา 36....** วางหลักไว้ว่า คดีอาญาซึ่งได้ถอนฟ้องไปจากศาลแล้ว จะนำมาฟ้องอีกหาได้ไม่ เว้นแต่....
3. **ป.วิ.อ.มาตรา 37....** วางหลักไว้ว่า คดีอาญาลักษณะ ดังต่อไปนี้... (๑) ในคดีมิโทษปรับสถานเดียว เมื่อผู้กระทำความผิดยินยอมเสียค่าปรับในอัตราอย่างสูงสำหรับความผิดนั้นแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ ก่อนศาลพิจารณา.... (๒)....
4. **ป.วิ.อ.มาตรา 120....** วางหลักไว้ว่า ห้ามมิได้พนักงานอัยการยื่นฟ้องคดีต่อศาลโดยมิได้มีการสอบสวนในความผิดนั้นก่อน...
5. **ป.วิ.อ. มาตรา 7/1 (2)....** วางหลักไว้ว่า ให้ผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาสิทธิให้ทนายความหรือผู้ที่ตนไว้วางใจเข้าฟังการสอบสวนปากคำตนได้ในชั้นสอบสวน....
6. **ป.วิ.อ.มาตรา 134/3....** วางหลักไว้ว่า ผู้ต้องหาสิทธิให้ทนายความหรือผู้ที่ตนไว้วางใจเข้าฟังการสอบปากคำตนได้...
7. **ป.วิ.อ.มาตรา 134/4 (2)....** วางหลักไว้ว่า การถามคำให้การผู้ต้องหาให้พนักงานสอบสวนแจ้งให้ผู้ต้องหาทราบก่อนว่าผู้ต้องหาสิทธิให้ทนายความหรือผู้ที่ตนไว้วางใจเข้าฟังการสอบปากคำตนได้
8. **ป.วิ.อ.มาตรา 134/4 วรรคท้าย....** วางหลักไว้ว่า ถ้อยคำใดๆ ที่ผู้ต้องหาให้ไว้ต่อพนักงานสอบสวนก่อนมีการแจ้งสิทธิตามวรรคหนึ่ง หรือก่อนที่จะดำเนินการตามมาตรา 134/3 จะรับฟังเป็นพยานหลักฐานในการพิสูจน์ความผิดของผู้ต้องหาไม่ได้ เว้นแต่....

แนวคำตอบ

1. มีปัญหาต้องวินิจฉัยประการแรกว่า ศาลชั้นต้นอนุญาตให้ผู้เสียหายเข้าร่วมเป็นโจทก์กับพนักงานอัยการ โดยไม่ได้ระบุว่าข้อหาอะไรจะถือว่าศาลอนุญาตให้เข้าร่วมทุกข้อหาหรือไม่? หากผู้เสียหายได้ถอนตัวออกจากการเป็นโจทก์ร่วมแล้วจะมาขอเข้าเป็นโจทก์ร่วมกับพนักงานอัยการอีกได้หรือไม่?

ตอบ แม้ศาลชั้นต้นมีคำสั่งอนุญาตให้ผู้เสียหายตาม ป.วิ.อ.มาตรา 2(4) เข้าร่วมเป็นโจทก์กับพนักงานอัยการตาม ป.วิ.อ.มาตรา 28 ประกอบมาตรา 30 โดยมีได้ระบุว่าอนุญาตให้เข้าร่วมเป็นโจทก์ในความผิดฐานใด ก็ต้องถือว่าศาลชั้นต้นอนุญาตให้เข้าร่วมเป็นโจทก์เฉพาะข้อหาความผิดซึ่งโจทก์ร่วมเป็นผู้เสียหายเท่านั้น ส่วนกรณีที่โจทก์ร่วมขอลงถอนตัวจากการเป็นโจทก์ร่วม โดยระบุว่ามีความเห็นหลายอย่างไม่ตรงกับความเห็นของโจทก์ หากโจทก์ร่วมดำเนินคดีนี้ต่อไปอีกอาจจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่รูปคดีของโจทก์ การขอลงถอนตัวจากการเป็นโจทก์ร่วมดังกล่าวไม่ปรากฏว่าโจทก์ร่วมจะไปดำเนินการอะไรอีก ถือได้ว่าโจทก์ร่วมไม่ประสงค์จะดำเนินคดีแก่จำเลยอีกต่อไปมีผลเท่ากับเป็นการถอนฟ้องในส่วนของโจทก์ร่วมเสร็จเด็ดขาดนั่นเอง เมื่อเป็นการถอนฟ้องเสร็จเด็ดขาดแล้ว โจทก์ร่วมจะไปขอเข้าร่วมเป็นโจทก์อีกไม่ได้ ต้องห้ามตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๓๖ มีคำพิพากษาศาลฎีกาวินิจฉัยไว้ ดังนี้

แม้ศาลชั้นต้นมีคำสั่งอนุญาตให้ผู้เสียหายตาม ป.วิ.อ.มาตรา 2(4) เข้าร่วมเป็นโจทก์กับพนักงานอัยการตาม ป.วิ.อ.มาตรา 28 ประกอบมาตรา 30 โดยมิได้ระบุว่าอนุญาตให้เข้าร่วมเป็นโจทก์ในความผิดฐานใด ก็ต้องถือว่าศาลชั้นต้นอนุญาตให้เข้าร่วมเป็นโจทก์เฉพาะข้อหาความผิดซึ่งโจทก์ร่วมเป็นผู้เสียหายเท่านั้น โจทก์ร่วมเป็นผู้เสียหายเฉพาะข้อหาความผิดฐานบุกรุก โจทก์ร่วมมิได้เป็นผู้เสียหายในข้อหาความผิดฐานหน่วงเหนี่ยวกักขังผู้เสียหายที่ 2 ให้ปราศจากเสรีภาพในร่างกาย ศาลชั้นต้นพิพากษายกฟ้อง พนักงานอัยการโจทก์มิได้อุทธรณ์ข้อหาความผิดฐานหน่วงเหนี่ยวกักขังผู้เสียหายที่ 2 ให้ปราศจากเสรีภาพในร่างกายจึงยุติไปตามคำพิพากษาศาลชั้นต้น โจทก์ร่วมไม่มีอำนาจอุทธรณ์ขอให้ลงโทษจำเลยในข้อหาความผิดฐานหน่วงเหนี่ยวกักขังผู้เสียหายที่ 2 การที่ศาลอุทธรณ์พิจารณาอุทธรณ์ของโจทก์ร่วมแล้วพิพากษาลงโทษจำเลยจึงเป็นการไม่ชอบ ปัญหาดังกล่าวเป็นข้อกฎหมายที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย ศาลฎีกามีอำนาจยกขึ้นวินิจฉัยได้ตาม ป.วิ.อ. มาตรา 195 ประกอบด้วยมาตรา 225 ศาลฎีกายกคำพิพากษาศาลอุทธรณ์และยกฎีกาของจำเลย (ฎ.680/2545)

เมื่อศาลชั้นต้นอนุญาตให้โจทก์ร่วมเข้าร่วมเป็นโจทก์กับพนักงานอัยการตาม ป.วิ.อ.มาตรา 30 ได้ในครั้งแรก ก็แสดงว่าศาลชั้นต้นฟังว่า โจทก์ร่วมเป็นผู้เสียหายตาม ป.วิ.อ.มาตรา 2(4) สามารถดำเนินคดีแก่จำเลยโดยอาศัยสิทธิตามฟ้องของพนักงานอัยการเสมือนโจทก์ร่วมฟ้องเองตาม ป.วิ.อ.มาตรา 2(14) ประกอบมาตรา 28 เพียงแต่โจทก์ร่วมจะกระทำนอกเหนือไปจากฟ้องของพนักงานอัยการ เช่น ขอแก้และเพิ่มเติมฟ้องไม่ได้หรือจะมาเป็นโจทก์ฟ้องจำเลยในเรื่องการกระทำอันเดียวกันนั้นอีกไม่ได้เช่นกัน การที่โจทก์ร่วมขอถอนตัวจากการเป็นโจทก์ร่วม โดยระบุว่ามีความเห็นหลายอย่างไม่ตรงกับความเห็นของโจทก์ หากโจทก์ร่วมดำเนินคดีนี้ต่อไปอีกอาจจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่รูปคดีของโจทก์ การขอถอนตัวจากการเป็นโจทก์ร่วมดังกล่าวไม่ปรากฏว่าโจทก์ร่วมจะไปดำเนินการอะไรอีก ถือว่าโจทก์ร่วมไม่ประสงค์จะดำเนินคดีแก่จำเลยอีกต่อไปมีผลเท่ากับเป็นการถอนฟ้องในส่วนของโจทก์ร่วมเสร็จเด็ดขาดนั่นเอง เมื่อเป็นการถอนฟ้องเสร็จเด็ดขาดแล้ว โจทก์ร่วมจะไปขอเข้าร่วมเป็นโจทก์อีกไม่ได้ ต้องห้ามตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๓๖ ดังนั้น ที่ศาลชั้นต้นมีคำสั่งให้โจทก์ร่วมเข้าร่วมเป็นโจทก์กับพนักงานอัยการผู้เป็นโจทก์ในคดีนี้ในครั้งหลังจึงไม่ชอบและเมื่อโจทก์ร่วมเข้าร่วมเป็นโจทก์ไม่ได้แล้ว โจทก์ร่วมจึงมิได้เป็นโจทก์ของคดีนี้ โจทก์ร่วมจึงไม่มีสิทธิอุทธรณ์คำพิพากษาของศาลชั้นต้นคดีนี้ได้ ที่ศาลอุทธรณ์ภาค ๑ พิจารณายกอุทธรณ์ของโจทก์ร่วมศาลฎีกาเห็นพ้องด้วย ฎีกาของโจทก์ร่วมฟังไม่ขึ้น (ฎ.7241/2544)

2. มีปัญหาต้องวินิจฉัยประการที่สองว่า ผู้เสียหายยื่นคำร้องขอเข้าร่วมเป็นโจทก์กับพนักงานอัยการตาม ป.วิ.อ.มาตรา ๓๐ ศาลมีคำสั่งอนุญาต โจทก์ร่วมจะมีอำนาจขอแก้และเพิ่มเติมฟ้องของพนักงานอัยการได้หรือไม่ และอุทธรณ์คำพิพากษาได้หรือไม่?

คำตอบ โจทก์ร่วมไม่มีอำนาจขอแก้และเพิ่มเติมฟ้องของพนักงานอัยการ เนื่องจากเป็นการอาศัยสิทธิตามคำฟ้องของพนักงานอัยการที่มีอยู่เดิม แต่โจทก์ร่วมมีสิทธิอุทธรณ์ได้ เพราะไม่มีบทกฎหมายให้สิทธิอุทธรณ์เฉพาะพนักงานอัยการ มีคำพิพากษาศาลฎีกาที่วินิจฉัยไว้ ดังนี้

โจทก์ร่วมฎีกาในข้อขอเพิ่มเติมและขอให้ลงโทษจำเลยหนักขึ้นอีก ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า ที่โจทก์ร่วมเข้ามาใช้สิทธิเป็นโจทก์ร่วมกับพนักงานอัยการ เพื่อดำเนินคดีกับจำเลยในคดีนี้ ก็โดยอาศัยสิทธิตามคำฟ้องของพนักงานอัยการที่มีอยู่เดิม จึงหาอำนาจจะใช้สิทธิ นอกเหนือไปจากสิทธิของพนักงานอัยการที่มีอยู่เดิมไม่ ที่ศาลล่างทั้งสองไม่อนุญาตให้โจทก์ร่วมเพิ่มเติมฟ้องของพนักงานอัยการนั้นชอบแล้ว (ฎีกาที่ ๑๓๗๐/๒๕๒๒)

โจทก์ร่วมเข้ามาดำเนินคดีแก่จำเลย ก็โดยอาศัยสิทธิตามฟ้องของพนักงานอัยการที่มีอยู่เดิม จึงไม่มีอำนาจขอแก้และเพิ่มเติมฟ้องให้หนักเหนือไปจากฟ้องของพนักงานอัยการ ตามนัยคำพิพากษา ฎีกาที่ ๑๓๗๐/๒๕๒๒ เมื่อโจทก์ร่วมไม่มีอำนาจขอแก้และเพิ่มเติม

ฟ้องแล้ว ศาลชั้นต้นก็มีอำนาจสั่งได้ ส่วนมูลฟ้องในส่วนนี้ได้ เท่ากับฟ้องไม่มีคำขอให้ลงโทษจำเลยตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๙๗(๓)(๔) จึงลงโทษจำเลยตามมาตรา ๒๙๗(๔) ดังที่โจทก์ร่วมฎีกาไม่ได้ (ฎีกาที่ ๓๘๓๓/๒๕๒๕)

โจทก์ร่วมเข้ามาดำเนินคดีแก้จำเลยทั้งสอง โดยอาศัยสิทธิ ตามฟ้องของพนักงานอัยการ เมื่อคำฟ้องของพนักงานอัยการไม่มีคำขอให้รับของกลาง โจทก์ร่วมจึงไม่มีอำนาจขอแก้หรือเพิ่มเติมฟ้องให้นอกเหนือไปจากฟ้องของพนักงานอัยการการที่ศาลชั้นต้นอนุญาตให้โจทก์ร่วมแก้หรือเพิ่มเติมฟ้องนี้และศาลอุทธรณ์พิพากษาให้รับของกลาง จึงไม่ชอบ แม้ปัญหาดังกล่าวนี้จำเลยจะมีได้ฎีกา แต่เป็นข้อกฎหมายที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย ศาลฎีกายกขึ้นวินิจฉัยได้ (ฎีกาที่ ๗๐๑๗/๒๕๓๗)

โจทก์ร่วมเป็นผู้เสียหายและได้เข้าเป็นคู่ความในคดีนี้แล้ว คดีนี้โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยตาม ป.อ.มาตรา 278 ซึ่งต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 10 ปี เมื่อมิใช่เป็นคดีที่ต้องห้ามมิให้อุทธรณ์คำพิพากษาของศาลชั้นต้นในปัญหาข้อเท็จจริงตาม ป.วิ.อ.มาตรา 193 ทวิ ดังนั้น หากโจทก์ร่วมยังไม่พอใจคำพิพากษาศาลชั้นต้นโจทก์ร่วมย่อมมีสิทธิอุทธรณ์ต่อศาลอุทธรณ์ได้ ไม่มีบทกฎหมายให้สิทธิอุทธรณ์เฉพาะพนักงานอัยการโจทก์แต่อย่างใด (ฎีกาที่ ๒๓๘๑/๒๕๔๒)

3. มีปัญหาต้องวินิจฉัยประการที่สามว่า การกระทำความผิดเดียวผิดต่อกฎหมายหลายบท พนักงานสอบสวนเปรียบเทียบปรับในความผิดที่มีโทษเบาว่า คดีอาญาเล็กน้อยตาม ป.วิ.อ.มาตรา ๓๗ หรือไม่?

คำตอบ คดีอาญาไม่เล็กน้อย เพราะการกระทำความผิดเดียวผิดกฎหมายหลายบท ต้องใช้กฎหมายที่มีโทษหนักที่สุดลงโทษจำเลยตาม ป.อ.มาตรา ๙๐ พนักงานสอบสวนจึงไม่มีอำนาจเปรียบเทียบปรับในความผิดที่เบาว่า เพื่อให้ความผิดทั้งหมดเล็กน้อยตาม ป.วิ.อ.มาตรา ๓๗ แม้พนักงานสอบสวนจะเปรียบเทียบปรับจำเลยไปแล้วก็ไม่ชอบ คดีไม่เล็กน้อย มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ ดังนี้

จำเลยกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ.2522 มาตรา 43 (4), 157 ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่สี่ร้อยบาทถึงหนึ่งพันบาท และความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 390 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ แต่เป็นกรรมเดียวเป็นความผิดต่อกฎหมายหลายบท ต้องใช้กฎหมายบทที่มีโทษหนักที่สุดลงโทษแก้จำเลยตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 90 พนักงานสอบสวนจึงไม่มีอำนาจเปรียบเทียบปรับจำเลยในความผิดตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ.2522 มาตรา 43 (4), 157 ซึ่งเป็นความผิดที่มีโทษเบาว่าความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 390 เพื่อให้ความผิดทั้งหมดรวมทั้งความผิดที่มีโทษหนักกว่าเล็กน้อยตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 37 ได้ แม้พนักงานสอบสวนเปรียบเทียบปรับจำเลยไปแล้วในความผิดฐานดังกล่าวโดยความยินยอมของผู้เสียหายเพราะผู้เสียหายมิได้แจ้งให้พนักงานสอบสวนดำเนินคดีแก้จำเลยในความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 390 ด้วย การเปรียบเทียบปรับก็ไม่ชอบ คดีอาญาไม่เล็กน้อย ศาลอุทธรณ์จึงมีอำนาจลงโทษจำเลยในความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 390 ได้ (ฎีกาที่ ๕๕๔๒/๒๕๔๘)

จำเลยขับรถในขณะเมาสุราและโดยประมาทหรือน่าหวาดเสียวอันอาจเกิดอันตรายแก่บุคคลหรือทรัพย์สิน เป็นการกระทำความผิดเดียวเป็นความผิดต่อกฎหมายหลายบท ต้องใช้กฎหมายที่มีโทษหนักที่สุดลงโทษ พนักงานสอบสวนจึงไม่มีอำนาจเปรียบเทียบปรับจำเลยในความผิดฐานขับรถโดยประมาทตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 มาตรา 43(4), 157 ซึ่งเป็นความผิดที่มีโทษเบาว่าความผิดฐานขับรถในขณะเมาสุราเพื่อให้ความผิดทั้งหมดเล็กน้อยตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 37ได้ แม้พนักงานสอบสวนจะเปรียบเทียบปรับจำเลยไปแล้วก็ไม่ชอบ คดีไม่เล็กน้อย ศาลชั้นต้นจึงมีอำนาจลงโทษจำเลยในความผิดฐานขับรถในขณะเมาสุราตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 มาตรา 43(2), 160 วรรคสาม ตามฟ้องได้ (ฎีกาที่ ๒๘๔๙/๒๕๔๐)

โจทก์แจ้งความกล่าวหาว่าจำเลยทั้งสองร่วมกันทำร้ายร่างกายโจทก์ พนักงานสอบสวนแจ้งข้อกล่าวหาว่าจำเลยทั้งสองทำร้ายร่างกายโจทก์ไม่ถึงกับเป็นเหตุอันตรายแก่กายหรือจิตใจ จำเลยทั้งสองให้การรับสารภาพ พนักงานสอบสวน ทำการเปรียบเทียบปรับ โจทก์และจำเลยทั้งสองต่างยินยอม คดียอมเลิกกันตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 37(2) สิทธินาคดีอาญาในความผิดลหุโทษของโจทก์มาฟ้องยอมระงับไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 39(3) แต่ปรากฏว่าหลังจากนั้นในวันเดียวกันโจทก์เกิดอาการมีนศีรษะ และอาเจียนจึงกลับไปให้แพทย์ตรวจใหม่ พบว่าสมองได้รับการ กระแทกกระเทือนและมีเลือดคั่งต้องรักษานานประมาณ 30 วัน โดยโจทก์อ้างว่าเป็นผลเกิดจากถูกจำเลยทั้งสองร่วมกันใช้แท่งเหล็กลงตี หากเป็นจริงตามที่โจทก์กล่าวอ้าง คดีก็ไม่อาจเลิกกันได้เพราะกรณีมิใช่ความผิดลหุโทษเสียแล้ว สิทธินาคดีอาญามาฟ้องของโจทก์จึงยังไม่ระงับไป (ฎีกาที่ ๓๕๔/๒๕๔๑)

4. มีปัญหาต้องวินิจฉัยประการที่สี่ว่า พนักงานสอบสวนมิได้แจ้งสิทธิให้ผู้ต้องหาทราบ ว่า ผู้ต้องหาสิทธิให้ทนายความหรือผู้ที่ผู้ต้องหาไว้วางใจเข้าฟังการสอบสวนปากคำของตนได้ และพนักงานสอบสวนมิได้ให้ทนายความหรือผู้ที่ผู้ต้องหาไว้วางใจเข้าฟังการสอบสวนด้วยนั้น จะทำให้การสอบสวนไม่ชอบด้วยกฎหมาย และพนักงานอัยการไม่มีอำนาจฟ้องหรือไม่?

ตอบ ไม่ทำให้การสอบสวนเสียไป และไม่มีผลต่ออำนาจฟ้องของพนักงานอัยการ เพราะการฝ่าฝืนเรื่องดังกล่าวมีผลเพียงทำให้ก้อยค่าใด ๆ ที่ผู้ต้องหาให้การไว้จะรับฟังเป็นพยานหลักฐานในการพิสูจน์ความผิดของผู้ต้องหาไม่ได้เท่านั้นตาม ป.วิ.อ.มาตรา ๑๓๔/๔ มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัย ดังนี้

แม้ ป.วิ.อ. มาตรา 7/1 (2) จะบัญญัติให้ผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาสิทธิให้ทนายความหรือผู้ที่ตนไว้วางใจเข้าฟังการสอบสวนปากคำตนได้ในชั้นสอบสวนและ มาตรา 134/3 บัญญัติว่าผู้ต้องหาสิทธิให้ทนายความหรือผู้ที่ตนไว้วางใจเข้าฟังการสอบปากคำตนได้ และ มาตรา 134/4 (2) บัญญัติในเรื่องการถามคำให้การผู้ต้องหานั้นให้พนักงานสอบสวนแจ้งให้ผู้ต้องหาทราบก่อนว่าผู้ต้องหาสิทธิให้ทนายความหรือผู้ที่ไว้วางใจเข้าฟังการสอบปากคำตนได้ก็ตาม แต่ในบทบัญญัติของมาตรา 134/4 วรรคท้าย ก็บัญญัติไว้แต่เพียงว่า ถ้อยคำใดๆ ที่ผู้ต้องหาให้ไว้ต่อพนักงานสอบสวนก่อนมีการแจ้งสิทธิตามวรรคหนึ่ง หรือก่อนที่จะดำเนินการตามมาตรา 134/3 จะรับฟังเป็นพยานหลักฐานในการพิสูจน์ความผิดของผู้ต้องหาไม่ได้เท่านั้น ดังนั้น แม้พนักงานสอบสวนจะไม่ได้ปฏิบัติตามบทบัญญัติดังกล่าวข้างต้นก็ทำให้การสอบสวนคดีไม่ชอบแต่อย่างใดไม่ (ฎ.๓๑๑๕/๒๕๕๐)

หมายเหตุท้ายฎีกา โดยอาจารย์ พรเพชร วิชิตชลชัย เมื่อบทบัญญัติมาตรา 134/4 วรรคท้าย บัญญัติบทลงโทษการสอบปากคำที่ฝ่าฝืนมาตรา 134/1 มาตรา 134/2 และมาตรา 134/3 และการไม่แจ้งสิทธิแก่ผู้ต้องหาตามมาตรา 134 วรรคหนึ่ง ว่าถ้อยคำใดๆ ที่ผู้ต้องหาให้ไว้ต่อพนักงานสอบสวนจะรับฟังเป็นพยานหลักฐานในการพิสูจน์ความผิดของผู้ต้องหาไม่ได้ แสดงว่าเจตนารมณ์ของกฎหมายมาตรานี้ประสงค์ให้มีการลงโทษการกระทำที่ฝ่าฝืนมาตรานี้เฉพาะในเรื่องผลของการรับฟังเป็นพยานหลักฐานเท่านั้น เพราะหากจะประสงค์ให้การสอบสวนเสียไปก็ไม่จำเป็นต้องเขียนเป็นบทคัดพยานเนื่องจากหากการสอบสวนไม่ชอบก็คัดอำนาจฟ้องของพนักงานอัยการโดยผลของ ป.วิ.อ. มาตรา 120

กรณีที่สอง คือ กรณีที่รัฐตัวผู้กระทำความผิด มีหลักเกณฑ์อยู่ในมาตรา ๑๔๐(๒) ประกอบ มาตรา ๑๔๑, ๑๔๒, ๑๔๓ และ ๑๔๔ (รายละเอียดศึกษาจากตัวบทกฎหมาย เพราะหากออกข้อสอบก็จะเป็นการนำตัวบทมาออกตรงๆ ใครจำตัวบทและเข้าใจภาพรวมได้ก็ไม่น่าจะมีปัญหา)

ข้อที่ ๓

ฉบับ ป.วิ.อาญา ภาค ๑-๒ (มาตรา ๑ ถึง ๑๕๖)

หลักกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

1. **ป.วิ.อาญา 141 วรรคสี่...** วางหลักไว้ว่า ถ้าพนักงานอัยการเห็นว่าควรสั่งฟ้อง ก็ให้จัดการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อให้ได้ตัวผู้ต้องหา ถ้าผู้ต้องหาอยู่ต่างประเทศให้พนักงานอัยการจัดการเพื่อให้ส่งตัวข้ามแดนมา...
2. **ป.วิ.อาญา 142 วรรคสาม...** วางหลักไว้ว่า ในกรณีที่เสนอความเห็นควรสั่งฟ้อง ให้พนักงานสอบสวนส่งสำนวนพร้อมกับผู้ต้องหาไปยังพนักงานอัยการ เว้นแต่ผู้ต้องหาผู้นั้นถูกจับอยู่แล้ว...
3. **ป.วิ.อาญา 143.....** วางหลักไว้ว่า เมื่อได้รับความเห็นและสำนวนจากพนักงานสอบสวนดังกล่าวในมาตรา ก่อน ให้พนักงานอัยการปฏิบัติดังต่อไปนี้
 - (๑) ในกรณีที่มีความเห็นควรสั่งไม่ฟ้อง ให้ออกคำสั่งไม่ฟ้อง แต่ถ้าไม่เห็นชอบด้วยก็ให้สั่งฟ้องและแจ้งให้พนักงานสอบสวนส่งผู้ต้องหาเพื่อฟ้องต่อไป
 - (๒) ในกรณีมีความเห็นควรสั่งฟ้อง ให้ออกคำสั่งฟ้องและฟ้องผู้ต้องหาต่อศาล ถ้าไม่เห็นชอบด้วยก็ให้สั่งไม่ฟ้อง
ในกรณีหนึ่งกรณีใดข้างต้น พนักงานอัยการมีอำนาจ
 - (ก) สั่งตามความเห็นควร ให้พนักงานสอบสวนดำเนินการสอบสวนเพิ่มเติม หรือส่งพยานคนใดมาให้ซักถามเพื่อส่งต่อไป
 - (ข) วินิจฉัยว่าควรปล่อยผู้ต้องหา ปล่อยชั่วคราว ควบคุมไว้ หรือขอให้ศาลขังแล้วแต่กรณี และจัดการหรือสั่งการให้เป็นไปตามนั้น...
4. **ป.วิ.อาญา 145....** วางหลักไว้ว่า ในกรณีที่มิได้สั่งไม่ฟ้อง และคำสั่งนั้นไม่ใช่ของอัยการสูงสุด ให้ส่งสำนวนการสอบสวนพร้อมกับคำสั่งไปเสนอผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ หรือผู้ว่าราชการจังหวัด แต่พนักงานอัยการยังมีอำนาจสั่งการอย่างใดอย่างหนึ่งตามมาตรา ๑๔๓
หากผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติหรือผู้ว่าราชการจังหวัดเห็น ยังคำสั่งพนักงานอัยการ ก็ให้ส่งสำนวนพร้อมกับความเห็นแย้งไปยังอัยการสูงสุดเพื่อชี้ขาด แต่หากคดีจะขาดอายุความก็ให้ฟ้องคดีตามความเห็นดังกล่าวไปก่อน
5. **ป.วิ.อาญา 147....** วางหลักไว้ว่า เมื่อมีคำสั่งศาลไม่ฟ้องคดีแล้ว ห้ามมิให้มีการสอบสวนเกี่ยวกับบุคคลนั้น ในเรื่องเดียวกันนั้นอีก เว้นแต่ จะได้พบหลักฐานใหม่อันสำคัญแก่คดี ซึ่งน่าจะทำให้ศาลลงโทษผู้ต้องหาผู้นั้นได้

แนวคำตอบ

1. มีปัญหาต้องวินิจฉัยประการแรกว่า เมื่อพนักงานสอบสวนเห็นว่าการสอบสวนเสร็จแล้ว และได้เสนอความเห็นพร้อมสำนวนไปยังพนักงานอัยการแล้ว พนักงานสอบสวนจะสอบสวนเพิ่มเติมได้ไหม? และหากพนักงานอัยการสั่งไม่ฟ้อง ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติหรือผู้ว่าราชการจังหวัดนอกจากจะมีอำนาจทำความเห็นแย้งแล้ว จะมีอำนาจสอบสวนเพิ่มเติมได้ไหม?

ตอบ พนักงานสอบสวน ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ผู้ว่าราชการจังหวัด ไม่มีอำนาจสอบสวนเพิ่มเติมอีกโดยพลการ เพราะการที่จะสอบสวนเพิ่มเติมเกี่ยวกับคดีนั้นเป็นอำนาจหน้าที่ของพนักงานอัยการตาม ป.วิ.อาญา ๑๔๓ ที่กำหนดให้พนักงานอัยการเท่านั้นมีอำนาจสั่งให้พนักงานสอบสวนดำเนินการสอบสวนเพิ่มเติม

แต่หากผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติหรือผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นว่าควรที่จะมีการสอบสวนเพิ่มเติมก็ต้องทำเป็น **ความเห็นแย้งมา** โดยในความเห็นแย้งนั้นจะต้องมีความเห็นว่าควรจะทำสอบสวนในเรื่องใดบ้าง แล้วความเห็นแย้งนั้น **อัยการสูงสุดจะเป็นผู้มาพิจารณาว่ามีความบกพร่องที่ควรจะมีการสอบสวนเพิ่มเติมจริงหรือไม่** ซึ่งอาจจะเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยหรือเห็นด้วย **บางส่วนก็เป็นคำชี้ขาดสุดท้ายของอัยการสูงสุดในการที่จะพิจารณาในเรื่องนั้น** หากอัยการสูงสุดเห็นด้วยกับความเห็นแย้งนั้น ก็จะ **มีคำสั่งให้พนักงานสอบสวนทำการสอบสวนเพิ่มเติม** จากนั้นก็จะมีการสั่งชี้ขาดว่าจะสั่งฟ้องหรือไม่ฟ้อง นอกจากพนักงานอัยการจะมีคำสั่งให้สอบสวนเพิ่มเติมแล้ว **พนักงานอัยการยังมีอำนาจสั่งพนักงานสอบสวนให้ส่งพยานคนใดมาให้ซักถามได้** หากมีกรณีที่มีผู้เสียหาย หรือ ผู้ต้องหา หรือ ผู้มีประโยชน์เกี่ยวข้องในคดีร้องขอต่อพนักงานอัยการว่า ไม่ได้รับความเป็นธรรมในการสอบสวน หรือ มีเหตุอันควรสงสัยว่าพยานให้การโดยไม่สมัครใจ หรือ ให้การขัดต่อความเป็นจริง หรือ ให้การไว้ไม่แน่ชัด หรือ **มีเหตุอันเห็นสมควร** และพนักงานอัยการเห็นว่าการซักถามพยานจะ **ได้ความชัดเจน และรวดเร็วกว่าสอบสวนเพิ่มเติม** ให้พนักงานอัยการสั่งให้พนักงานสอบสวนส่งพยานคนใดมาให้ซักถามได้ แม้ว่าการซักถามของพนักงานอัยการจะไม่ใช่การสอบสวนหรือการสอบสวนเพิ่มเติม แต่ก็ เป็นทางที่ผู้ดำเนินคดีจะได้ทราบข้อเท็จจริง และหลักฐานของคดีได้อีกทางหนึ่ง ซึ่งกฎหมายอนุญาตให้ทำได้ตาม **ป.วิ.อ.มาตรา ๑๔๓ และการที่ผู้ให้ถ้อยคำตอบข้อซักถามของพนักงานอัยการก็มีผลเช่นเดียวกับการให้ถ้อยคำต่อพนักงานสอบสวน** (เป็นการอธิบายจากตัวบทกฎหมายเพราะข้อสอบข้อนี้เน้นที่เข้าใจตัวบทมากกว่าฎีกา เนื่องจากเป็นข้อสอบของท่านอัยการ ดังนั้นควรดูตัวบทให้เข้าใจอย่างถ่องแท้)

2. มีปัญหาต้องวินิจฉัยประการที่สองว่า ขณะพนักงานอัยการโจทก์ยื่นฟ้องจำเลยต่อศาล จำเลยมิได้อยู่ในอำนาจตามหมายขังของศาลที่โจทก์ยื่นฟ้อง หากแต่ถูกขังโดยหมายของศาลชั้นต้นอื่นและได้รับอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว ดังที่โจทก์จำต้องส่งตัวจำเลยมาพร้อมกับฟ้องในวันที่ศาลชั้นต้นรับฟ้องหรือไม่?

คำตอบ **ไม่จำเป็นต้องส่งตัวจำเลยมาพร้อมกับฟ้อง เพราะกรณีไม่เข้าหลักเกณฑ์ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๔๑ วรรคสี่** มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ ดังนี้

ตาม ป.วิ.อ.มาตรา ๑๔๒ วรรคสาม บัญญัติว่า “ในกรณีที่เสนอความเห็นควรสั่งฟ้อง ให้พนักงานสอบสวนส่งสำนวนพร้อมกับผู้ต้องหาไปยังพนักงานอัยการ เว้นแต่ผู้ต้องหานั้นถูกขังอยู่แล้ว” **แสดงว่าถ้ามีการฝากขังผู้ต้องหาไว้ก่อนแล้วในตอนที่เสนอความเห็นควรสั่งฟ้อง พนักงานสอบสวนไม่จำเป็นต้องส่งตัวผู้ต้องหายังพนักงานอัยการ** คดีนี้แม้ปรากฏว่าพนักงานสอบสวนฝากขังจำเลยต่อศาลอาญากรุงเทพใต้ ซึ่งเป็นศาลที่ไม่มีเขตอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีนี้ก็ตาม แต่เมื่อศาลอาญากรุงเทพใต้อนุญาตให้พนักงานสอบสวนฝากขังจำเลยได้และอนุญาตให้ปล่อยตัวจำเลยชั่วคราว ก็ต้องถือว่าจำเลยถูกขังโดยหมายของศาลตามบทบัญญัติในมาตรา ๘๗ และอยู่ในอำนาจศาลที่จะเรียกตัวจำเลยจากนายประกันได้ **กรณีจึงไม่เข้าหลักเกณฑ์ตามมาตรา ๑๔๑ วรรคสี่** ที่บัญญัติให้พนักงานอัยการมีหน้าที่จัดการอย่างหนึ่งอย่างใด เพื่อให้ได้ตัวจำเลยมา เพราะไม่ใช่กรณีที่จับตัวจำเลยไม่ได้ โจทก์จึงไม่จำเป็นต้องส่งตัวจำเลยมาพร้อมกับฟ้อง (ฎ.๒๗๔๗/๒๕๕๑ น.๖๖ ล.๕)

3. มีปัญหาต้องวินิจฉัยประการที่สามว่า เมื่อพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบเห็นว่าการสอบสวนเสร็จแล้ว พนักงานสอบสวนจะต้องจัดการกับสำนวนอย่างไร?

ตอบ **เมื่อพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบเห็นว่าการสอบสวนเสร็จแล้ว พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบจะต้องจัดการสำนวนตามที่บัญญัติไว้ใน ป.วิ.อ.มาตรา ๑๔๐ ถึงมาตรา ๑๔๒ ซึ่งแยกเป็น ๒ กรณี คือ**

กรณีแรก คือ กรณีที่ไม่ปรากฏตัวผู้กระทำผิดมีหลักเกณฑ์อยู่ในมาตรา ๑๔๐(๑) วรรค
หนึ่ง, วรรคสอง และวรรคสาม

กรณีที่สอง คือ กรณีที่รู้ตัวผู้กระทำผิด มีหลักเกณฑ์อยู่ในมาตรา ๑๔๐(๒) ประกอบ
มาตรา ๑๔๑, ๑๔๒, ๑๔๓ และ ๑๔๔ (รายละเอียดศึกษาจากตัวบทกฎหมาย เพราะหากออกข้อสอบก็จะเป็น
การนำตัวบทมาออกตรงๆ ใครจำตัวบทและเข้าใจภาพรวมได้ก็ไม่น่าจะมีปัญหา)

หลักกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

1. **ป.วิ.อ.มาตรา 158....** วางหลักไว้ว่า คำฟ้องต้องทำเป็นหนังสือ และมี.... (5) การกระทำทั้งหลายที่อ้างว่าจำเลยได้กระทำผิด.... (6) อ้างมาตราในกฎหมายซึ่งบัญญัติว่าการกระทำเช่นนั้นเป็นความผิด....

2. **ป.วิ.อ.มาตรา 166 วรรคหนึ่ง.....** วางหลักไว้ว่า ถ้าโจทก์ไม่มาตามกำหนดนัด ให้ศาลยกฟ้องเสีย แต่ถ้าศาลเห็นว่า มีเหตุสมควรจึงมาไม่ได้ จะตั้งเลื่อนคดีไปก็ได้...

วรรคสอง..... วางหลักไว้ว่า ภายใน 15 วันนับแต่วันศาลยกฟ้อง ถ้าโจทก์มาร้องโดยแสดงให้ศาลเห็นได้ว่ามีเหตุสมควรจึงมาไม่ได้ก็ให้ศาลยกคดีนั้นขึ้นไต่สวนมูลฟ้องใหม่(ยกขึ้นพิจารณาใหม่ ม.181)...

วรรคสาม..... วางหลักไว้ว่า ในคดีที่ศาลยกฟ้องดังกล่าวแล้วจะฟ้องจำเลยในเรื่องเดียวกันนั้นอีกไม่ได้...

3. **ป.วิ.อ.มาตรา 176 วรรคหนึ่ง.....** วางหลักไว้ว่า ในชั้นพิจารณาถ้าจำเลยให้การรับสารภาพตามฟ้อง ศาลจะพิพากษาโดยไม่สืบพยานหลักฐานต่อไปก็ได้ เว้นแต่ คดีที่มีข้อหาในความผิดซึ่งจำเลยรับสารภาพนั้น กฎหมายกำหนดอัตราโทษอย่างต่ำไว้ให้จำคุกตั้งแต่ห้าปีขึ้นไปหรือโทษสถานหนักกว่านั้น ศาลต้องฟังพยานโจทก์จนกว่าพอใจว่าจำเลยได้กระทำผิดจริง...

4. **ป.วิ.อ.มาตรา 185 วรรคหนึ่ง.....** วางหลักไว้ว่า เมื่อศาลเห็นว่าจำเลยมิได้กระทำผิด/การกระทำของจำเลยไม่เป็นความผิด/คดีขาดอายุความ/มีเหตุตามกฎหมายที่จำเลยไม่ควรต้องรับโทษ ให้ยกฟ้องปล่อยจำเลยไป...

5. **ป.วิ.อ.มาตรา 192 วรรคหนึ่ง.....** วางหลักไว้ว่า ห้ามมิให้พิพากษาหรือสั่งเกินคำขอหรือที่มีได้กล่าวในฟ้อง...

วรรคสอง..... วางหลักไว้ว่า ข้อเท็จจริงที่ปรากฏในทางพิจารณาแตกต่างกับที่กล่าวในฟ้อง ให้ศาลยกฟ้อง เว้นแต่ข้อแตกต่างนั้นมีในข้อสาระสำคัญและทั้งจำเลยมิได้หลงต่อสู้ ศาลจะลงโทษตามที่ได้อรรถกถาไว้...

วรรคสาม..... วางหลักไว้ว่า ในกรณีแตกต่างระหว่างการกระทำผิดฐานลักทรัพย์กับรับของโจร นั้นเป็นเพียงรายละเอียด มิให้ถือว่าข้อที่พิจารณาได้ความนั้นเป็นเรื่องเกินคำขอหรือเป็นเรื่องที่โจทก์ไม่ประสงค์ให้ลงโทษ เว้นแต่ จำเลยหลงต่อสู้...

วรรคสี่..... วางหลักไว้ว่า ถ้าข้อเท็จจริงในฟ้องและที่ปรากฏในทางพิจารณาไม่ใช่เรื่องที่โจทก์ประสงค์ให้ลงโทษ ห้ามมิให้ศาลลงโทษจำเลยในข้อเท็จจริงนั้นๆ...

วรรคห้า..... วางหลักไว้ว่า ถ้าโจทก์อ้างฐานความผิดหรือบทมาตราผิด ศาลมีอำนาจลงโทษจำเลยตามฐานความผิดที่ถูกต้องได้...

วรรคหก..... วางหลักไว้ว่า ถ้าความผิดตามที่ฟ้องนั้นรวมการกระทำหลายอย่าง แต่ละอย่างอาจจะเป็นความผิดได้ อยู่ในตัวเอง ศาลจะลงโทษจำเลยในการกระทำผิดอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่พิจารณาได้ความก็ได้...

แนวคำตอบ

1. มีปัญหาต้องวินิจฉัยประการแรกว่า ในคดีอาญาโจทก์ไม่มาศาลในวันนัดไต่สวนมูลฟ้อง เพราะการส่งหมายนัดและสำเนาคำฟ้องให้จำเลยโดยวิธีปิดหมาย เมื่อนับถึงวันนัดไต่สวนมูลฟ้องยังไม่มีผลตามกฎหมาย ศาลชั้นต้นจะพิพากษายกฟ้องโจทก์ตาม ป.วิ.อ.มาตรา ๑๖๖ ได้หรือไม่ ? และกรณีที่ศาลชั้นต้นมีคำสั่งว่าโจทก์ทั้งฟ้องให้จำหน่ายคดีหรือยกฟ้องโดยเหตุที่โจทก์ไม่มีพยานมาสืบ โจทก์จะยื่นคำร้องขอให้ยกคดีขึ้น พิพากษาใหม่ได้หรือไม่?

ตอบ ศาลยกฟ้องตาม ป.วิ.อ.มาตรา ๑๖๖ ได้ เพราะถึงแม้การส่งหมายนัดและสำเนาคำฟ้องให้จำเลยโดยวิธีปิดหมายยังไม่มีผลใช้ได้ตามกฎหมาย ก็หากทำให้โจทก์หมดหน้าที่ที่จะต้องมาศาลตามกำหนดนัดไม่ เนื่องจากบทบัญญัติดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงเจตนารมณ์ของกฎหมายที่จะเร่งรัดการดำเนินกระบวนการพิจารณาให้เป็นไปโดยสะดวกและรวดเร็วมิให้มีการประวิงคดี โจทก์จึงต้องปฏิบัติตามโดยเคร่งครัด และการที่ศาลสั่งจำหน่ายคดีเนื่องจากโจทก์ทิ้งฟ้องหรือศาลยกฟ้องโดยเหตุที่โจทก์ไม่มีพยานมาสืบ โจทก์จะขอให้พิจารณาคดีใหม่ไม่ได้ เพราะมิใช่กรณีที่ศาลยกฟ้องเนื่องจากเหตุที่โจทก์ไม่มาศาลตามกำหนดนัดตาม ป.วิ.อ.มาตรา ๑๖๖ ประกอบมาตรา ๑๘๑ อีกทั้งไม่มีกฎหมายให้อำนาจศาลยกคดีขึ้นพิจารณาใหม่ เนื่องจากคำสั่งดังกล่าวย่อมลบล้างผลแห่งการยื่นคำฟ้อง รวมทั้งกระบวนการพิจารณาอื่น ๆ อันมีมาภายหลังยื่นคำฟ้อง ทำให้คู่ความกลับคืนสู่ฐานะเดิมเสมือนหนึ่งมิได้มีการยื่นคำฟ้องเลย แต่หากศาลจำหน่ายคดีโดยผิดพลาดก็ชอบที่จะขอให้เพิกถอนการพิจารณาที่ผิดระเบียบได้ มีคำพิพากษาศาลฎีกาวินิจฉัยไว้ ดังนี้

โจทก์ที่ 1 ทราบกำหนดนัดไต่สวนมูลฟ้องโดยชอบแล้ว มีหน้าที่ที่จะต้องมาศาลตามกำหนดนัด แต่ในวันนัดฝ่ายโจทก์ที่ 1 กลับไม่มีผู้ใดมาศาลโดยไม่แจ้งเหตุขัดข้องหรือขอเลื่อนคดี ถึงแม้จะปรากฏว่าการส่งหมายนัดและสำเนาคำฟ้องให้จำเลยที่ 1 ที่ 2 และที่ 3 โดยวิธีปิดหมายยังไม่มีผลใช้ได้ตามกฎหมายดังที่ฝ่ายโจทก์ที่ 1 กล่าวอ้าง ก็หากทำให้ฝ่ายโจทก์ที่ 1 หมดหน้าที่ที่จะต้องมาศาลตามกำหนดนัดไม่ ทนายโจทก์ที่ 1 ไปให้แพทย์ตรวจอาการป่วยตามที่อ้างเมื่อวันที่ 17 ธันวาคม 2539 อันเป็นวันก่อนวันนัดไต่สวนมูลฟ้อง แสดงว่าทนายโจทก์ที่ 1 รู้ตัวว่าตนมีอาการป่วยไม่สามารถมาศาลได้ตั้งแต่ก่อนวันนัดแล้ว และย่อมทราบได้ว่าเหตุป่วยเจ็บเป็นเหตุที่อาจขอเลื่อนคดีได้ เพราะเป็นเหตุอันมีอาจกล่าวอ้างเสียได้ ทนายโจทก์ที่ 1 ก็น่าจะติดต่อให้โจทก์ที่ 1 มาศาล หรือนำคำร้องขอเลื่อนคดีที่สำนักงานทนายความของทนายโจทก์ที่ 1 มายื่นต่อศาลอันอยู่ในวิสัยที่จะกระทำได้ แต่ทนายโจทก์ที่ 1 ก็หาได้ยื่นคำร้องแจ้งเหตุขัดข้องให้ศาลทราบถึงเหตุแห่งความจำเป็นดังกล่าวเพื่อขอเลื่อนคดีไม่ พฤติการณ์ของฝ่ายโจทก์ที่ 1 ส่อลักษณะเป็นการประวิงคดีทำให้ฝ่ายจำเลยได้รับความเดือดร้อน ทั้งเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้การดำเนินกระบวนการพิจารณาของศาลล่าช้า กรณีจึงไม่มีเหตุอันสมควรที่จะอนุญาตให้ยกคดีในส่วนของโจทก์ที่ 1 ขึ้นไต่สวนมูลฟ้องใหม่ (ฎ.๒๐๘๕/๒๕๔๗)

ในวันนัดไต่สวนมูลฟ้องนัดแรกโจทก์ขอเลื่อนคดี ศาลชั้นต้นมีคำสั่งอนุญาตและสั่งให้โจทก์นำส่งหมายแจ้งวันนัดให้จำเลยทราบใน 7 วันต่อมาเจ้าหน้าที่ศาลรายงานว่าโจทก์ไม่นำส่งหมายนัดภายในกำหนด ศาลชั้นต้นมีคำสั่งว่าโจทก์ทิ้งฟ้องให้จำหน่ายคดี คำสั่งดังกล่าวย่อมลบล้างผลแห่งการยื่นคำฟ้อง รวมทั้งกระบวนการพิจารณาอื่น ๆ อันมีมาภายหลังยื่นคำฟ้อง กระทำให้คู่ความกลับคืนสู่ฐานะเดิมเสมือนหนึ่งมิได้มีการยื่นคำฟ้องเลย กรณีเช่นนี้ไม่มีกฎหมายให้อำนาจศาลยกคดีขึ้นพิจารณาใหม่ได้ (ฎ.๔๐๔๘/๒๕๒๔)

กรณีที่ขกบทกฎหมายใกล้เคียงอย่างยิ่งขึ้นวินิจฉัยคดีได้นั้น จำต้องเป็นกรณีที่ไม่มีบทกฎหมายที่จะยกมาปรับแก้คดีได้เท่านั้น แต่กรณีที่ศาลชั้นต้นมีคำสั่งให้จำหน่ายคดีของโจทก์โดยถือว่าโจทก์ทิ้งฟ้องนั้น มีบทกฎหมายเกี่ยวกับเรื่องที่โจทก์จะต้องอุทธรณ์ฎีกา หรือจะขอให้ศาลเพิกถอนกระบวนการพิจารณาที่ผิดระเบียบในกรณีศาลสั่งจำหน่ายคดีโดยผิดพลาดที่ขกขึ้นปรับแก้คดีได้ โดยเฉพาะอยู่แล้ว ศาลจึงไม่อาจยกประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 166 มาปรับแก้คดีของโจทก์ในฐานะที่เป็นบทกฎหมายใกล้เคียงอย่างยิ่งได้ (ฎ.๓๕๕๐/๒๕๒๖)

โจทก์และพยานโจทก์ไม่มาศาล แต่ทนายโจทก์มอบฉันทะให้เสมียนทนายนำคำร้องมาขึ้นต่อศาลขอเลื่อนการไต่สวนมูลฟ้องศาลชั้นต้นไม่อนุญาตให้เลื่อนและถือว่าโจทก์ไม่มีพยานมาเพื่อไต่สวนให้เห็นว่าคดีโจทก์มีมูลและพิพากษายกฟ้อง ดังนี้ โจทก์จะมาร้องขอให้ยกคดีขึ้นไต่สวนมูลฟ้องใหม่ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 166 มิได้ เพราะมิใช่เป็นกรณีที่

ศาลยกฟ้องเพราะเหตุโจทก์ไม่มาศาลตามกำหนดนัด (ฎ.๑๓๓๕/๒๕๒๘)

2. มีปัญหาต้องวินิจฉัยประการที่สองว่า ในวันนัดไต่สวนคำร้องขอคืนของกลาง ผู้ร้องไม่มาศาล ศาลชั้นต้นจะต้องมีคำสั่งอย่างไรและผู้ร้องมีทางแก้ อย่างไร? ศาลยกฟ้องเพราะเหตุโจทก์ไม่มาศาลในวันนัดสืบพยาน โจทก์มีสิทธิยื่นคำร้องขอให้ยกคดีขึ้นพิจารณาใหม่ได้หรือไม่?

คำตอบ ศาลชั้นต้นชอบที่จะยกฟ้อง และผู้ร้องมีสิทธิที่จะยื่นคำร้องขอให้ยกคดีขึ้นพิจารณาใหม่ได้ตาม ป.วิ.อ.มาตรา ๑๖๖ ประกอบมาตรา ๑๘๑ การที่โจทก์ไม่มาศาลในวันนัดสืบพยานโจทก์ กรณีต้องด้วย ป.วิ.อ.มาตรา 166 ประกอบด้วยมาตรา 181 ซึ่งศาลชั้นต้นชอบที่จะยกฟ้องเสียโดยอาศัยเหตุดังกล่าว และโจทก์มีสิทธิที่จะยื่นคำร้องขอให้ยกคดีขึ้นพิจารณาใหม่ได้ภายในสิบห้าวัน ดังนี้ แม้ศาลชั้นต้นจะยกฟ้องโจทก์โดยถือว่าโจทก์ไม่มีพยานมาสืบ ก็ไม่เป็นการตัดสิทธิดังกล่าวของโจทก์แต่ประการใด มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ ดังนี้

ผู้ร้องไม่มาศาลในวันนัดไต่สวนคำร้องขอคืนของกลางต้องด้วยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖๖ ประกอบมาตรา ๑๘๑ ศาลชั้นต้นชอบที่จะยกฟ้อง และผู้ร้องมีสิทธิที่จะยื่นคำร้องขอให้ยกคดีขึ้นพิจารณาใหม่ได้ การที่ศาลชั้นต้นมีคำสั่งว่าผู้ร้องทราบนัดแล้วไม่มาศาลถือว่าผู้ร้องไม่มาพยานมาศาล และให้ยกคำร้องจึงเป็นการไม่ชอบ แม้ศาลชั้นต้นจะยกคำร้องของผู้ร้องโดยถือว่าผู้ร้องไม่มีพยานมาสืบ ก็ไม่เป็นการตัดสิทธิของผู้ร้องที่จะยื่นคำร้องขอให้ยกคดีขึ้นพิจารณาใหม่ เมื่อผู้ร้องยื่นคำร้องขอให้ยกคดีขึ้นพิจารณาใหม่แล้ว จึงไม่มีเหตุที่จะเพิกถอนคำสั่งของศาลชั้นต้นดังกล่าว (ฎีกาที่ ๓๓/๓๖/๒๕๕๑)

การที่ศาลชั้นต้นพิพากษายกฟ้องโจทก์เพราะโจทก์ไม่มาศาลในวันนัดสืบพยานโจทก์อันเป็นการยกฟ้องตาม ป.วิ.อ. มาตรา 166 วรรคแรกประกอบด้วยมาตรา 181 ไม่ใช่เป็นการยกฟ้องโดยเหตุที่โจทก์ไม่มีพยานมาสืบตามฟ้องนั้น เมื่อปรากฏว่าศาลชั้นต้นยกฟ้องโจทก์เมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2532 โจทก์มายื่นคำร้องขอให้ยกคดีขึ้นพิจารณาใหม่เมื่อวันที่ 14 ธันวาคม 2532 หลังจากศาลชั้นต้นสั่งยกฟ้องเพียง 3 วัน ยังไม่เกิน 15 วัน นับแต่วันศาลยกฟ้อง ทั้งคำร้องของโจทก์ก็ได้แสดงเหตุที่มาไม่ได้ไว้ด้วยแล้ว ซึ่งหากเป็นความจริงตามคำร้องก็นับว่ามีเหตุสมควรที่มาไม่ได้ จึงชอบที่จะไต่สวนคำร้องของโจทก์เสียก่อน จึงจะวินิจฉัยได้ว่าที่โจทก์ไม่มาศาลตามกำหนดนัดนั้นมิใช่เหตุสมควรหรือไม่ การยื่นคำร้องเช่นนี้ไม่จำต้องยื่นเสียในวันที่ศาลชั้นต้นมีคำสั่งหรืออย่างน้อยในวันรุ่งขึ้น การที่โจทก์มายื่นคำร้องหลังจากศาลชั้นต้นยกฟ้อง 3 วัน ก็ยังมีได้แสดงว่าโจทก์ไม่น่าพาดพิง ถือว่าโจทก์ตั้งใจไม่มาศาลตามกำหนดนัดอันจะต้องยกคำร้องของโจทก์เสีย (ฎ.๑๒๕๐/๒๕๓๔)

ในวันนัดสืบพยานโจทก์ จำเลยและทนายมาศาลฝ่ายโจทก์ไม่มา ศาลชั้นต้นมีคำสั่งว่าโจทก์ไม่มีพยานมาสืบตามฟ้อง งดสืบพยานจำเลยพิพากษายกฟ้อง โจทก์ยื่นคำร้องว่า เหตุที่มალ่าช้าเพราะบ้านอยู่ไกลรถติดโจทก์เตรียมพยานมาสืบพร้อมแล้ว ไม่ได้ตั้งใจขาดนัดพิจารณา ขอให้ไต่สวนคำร้องของโจทก์ และยกคดีขึ้นพิจารณาใหม่ ดังนี้ เป็นการยกฟ้องเพราะโจทก์ไม่มาตามกำหนดนัดตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 166 วรรคแรก และมาตรา 181 เมื่อโจทก์ยื่นคำร้องดังกล่าว ศาลชั้นต้นก็ชอบที่จะไต่สวนและมีคำสั่งว่ามีเหตุสมควรหรือไม่เพียงใด ที่มาไม่ได้ตามกำหนดนัด (ฎีกาที่ ๑๙๕/๒๕๒๘)

การที่โจทก์ไม่มาศาลในวันนัดสืบพยานโจทก์ กรณีต้องด้วยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 166 ประกอบด้วยมาตรา 181 ซึ่งศาลชั้นต้นชอบที่จะยกฟ้องเสียโดยอาศัยเหตุดังกล่าว และโจทก์มีสิทธิที่จะยื่นคำร้องขอให้ยกคดีขึ้นพิจารณาใหม่ได้ภายในสิบห้าวัน ดังนี้ แม้ศาลชั้นต้นจะยกฟ้องโจทก์โดยถือว่าโจทก์ไม่มีพยานมาสืบ ก็ไม่เป็นการตัดสิทธิดังกล่าวของโจทก์แต่ประการใด สำหรับเหตุผลตามคำร้อง ขอให้ยกคดีขึ้นพิจารณาใหม่ของโจทก์ที่ว่าโจทก์เข้าใจวัน

นัดสืบพยานโจทก์คลาดเคลื่อนผิดวันไปนั้น หากเป็นความจริงก็พอถือได้ว่ามีเหตุสมควรที่จะยกคดีนี้ขึ้นพิจารณาใหม่ ศาลชั้นต้นจึงชอบที่จะไต่สวนคำร้องของโจทก์เสียก่อนแล้วมีคำสั่งในเรื่องนี้ มิใช่สั่งเลยไปถึงว่าเป็นเรื่องที่โจทก์ไม่มีพยานมาสืบซึ่งเป็นคนละกรณีกัน (ฎีกาที่ ๗๗๒/๒๕๒๘)

3. มีปัญหาต้องวินิจฉัยประการที่สามว่า ในคดีอาญา บรรยายฟ้องเกี่ยวกับเวลาเกิดเหตุในความผิดฐานลักทรัพย์คาบเกี่ยวระหว่างเวลากลางวันและกลางคืน จำเลยให้การรับสารภาพตามฟ้องโดยมิได้ระบุว่าลักทรัพย์ในเวลากลางวันหรือกลางคืน โจทก์ไม่สืบพยาน ศาลจะลงโทษฐานลักทรัพย์ในเวลากลางคืนได้หรือไม่?

คำตอบ ไม่ได้ เพราะเมื่อโจทก์ไม่ได้นำสืบเกี่ยวกับเวลาเกิดเหตุ ให้ศาลเห็นว่าจำเลยลักทรัพย์ในเวลากลางคืน ซึ่งความจริงเหตุอาจจะเกิดในเวลากลางวันก็ได้ จึงต้องยกประโยชน์ให้แก่จำเลยโดยฟังได้เพียงว่าจำเลยลักทรัพย์ในเวลากลางวัน มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ ดังนี้

ตามคำฟ้องโจทก์ที่บรรยายเกี่ยวกับความผิดฐานลักทรัพย์นั้นมีความหมายว่าเหตุลักทรัพย์เกิดระหว่างเวลากลางคืนก่อนเที่ยงของวันที่ 22 มกราคม 2545 ถึงเวลากลางวันของวันเดียวกัน โดยมีคำขอให้ลงโทษตาม ป.อ. มาตรา 334 และมาตรา 335 มาด้วย ตามคำฟ้องโจทก์เวลาเกิดเหตุลักทรัพย์นั้นจึงอาจเป็นเวลากลางคืนก่อนเที่ยง หรือเวลากลางวันก็ได้ เมื่อจำเลยให้การรับสารภาพฐานลักทรัพย์ตามที่โจทก์ฟ้องโดยมิได้ระบุว่าลักทรัพย์ในเวลากลางวันหรือในเวลากลางคืนจึงยังฟังไม่ได้ว่าจำเลยให้การรับสารภาพฐานลักทรัพย์ในเวลาใดแน่ โจทก์จึงมีหน้าที่นำสืบให้เห็นได้ว่าจำเลยกระทำความผิดฐานลักทรัพย์ในเวลากลางคืน เมื่อโจทก์ไม่สืบพยานข้อเท็จจริงจึงฟังไม่ได้ว่าจำเลยกระทำความผิดฐานลักทรัพย์ในเวลากลางคืน (ฎีกาที่ ๔๗๙๐/๒๕๕๐)

ตามฟ้องโจทก์ได้บรรยายถึงการกระทำความผิดของจำเลยได้ความว่า เมื่อระหว่างวันที่ ๒๑ มิถุนายน ๒๕๔๘ เวลากลางวัน ถึงวันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๔๘ เวลากลางวันและกลางคืนต่อเนื่องกัน วันเวลาใดไม่ปรากฏชัด มีคนร้ายเข้าไปในบ้านอันเป็นเคหสถานที่อยู่อาศัยของ ผู้เสียหาย และลักสมุดกุญแจเงินฝากประจำธนาคาร ก. ของผู้เสียหายซึ่งเก็บรักษาไว้ในเคหสถานดังกล่าวไป แม้คำบรรยายฟ้องของโจทก์พอที่จะให้จำเลยเข้าใจข้อหาได้ว่า วันเวลาที่จำเลยกระทำความผิดเป็นช่วงเวลาใด และจำเลยให้การรับสารภาพข้อหาลักทรัพย์ตามฟ้องก็ตาม แต่โจทก์ไม่ได้นำสืบเกี่ยวกับเวลาเกิดเหตุให้ศาลเห็นว่า จำเลยลักทรัพย์ในเวลากลางคืน ซึ่งความจริงเหตุอาจจะเกิดในเวลากลางวันก็ได้ จึงต้องยกประโยชน์ให้แก่จำเลยโดยฟังได้เพียงว่าจำเลยลักทรัพย์ในเวลากลางวัน ปัญหาดังกล่าวแม้มิได้มีฝ่ายใดฎีกาก็ตาม แต่เป็นปัญหาข้อกฎหมายที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย ศาลฎีกามีอำนาจยกขึ้นวินิจฉัยได้ตาม ป.วิ.อ.มาตรา ๑๙๕ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๒๒๕ คดีจึงฟังได้เพียงว่า จำเลยกระทำความผิดฐานลักทรัพย์ในเคหสถาน (ฎีกาที่ ๘๕๓๖/๒๕๕๑)

4. มีปัญหาต้องวินิจฉัยประการที่สี่ว่า การที่ศาลชั้นต้นเรียกคำให้การชั้นสอบสวนเพื่อประกอบคำให้การพยานโจทก์ ต้องกระทำต่อหน้าจำเลยและให้โอกาสจำเลยถามค้านก่อนหรือไม่?

คำตอบ ไม่ เพราะเป็นอำนาจของศาลตาม ป.วิ.อ.มาตรา ๑๗๕ กรณีมิใช่การพิจารณาและสืบพยานในศาลจึงไม่ต้องทำต่อหน้าจำเลยตาม ป.วิ.อ.มาตรา ๑๗๖ วรรคหนึ่ง และไม่ต้องให้โอกาสจำเลยถามค้านก่อนตาม ป.วิ.พ. มาตรา ๑๑๗ ว.๒ ประกอบ ป.วิ.อ.มาตรา ๑๕ มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ ดังนี้

ศาลมีอำนาจเรียกสำนวนการสอบสวนจากพนักงานอัยการมาเพื่อประกอบการวินิจฉัยได้ตาม ป.วิ.อ. มาตรา 175 การดำเนินการของศาลดังกล่าวมิใช่การพิจารณาและสืบพยานในศาล จึงไม่ต้องทำต่อหน้าจำเลยตาม ป.วิ.อ. มาตรา 172 วรรคหนึ่ง และเมื่อมิใช่การสืบพยาน จำเลยที่ 1 จึงไม่มีอำนาจถามค้านพยานตาม ป.วิ.พ. มาตรา 117 วรรคสอง ประกอบด้วย ป.วิ.อ. มาตรา 15 (ฎีกาที่ ๕๒๓๗/๒๕๔๗)

5. มีปัญหาต้องวินิจฉัยประการที่ห้าว่า คดีที่โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยฐานลักทรัพย์หรือรับของโจรจำเลยให้การรับสารภาพตามฟ้องโจทก์ โดยมีได้ระบุว่ารับสารภาพฐานใดและโจทก์ไม่สืบพยาน ดังนี้ศาลจะพิพากษาลงโทษจำเลยได้หรือไม่? และคดีที่โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยฐานรับของโจรแต่จำเลยกลับให้การรับสารภาพฐานลักทรัพย์โดยโจทก์ไม่สืบพยาน ดังนี้ศาลจะพิพากษาลงโทษจำเลยได้หรือไม่?

ตอบ กรณีโจทก์ฟ้องฐานลักทรัพย์หรือรับของโจรจำเลยรับสารภาพตามฟ้องศาลลงโทษไม่ได้ เพราะไม่ชัดเจนพอที่จะชี้ว่าจำเลยได้กระทำความผิดฐานใด เนื่องจากเป็นความผิดคนละฐานกัน เมื่อโจทก์ไม่นำพยานเข้าสืบเพื่อให้ได้ความว่าจำเลยกระทำความผิดในข้อหาใดข้อหาหนึ่ง แม้ว่าจำเลยจะให้การรับสารภาพตามฟ้อง ก็มีใช้กรณีที่ศาลจะพิพากษาไปได้โดยไม่สืบพยานตาม ป.วิ.อ.มาตรา 176 วรรคหนึ่ง และกรณีที่โจทก์ฟ้องฐานรับของโจรแต่จำเลยกลับให้การรับสารภาพฐานลักทรัพย์ศาลก็ลงโทษไม่ได้เช่นกัน เพราะมิใช่การกระทำความผิดที่โจทก์กล่าวในฟ้อง จึงมิใช่กรณีที่จำเลยให้การรับสารภาพตามฟ้องซึ่งศาลจะพิพากษาโดยไม่สืบพยานหลักฐานต่อไปได้ตาม ป.วิ.อ.มาตรา ๑๗๖ วรรคหนึ่ง และหาได้มีข้อเท็จจริงที่ปรากฏในการพิจารณาที่จะแสดงให้เห็นว่าแตกต่างกับข้อเท็จจริงที่กล่าวในฟ้องตาม ป.วิ.อ.มาตรา ๑๙๒ วรรคสาม แต่อย่างใดไม่ มีคำพิพากษานี้กวีวินิจฉัยไว้ ดังนี้

โจทก์ฟ้องว่าจำเลยกระทำความผิดฐานลักทรัพย์หรือรับของโจร แสดงว่าโจทก์ประสงค์จะให้ลงโทษจำเลยในข้อหาใดข้อหาหนึ่งเพียงข้อหาเดียว เพราะความผิดฐานลักทรัพย์กับความผิดฐานรับของโจรเป็นความผิดคนละฐานกัน จะลงโทษจำเลยทั้งสองฐานความผิดดังกล่าวย่อมไม่ได้ ถ้าให้การของจำเลยที่ขอให้การรับสารภาพว่าได้กระทำความผิดตามฟ้องนั้น ย่อมไม่ชัดเจนพอที่จะชี้ขาดว่าจำเลยได้กระทำความผิดฐานใด แม้โจทก์จะอ้างว่าเป็นแบบพิมพ์สำหรับคดีที่จำเลยให้การรับสารภาพซึ่งศาลชั้นต้นใช้ปฏิบัติกันทุกศาลก็ตาม ก็เป็นหน้าที่ของโจทก์ที่จะต้องสืบพยานให้ได้ความถึงการกระทำความผิดฐานใดฐานหนึ่งของจำเลยเมื่อโจทก์ไม่สืบพยานจึงลงโทษจำเลยไม่ได้ เมื่อศาลชั้นต้นจรรยาบรรณพิจารณาว่าโจทก์ จำเลยไม่ตั้งใจสืบพยานซึ่งโจทก์ได้ลงชื่อไว้ในรายงานกระบวนการพิจารณานั้นแล้ว หากโจทก์เห็นว่าคำให้การของจำเลยที่ศาลชั้นต้นจดไว้ไม่ชัดเจน โจทก์ขอที่จะคัดค้านหรือแถลงขอสืบพยานต่อไป เพราะเป็นหน้าที่ของโจทก์ที่จะต้องสืบพยานให้ได้ความถึงการกระทำความผิดของจำเลย คดีจึงไม่มีเหตุที่จะย้อนสำนวน ไปให้ศาลชั้นต้นดำเนินการสอบถามคำให้การของจำเลยใหม่ (ฎ.๕๕๑๒/๒๕๔๕, ๑๘๒๕/๒๕๕๐)

โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยฐานลักทรัพย์หรือรับของโจร ย่อมแสดงว่าโจทก์ประสงค์ให้ศาลลงโทษจำเลยในข้อหาใดข้อหาเดียวเท่านั้น การที่จำเลยให้การรับสารภาพผิดตามฟ้องโจทก์ทุกประการจึงเป็นคำรับสารภาพที่ไม่สามารถรับฟังได้ว่าจำเลยกระทำผิดในข้อหาใด โจทก์จึงต้องนำพยานเข้าสืบเพื่อให้ได้ความว่าจำเลยกระทำความผิดในข้อหาใดข้อหาหนึ่ง แต่โจทก์มิได้นำสืบให้ได้ความเช่นนั้น และแม้ว่าในคำร้องขอบรรเทาโทษของจำเลยจะมีเนื้อหาว่าจำเลยรับซื้อไมโครโฟนของกลางไว้เพื่อให้หลานใช้ร้องเพลงเล่นก็ตามแต่คำร้องขอบรรเทาโทษมิใช่คำให้การ แต่เป็นเพียงการขอให้ศาลลงโทษสถานเบาและบรรยายเหตุผลต่างๆ ให้ศาลปรานีถึง แม้จะมีถ้อยคำที่อาจแสดงว่าจำเลยรับสารภาพในความผิดฐานใดฐานหนึ่งหรือมิได้รับสารภาพในความผิดฐานใดเลยก็มีอาชญาได้ว่าเป็นคำให้การของจำเลย เมื่อคำให้การของจำเลยไม่สามารถรับฟังได้ว่าจำเลยกระทำความผิดในข้อหาใดศาลย่อมพิพากษาลงโทษจำเลยไม่ได้ (ฎ.๖๗๔๒/๒๕๔๔)

โจทก์ฟ้องว่าจำเลยที่ 1 กระทำความผิดฐานลักทรัพย์ ส่วนจำเลยที่ 2 กับที่ 3 กระทำความผิดฐานรับของโจร ดังนี้ฟ้องของโจทก์จึงเป็นการบรรยายยืนยันการกระทำของจำเลยที่ 2 กับที่ 3 ว่าได้กระทำความผิดฐานรับของโจรเพียงประการเดียว แต่ในชั้นพิจารณาจำเลยที่ 2 กับที่ 3 กลับให้การรับสารภาพฐานลักทรัพย์ซึ่งมิใช่เป็นการกระทำความผิดที่โจทก์กล่าวในฟ้อง จึงมิใช่กรณีที่จำเลยที่ 2 กับที่ 3 ให้การรับสารภาพตามฟ้องซึ่งศาลจะพิพากษาโดยไม่สืบพยานหลักฐานต่อไปได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 176 วรรคหนึ่ง เมื่อโจทก์มีหน้าที่ต้องนำพยานหลักฐานมาพิสูจน์ความผิดของจำเลยที่ 2 กับที่ 3 แสดงไม่ตั้งใจสืบพยานข้อเท็จจริงอันเป็นการกระทำของจำเลยที่ 2 กับที่ 3 ที่โจทก์อ้างว่าเป็นความผิดก็มีเพียงเท่าที่โจทก์กล่าวในฟ้องหาได้มีข้อเท็จจริงตามที่ปรากฏในการพิจารณาที่จะแสดงให้เห็นว่าแตกต่าง กับข้อเท็จจริงที่กล่าวในฟ้องตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา

192 พรรคตามแต่อย่างใดไม่ จึงไม่อาจนำบทบัญญัติเช่นว่านี้มาใช้บังคับเพื่อให้ศาลลงโทษจำเลยที่ 2 กับที่ 3 ได้ (ฎ.๕๖๖๖/๒๕๕๕)

โจทก์ฟ้องว่าจำเลยที่ ๑ กับพวกร่วมกันกระทำความผิดฐานลักทรัพย์หรือรับของโจร แม้ศาลชั้นต้นจะพิพากษาลงโทษจำเลยที่ ๑ ในความผิดฐานรับของโจรและ**ยกฟ้องฐานลักทรัพย์ โจทก์ไม่อุทธรณ์** แต่จำเลยที่ ๑ อุทธรณ์คำพิพากษาศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์ภาค ๒ ย่อมมีอำนาจวินิจฉัยข้อเท็จจริงแล้วพิพากษากลับความผิดฐานหนึ่งระหว่างฐานรับของโจรกับฐานลักทรัพย์ไปตามพยานหลักฐานที่ปรากฏได้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕๒ พรรคตาม แต่เพียงแต่ศาลอุทธรณ์ภาค ๒ ไม่มีสิทธิที่จะลงโทษจำเลยที่ ๑ เพิ่มเติมไปจากที่ศาลชั้นต้นพิพากษามาเท่านั้น (ฎ. ๒๘๐/๒๕๕๑)

6. มีปัญหาต้องวินิจฉัยประการที่หกกว่า การขอให้บอกโทษที่รอกการลงโทษไว้ในคดีก่อนเข้ากับโทษในคดีหลัง โจทก์ต้องบรรยายมาในคำฟ้องหรือไม่ และต้องอ้างบทมาตรานำคำขอท้ายฟ้องหรือไม่?

คำตอบ กรณีบอกโทษที่รอกการลงโทษ แม้โจทก์มิได้บรรยายและขอให้บอกโทษศาลมีอำนาจบอกเองได้ เพราะไม่อยู่ในบังคับของ ป.วิ.อ.มาตรา ๑๕๘(๕) หรือ (๖) อีกทั้งมิใช่เป็นการเพิ่มเติมโทษจำเลยเพราะกฎหมายบังคับให้ศาลที่พิพากษาคดีหลังบอกโทษที่รอกการลงโทษไว้ในคดีก่อนเข้ากับคดีหลังตาม ป.อ.มาตรา ๕๘ และกรณีมิใช่เป็นการพิพากษาเกินคำขอตาม ป.วิ.อ.มาตรา ๑๙๒ มีคำพิพากษาศาลฎีกาวินิจฉัยไว้ ดังนี้

เมื่อความปรากฏแก่ศาลอุทธรณ์ภาค 6 ว่าภายในเวลาที่รอกการลงโทษไว้จำเลยได้กระทำความผิดคดีนี้อีก การที่ศาลอุทธรณ์ภาค 6 นำโทษจำคุก 6 เดือน ที่รอกการลงโทษไว้ในคดีก่อนมาบวกเข้ากับโทษของจำเลยในคดีนี้ จึงเป็นไปตามบทบัญญัติของ **ป.อ.มาตรา 58 พรรคแรก** และกรณีนี้มีใช้เป็นการเพิ่มเติมโทษจำเลย เพราะกฎหมายบัญญัติให้ศาลที่พิพากษาคดีหลังบอกโทษที่รอกการลงโทษไว้ในคดีก่อนเข้ากับโทษในคดีหลังด้วย และเป็นปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย ศาลอุทธรณ์ภาค 6 มีอำนาจหยิบยกขึ้นวินิจฉัยแม้ไม่มีคู่ความฝ่ายใดอุทธรณ์ (ฎ.๒๑๑๕/๒๕๕๓)

ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 58 พรรคแรก เมื่อกรณีที่ความปรากฏแก่ศาลเองจากรายงานการสืบเสาะและพินิจของพนักงานคุมประพฤติ ซึ่งศาลชั้นต้นแจ้งข้อความที่เป็นผลร้ายให้แก่จำเลยทราบแล้ว จำเลยไม่คัดค้าน โดยรายงานการสืบเสาะและพินิจดังกล่าวปรากฏว่า จำเลยเคยต้องคำพิพากษาของศาลชั้นต้นในครั้งที่สองให้ลงโทษจำคุก 1 เดือนและปรับ 1,000 บาท โทษจำคุกให้รอกการลงโทษไว้มีกำหนด 1 ปี และในระหว่างที่ยังไม่ครบ 1 ปี จำเลยมากระทำความผิดคดีนี้อีก **แม้โจทก์จะมิได้บรรยายฟ้องและขอให้บอกโทษในคดีดังกล่าวเข้ากับโทษในคดีนี้ก็ตาม ศาลอุทธรณ์ภาค 4 ก็มีอำนาจนำโทษจำคุกที่รอกการลงโทษไว้ในคดีดังกล่าวมาบวกเข้ากับโทษจำคุกในคดีนี้ได้ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 58 พรรคแรก กรณีนี้มีใช้เป็นการเพิ่มเติมโทษจำเลย** เพราะกฎหมายบังคับให้ศาลที่พิพากษาคดีหลังบอกโทษที่รอกการลงโทษไว้ในคดีก่อนเข้ากับโทษในคดีหลังด้วย และ**กรณีมิใช่เป็นการพิพากษาเกินคำขอ** (ฎ.๘๐๗๔/๒๕๕๔)

โจทก์ยื่นคำร้องขอแก้ไขเพิ่มเติมฟ้องในระหว่างนัดฟังคำพิพากษาศาลชั้นต้นขอให้บอกโทษจำคุกที่ศาลรอกการลงโทษไว้อีก 2 คดี แต่ศาลชั้นต้นไม่ได้มีคำสั่งอนุญาตให้โจทก์แก้ไขเพิ่มเติมฟ้อง จึงมีผลเสมือนโจทก์มิได้กล่าวและมีคำขอให้บอกโทษจำคุกคดีเดิมเข้ากับโทษจำคุกคดีนี้ แต่เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏชัดแจ้งตามรายงานการสืบเสาะและพินิจของพนักงานคุมประพฤติประกอบคำให้การรับสารภาพของจำเลยว่า จำเลยเคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกและปรับโทษจำคุกให้รอกการลงโทษไว้ และภายในเวลาที่ศาลรอกการลงโทษจำเลยได้กระทำความผิดคดีนี้อีก **ซึ่งข้อเท็จจริงดังกล่าวไม่อยู่ในบังคับที่โจทก์จะต้องบรรยายหรืออ้างมาในฟ้องตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 158(5) หรือ (6) แต่อยู่ในดุลพินิจของศาลที่พิพากษาคดีนี้จะใช้อำนาจบอกโทษจำคุกที่รอกการลงโทษไว้ในคดีก่อนเข้ากับโทษจำคุกในคดีนี้ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 58 พรรคหนึ่ง** ดังนั้น ที่ศาลอุทธรณ์ภาค 6 บอกโทษจำคุกคดีนี้เข้ากับโทษจำคุกในคดีก่อนจึงชอบแล้ว และไม่เป็นการพิพากษาเกินคำขอหรือ ที่มีได้กล่าวในฟ้องตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 192 พรรคหนึ่ง (ฎ.๑๐๘๑/๒๕๕๔)

7. มีปัญหาต้องวินิจฉัยประการที่เจ็ดว่า ในกรณีที่ศาลชั้นต้นมีคำสั่งให้คดีมีมูลเฉพาะจำเลยบางคน และประทับฟ้องไว้พิจารณาแล้ว เมื่อคดีขึ้นสู่ศาลอุทธรณ์แล้วศาลอุทธรณ์เห็นว่าคดีโจทก์ไม่มีมูลหรือไม่เป็นความผิด หรือฟ้องโจทก์ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ศาลอุทธรณ์จะมีอำนาจพิพากษายกฟ้องได้หรือไม่?

ตอบ ศาลอุทธรณ์ยกฟ้องได้ เพราะมีเหตุตามกฎหมายที่จำเลยไม่ควรต้องรับโทษและศาลต้องยกฟ้องตาม ป.วิ.อ.มาตรา ๑๘๕ วรรคหนึ่ง มีคำพิพากษาศาลฎีกาวินิจฉัยไว้ ดังนี้

เมื่อพิจารณาคำฟ้องของโจทก์เฉพาะส่วนที่โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยที่ 3 และที่ 4 ในข้อหาความผิดฐานร่วมกันปฏิบัติหน้าที่หรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบแล้วปรากฏว่าโจทก์บรรยายฟ้องในข้อหานี้แต่เพียงว่าจำเลยที่ 3 และที่ 4 ได้ร่วมกันปฏิบัติหน้าที่และละเว้นปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ โดยจำเลยที่ 3 และที่ 4 ระบุว่าโจทก์กับพวกไม่ได้ร่วมกันกระทำความผิดฐานล่อลวงแต่จำเลยที่ 3 และที่ 4 กลับร่วมกันรับคำร้องทุกข์กล่าวโทษและดำเนินคดีแก่โจทก์กับพวกเป็นเหตุให้โจทก์กับพวกถูกควบคุมตัวเป็นผู้ต้องหา ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความเสียหายต่อชื่อเสียง สิทธิ เสรีภาพของโจทก์กับพวกเท่านั้น โจทก์มิได้บรรยายในคำฟ้องเลยว่าจำเลยที่ 3 และที่ 4 ได้ร่วมกันปฏิบัติหน้าที่หรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบด้วยการบ้ายเบี่ยงละเลยไม่สั่งคำร้องขอประกันตัวระหว่างสอบสวนของโจทก์กับพวกแต่อย่างใด ดังนั้นแม้จะได้ความตามทางพิจารณาในชั้นได้สวนมูลฟ้องว่าจำเลยที่ 3 และที่ 4 มีพฤติการณ์ในทางบ้ายเบี่ยงละเลยไม่สั่งคำร้องขอประกันตัวระหว่างสอบสวนของโจทก์กับพวกก็ตาม ศาลก็ไม่อาจพิพากษาลงโทษจำเลยที่ 3 และที่ 4 ตามข้อเท็จจริงที่ได้ความดังกล่าวมานี้ได้ เพราะเป็นข้อเท็จจริงนอกฟ้องต้องห้ามตามป.วิ.อ.มาตรา 192 วรรคหนึ่ง กรณีจึงมีเหตุตามกฎหมายที่จำเลยที่ 4 ไม่ควรต้องรับโทษและศาลต้องยกฟ้องตามป.วิ.อ.มาตรา 185 วรรคหนึ่ง และปัญหาข้อนี้เป็นปัญหาข้อกฎหมายที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยที่ศาลอุทธรณ์มีอำนาจยกขึ้นวินิจฉัยได้เองตาม ป.วิ.อ.มาตรา 195 วรรคสอง ที่ศาลอุทธรณ์พิพากษายกฟ้องโจทก์สำหรับจำเลยที่ 4 มาคืบนั้นจึงชอบแล้ว (ฎ.๑๕๖๖/๒๕๔๘)

8. มีปัญหาต้องวินิจฉัยประการที่แปดว่า กรณีจะเข้าบทต้องห้ามมิให้ศาลพิพากษาหรือสั่งเกินคำขอหรือที่มีได้กล่าวไว้ในฟ้องหรือไม่? และเข้าหลักเกณฑ์ต้องห้ามตาม ป.วิ.อ.มาตรา 192 วรรคไหน?

ตอบ มีคำพิพากษาศาลฎีกาวินิจฉัยไว้ ดังนี้ (เรียงตั้งแต่วรรคหนึ่ง – วรรคหก)

1) แม้คำขอท้ายฟ้องจะระบุอ้าง ป.อ.มาตรา ๓๗๑ ไว้ด้วย แต่โจทก์ไม่ได้กล่าวบรรยายในฟ้องถึงองค์ประกอบความผิดดังกล่าวว่าเป็นการพาอาวุธโดยเปิดเผยหรือไม่มีเหตุสมควรมาด้วย ศาลลงโทษจำเลยมาตรา ๒๒๑ ไม่ได้ต้องห้ามตาม ป.วิ.อ.มาตรา ๑๘๒ วรรคหนึ่ง มีคำพิพากษาศาลฎีกาวินิจฉัยไว้ ดังนี้ แม้คำขอท้ายฟ้องจะระบุอ้าง ป.อ.มาตรา ๓๗๑ ไว้ด้วย แต่โจทก์ไม่ได้กล่าวบรรยายในฟ้องถึงองค์ประกอบความผิดดังกล่าวว่าเป็นการพาอาวุธโดยเปิดเผยหรือไม่มีเหตุสมควรมาด้วย ดังนั้น ศาลจะพิพากษาลงโทษจำเลยตามมาตรานี้มิได้เพราะต้องห้ามตามป.วิ.อ.มาตรา ๑๘๒ วรรคหนึ่ง ปัญหาข้อนี้เป็นปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย แม้ไม่มีคู่ความฝ่ายใดอุทธรณ์ฎีกาขึ้นมาสืบศาลฎีกามีอำนาจหยิบยกขึ้นวินิจฉัยและพิพากษาแก้ไขให้ถูกต้องได้ตาม ป.วิ.อ.มาตรา ๑๘๕ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๒๒๕ (ฎ.๔๕๕๓/๒๕๕๐)

2) ฟ้องว่าเป็นตัวการ ได้ความว่าเป็นผู้ใช้ เป็นการแตกต่างกันในสาระสำคัญ ลงโทษไม่ได้ตาม ป.วิ.อ.มาตรา ๑๘๒ วรรคสอง แต่ลงโทษฐานผู้สนับสนุนได้ มีคำพิพากษาศาลฎีกาวินิจฉัยไว้ ดังนี้ ถ้อยคำที่จำเลยตะโกนขึ้นว่า “ใครอย่าขวางทางกูนะ กู ศ.ค่ายหลวง กูมีปืนนะ” เป็นถ้อยคำลักษณะพูดชั่วๆกระตุ้นจิตใจให้พวกของจำเลยเกิดความฮึกเหิมที่จะเข้าไปทำร้ายผู้เสียหายซึ่งแม้ว่าขณะนั้นจำเลยไม่มีอาวุธปืนติดตัวดังที่ร้องตะโกนก็ตาม แต่การพูดว่ากูมีปืนย่อมเป็นการข่มขู่ฝ่ายผู้เสียหายให้เกิดความกลัว ขณะเดียวกันก็เป็นการให้กำลังใจพวกของตัวเองให้กล้าที่จะยกพวกเข้าไปรุมทำร้ายผู้เสียหาย การกระทำของจำเลยถือได้ว่าเป็นการ

ก่อให้เกิดผู้อื่นกระทำความผิดด้วยการยุยงส่งเสริมจึงเป็นผู้ใช้ให้ผู้อื่นกระทำความผิดตามป.อ.มาตรา ๘๔ มิใช่เป็น*ตัวกระร่วม*กระทำความผิดด้วยกันตามมาตรา ๘๑ ดังที่ โจทก์ฟ้อง จึงเป็นการแตกต่างกันในสาระสำคัญอย่างมาก ย่อมลงโทษจำเลยฐานเป็นผู้ใช้ให้กระทำความผิดไม่ได้ตาม ป.วิ.อ.มาตรา ๑๕๒ วรรคสอง แต่ลงโทษฐานเป็นผู้สนับสนุนการกระทำความผิดตามป.อ.มาตรา ๘๖ ได้ (ฎ.๓๓๐/๒๕๕๑)

3)*****โจทก์ฟ้องว่าจำเลยกระทำความผิดฐานลักทรัพย์หรือรับของโจร ศาลชั้นต้นยกฟ้องฐานลักทรัพย์ จำเลยอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์ลงโทษฐานลักทรัพย์ได้ตาม ป.วิ.อ.มาตรา ๑๕๒ วรรคสาม แต่ไม่มีสิทธิเพิ่มเติมโทษไปจากที่ศาลชั้นต้นพิพากษามา มีคำพิพากษากฎีกาวินิจฉัยไว้ ดังนี้ โจทก์ฟ้องว่าจำเลยที่ ๑ กับพวก ร่วมกันกระทำความผิดฐานลักทรัพย์หรือรับของโจร แต่ศาลชั้นต้นจะพิพากษาลงโทษจำเลยที่ ๑ ในความผิดฐานรับของโจรและยกฟ้องฐานลักทรัพย์ โจทก์ไม่อุทธรณ์*แต่จำเลยที่ ๑ ได้* อุทธรณ์คำพิพากษาของศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์ภาค ๒ ย่อมมีอำนาจวินิจฉัยข้อเท็จจริงแล้วพิพากษากฎีกาความผิดฐานใดฐานหนึ่ง ระหว่างฐานรับของโจรกับฐานลักทรัพย์ไปตามพยานหลักฐานที่ปรากฏได้ ตาม ป.วิ.อ.มาตรา ๑๕๒ วรรคสาม เพียงแต่ศาลอุทธรณ์ภาค ๒ ไม่มีสิทธิที่จะลงโทษจำเลยที่ ๑ เพิ่มเติมไปจากที่ศาลชั้นต้นพิพากษามาเท่านั้น (ฎ.๒๘๐/๒๕๕๑)

4)คำฟ้องโจทก์ขอให้ลงโทษตาม ป.อ.มาตรา ๓๕๘ และมาตรา ๓๖๒ ได้ความว่าจำเลยกระทำความผิดตาม ป.อ.มาตรา ๓๕๘(๔) และมาตรา ๓๖๕(๒) ศาลจะลงโทษตามที่ได้อ้างความไม่ได้ เพราะเป็นเรื่องที่โจทก์ไม่ประสงค์ให้ลงโทษตาม ป.วิ.อ.มาตรา ๑๕๒ วรรคสี่ มีคำพิพากษากฎีกาวินิจฉัยไว้ ดังนี้ พนักงานอัยการโจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยตามป.อ.มาตรา 358 และ 362 ซึ่งมีอัตราโทษอย่างสูงให้จำคุกไม่เกินสามปีและไม่เกินหนึ่งปี โจทก์ร่วมยื่นคำร้องขอเข้าร่วมเป็นโจทก์โดยขอถือเอาคำฟ้องและบัญชีระบุพยานของพนักงานอัยการโจทก์เป็นคำฟ้องและบัญชีระบุพยานของโจทก์ร่วมด้วย เท่ากับโจทก์ร่วมประสงค์ให้ลงโทษจำเลยตามบทมาตราเดียวกับที่พนักงานอัยการโจทก์ระบุมาท้ายฟ้อง เมื่อศาลชั้นต้นพิพากษายกฟ้องจึงต้องห้ามมิให้อุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริงตาม ป.วิ.อ. มาตรา 193 ทวิ โจทก์ร่วมฎีกาว่าตามทางพิจารณา*ได้ความว่าการกระทำของจำเลยต้องช่วยบทบัญญัติแห่ง ป.อ.มาตรา 359 (4) และ 365 (2) ซึ่งต่างมีระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี* การที่พนักงานอัยการโจทก์อ้างบทมาตราราวว่าจำเลยกระทำความผิดตามป.อ.มาตรา 358 และ 362 เป็นการอ้างฐานความผิดหรือบทมาตราผิด ซึ่งศาลมีอำนาจลงโทษตามฐานความผิดที่ถูกฟ้องซึ่งที่พิจารณาได้ความดังกล่าวได้ จึงไม่ต้องห้ามอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริงนั้น หาใช่เป็นเรื่องที่โจทก์ก็อ้างฐานความผิดหรือบทมาตราผิดแต่อย่างใดไม่ เพราะโจทก์อ้างมาตราตามข้อเท็จจริงที่กล่าวในฟ้องจึงไม่ต้องช่วยบทบัญญัติแห่ง ป.วิ.อ.มาตรา 192 วรรคห้า แต่เป็นเรื่องข้อเท็จจริงที่กล่าวในฟ้องและตามที่ปรากฏในทางพิจารณาไม่ใช่เป็นเรื่องที่โจทก์ประสงค์ให้ลงโทษตามมาตรา 192 วรรคสี่ ดังนั้น แม้ข้อเท็จจริงตามทางพิจารณาได้ความว่า การกระทำของจำเลยต้องช่วยบทบัญญัติตามบทมาตรานี้ที่โจทก์ร่วมอ้างมาก็ไม่อาจลงโทษจำเลยตามบทมาตรานั้นๆ ได้เพราะเป็นการพิพากษาคำขอหรือที่ไม่ได้กล่าวในฟ้องต้องห้ามตาม ป.วิ.อ. มาตรา 192 วรรคหนึ่ง คงลงโทษได้ตามบทมาตรานี้ที่อ้างมาในฟ้อง และเมื่อศาลชั้นต้นพิพากษายกฟ้องจึงต้องห้ามมิให้อุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริงตาม ป.วิ.อ. มาตรา 193 ทวิ (ฎ.๒๐๖๓/๒๕๕๔)

5)โจทก์บรรยายฟ้องว่าจำเลยปลอมหนังสือรับรองการทำประโยชน์ซึ่งเป็นเอกสารสิทธิอันเป็นเอกสารราชการ แต่คำขอท้ายฟ้องไม่ได้ระบุ ป.อ.มาตรา ๒๖๖ เป็นการอ้างบทมาตราผิด ศาลลงโทษ ป.อ.มาตรา ๒๒๖ ได้ตาม ป.วิ.อ.มาตรา ๑๕๒ วรรคห้า มีคำพิพากษากฎีกาวินิจฉัยไว้ ดังนี้ การกระทำความผิดของจำเลยฐานใช้เอกสารสิทธิอันเป็นเอกสารราชการปลอมและฉ้อโกงนั้น เป็นความผิดตามป.อ.มาตรา ๒๖๘ วรรคแรก, ๓๔๑ การกระทำความผิดของจำเลยเป็นการกระทำความผิดเดียวกันผิดต่อกฎหมายหลายบท ต้องลงโทษตาม ป.อ.มาตรา ๒๖๘ วรรคแรก ประกอบมาตรา ๒๖๖(๑) ซึ่งเป็นกฎหมายบทที่มีโทษหนักที่สุดตาม ป.อ.มาตรา ๕๐ แม้โจทก์จะไม่ได้ระบุ ป.อ.มาตรา ๒๖๖ ไว้ในคำขอท้ายฟ้อง แต่โจทก์บรรยายฟ้องแล้วว่าจำเลยปลอมหนังสือรับรองการทำประโยชน์ซึ่งเป็นเอกสารสิทธิอันเป็นเอกสารราชการ และข้อเท็จจริงตามฟ้องโจทก์สืบสม*จึงเป็นการอ้างบทมาตราผิด* ศาลมีอำนาจลงโทษจำเลยตามฐานความผิดที่ถูกฟ้องได้ตาม ป.วิ.อ.มาตรา ๑๕๒ วรรคห้า ปัญหาข้อนี้ เป็นข้อกฎหมายที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย แม้โจทก์จะมีได้ฎีกาในปัญหาดังกล่าวศาลฎีกาขอที่แก้ไขให้ถูกต้องได้ (ฎ. ๓๖๓๖/๒๕๕๐)

๑การขู่เข็ญเป็นส่วนหนึ่งในความผิดฐานชิงทรัพย์ ดังนั้นฟ้องว่าชิงทรัพย์ ได้ความว่าทำให้เสื่อม
เสียเสรีภาพกึ่งลงโทษตาม ป.อ.มาตรา ๓๐๙ ได้ ตาม ป.วิ.อ.มาตรา ๑๙๒ วรรคท้าย มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัย
ไว้ ดังนี้ การที่จำเลยขึ้นไปบนบ้านของผู้เสียหายพุดูและล้วงเอาตุ๊กตาออกมาทำท่าจะขว้างก่อนที่จะหยิบเอาทรัพย์สินของผู้เสียหายที่อยู่บน
บ้านนั้นไป ถือได้ว่าเป็นการข่มขืนใจให้ผู้เสียหายจำยอมต่อสิ่งใด โดยทำให้กลัวว่าจะเกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย หรือทรัพย์สินของ
ผู้เสียหาย เป็นความผิดตามมาตรา 309 แห่งประมวลกฎหมายอาญา ฟ้องขอให้ลงโทษฐานชิงทรัพย์ การขู่เข็ญจัดเป็นส่วนหนึ่งในความผิดฐานชิงทรัพย์ เมื่อ
ทางพิจารณาได้ความว่าจำเลยไม่มีเจตนาลักทรัพย์ กึ่งลงโทษตามมาตรา 309 แห่งประมวลกฎหมายอาญาฐานทำให้เสื่อมเสียเสรีภาพได้ (ฎ.๑๒๘๐/๒๕๑๓)

หลักกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

1. **ป.วิ.อ.มาตรา 195 วรรคสอง.....** วางหลักไว้ว่า **ปัญหาเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย** แม้จะไม่ได้ยกขึ้นมาว่ากล่าวในศาลล่างก็ตาม ศาลฎีกาชอบที่จะยกวินิจฉัยเองได้ตาม ป.วิ.อ.มาตรา 225...
2. **ป.วิ.อ.มาตรา 196.....** วางหลักไว้ว่า คำสั่งระหว่างพิจารณาที่ไม่ทำให้คดีเสร็จสมบูรณ์ ห้ามมิให้อุทธรณ์คำสั่งนั้น **จนกว่าจะมีคำพิพากษาหรือคำสั่งในประเด็นสำคัญและมีอุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งนั้นด้วย...**
3. **ป.วิ.อ.มาตรา 200.....** วางหลักไว้ว่า **ให้ศาลส่งสำเนาอุทธรณ์ให้แก่อีกฝ่ายหนึ่ง** ภายในกำหนด ๑๕ วัน นับแต่วันที่ได้รับสำเนาอุทธรณ์...
4. **ป.วิ.อ.มาตรา 212.....** วางหลักไว้ว่า คดีที่จำเลยอุทธรณ์คำพิพากษาที่ให้ลงโทษ **ห้ามมิให้ศาลอุทธรณ์พิพากษาเพิ่มเติมโทษจำเลย เว้นแต่... โจทก์จะได้อุทธรณ์ในทำนองนั้น...**
5. **ป.วิ.อ.มาตรา 219 ตรี....** วางหลักไว้ว่า เกี่ยวกับโทษกักขัง ถ้าศาลอุทธรณ์มิได้พิพากษากลับคำพิพากษาศาลชั้นต้น **ห้ามมิให้คู่ความฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง...**
6. **ป.วิ.อ.มาตรา 220.....** วางหลักไว้ว่า ห้ามมิให้คู่ความ(โจทก์/จำเลย) ฎีกา ในคดีที่ศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์พิพากษายกฟ้องโจทก์...(ปัญหาข้อเท็จจริง/ข้อกฎหมาย)...
7. **ป.วิ.อ.มาตรา 221.....** วางหลักไว้ว่า คดีที่ต้องห้ามฎีกาตาม **มาตรา 218, 219, 220** (ปัญหาข้อเท็จจริง/ข้อกฎหมาย)... ถ้าผู้พิพากษาที่พิจารณาหรือลงชื่อในคำพิพากษาอนุญาตให้ฎีกา ก็ให้รับฎีกานั้นไว้พิจารณาต่อไป...

แนวคำตอบ

1. มีปัญหาต้องวินิจฉัยประการแรกว่า ศาลชั้นต้นพิพากษาว่า การกระทำของจำเลยเป็นการป้องกันเกินสมควรแก่เหตุ จำเลยอุทธรณ์ฝ่ายเดียวว่า การกระทำของจำเลยเป็นการป้องกันพอสมควรแก่เหตุ ศาลอุทธรณ์วินิจฉัยว่าการกระทำของจำเลยไม่เป็นการป้องกันได้หรือไม่?

คำตอบ ได้ เพราะเป็นปัญหาข้อกฎหมายที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย ศาลอุทธรณ์มีอำนาจปรับบทกฎหมายให้ถูกต้องได้ แต่จะเพิ่มเติมโทษจำเลยไม่ได้เนื่องจากต้องห้ามตาม ป.วิ.อ.มาตรา ๒๑๒ มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ ดังนี้

ศาลชั้นต้นพิพากษาว่า การกระทำของจำเลยเป็นการป้องกันเกินสมควรแก่เหตุ จำเลยอุทธรณ์ว่า การกระทำของจำเลยเป็นการป้องกันพอสมควรแก่เหตุ **แม้ว่าโจทก์จะไม่ได้อุทธรณ์ว่าการกระทำของจำเลยไม่เป็นการป้องกัน** แต่เมื่อศาลอุทธรณ์เห็นว่าการกระทำของจำเลยไม่เป็นการป้องกัน การที่ศาลชั้นต้นวินิจฉัยและพิพากษาว่าการกระทำของจำเลยเป็นการป้องกันเกินสมควรแก่เหตุตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๖๔ นั้น เป็นการไม่ชอบ ศาลอุทธรณ์มีอำนาจหยิบยกปัญหาดังกล่าวขึ้นวินิจฉัย เพราะเป็นปัญหาข้อกฎหมายที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย และมีอำนาจปรับบทลงโทษจำเลยให้ถูกต้องได้ **ทั้งศาลอุทธรณ์มิได้แก้โทษจำเลยโดยกำหนดโทษใหม่ตามความผิดที่ถูกต้อง หรือลงโทษจำเลยเกินกว่าที่ศาลชั้นต้นกำหนดไว้ ซึ่งต้องห้ามตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๑๒** (ฎีกาที่ ๓๓๖๖/๒๕๔๘)

2. มีปัญหาต้องวินิจฉัยประการที่สองว่า ศาล ชั้นต้นพิพากษาว่าจำเลยมีความผิดและลงโทษจำเลยแต่ไม่ได้

มีคำวินิจฉัยว่าจะรับของกลางหรือไม่ตามที่โจทก์มีคำขอ จำเลยอุทธรณ์ฝ่ายเดียว ศาลอุทธรณ์มีอำนาจสั่งรับของกลางได้หรือไม่?

คำตอบ ได้ เพราะเป็นโทษที่มุ่งถึงตัวทรัพย์เป็นสำคัญต่างกับโทษสถานอื่น จึงมิใช่เป็นการเพิ่มเติมโทษจำเลย จึงไม่ต้องห้ามตาม ป.วิ.อ.มาตรา ๒๐๒ มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ ดังนี้

โจทก์มีคำขอให้รับไม้และเสื้อยันต์ของกลางที่จำเลยได้มาจากการกระทำความผิดและใช้ในการกระทำความผิด แต่ศาลชั้นต้นมิได้มีคำวินิจฉัยว่าจะรับหรือไม่รับของกลางดังกล่าว จึงไม่ชอบด้วยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 186 (9) แม้โจทก์ไม่ได้อุทธรณ์ แต่เป็นปัญหาข้อกฎหมายที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย ศาลอุทธรณ์ภาค 8 มีอำนาจยกขึ้นวินิจฉัยได้เอง ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 195 วรรคสอง และการรับทรัพย์สินแม้ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 18 จะบัญญัติว่าเป็นโทษสถานหนึ่ง แต่เป็นโทษที่มุ่งถึงตัวทรัพย์เป็นสำคัญต่างกับโทษสถานอื่น ซึ่งแม้จำเลยจะไม่ได้กระทำความผิดหรือกระทำความผิดแต่ไม่ต้องรับโทษ ศาลก็มีอำนาจสั่งรับทรัพย์สินของกลางได้ จึงมิใช่เป็นการเพิ่มเติมโทษจำเลย ศาลอุทธรณ์ภาค 8 ย่อมมีอำนาจสั่งรับของกลางได้ (ฎีกาที่ ๗๐๑๐/๒๕๔๘)

3. มีปัญหาต้องวินิจฉัยประการที่สามว่า ผู้เสียหายยื่นคำร้องขอเข้าร่วมเป็นโจทก์กับพนักงานอัยการ ศาลมีคำสั่งอนุญาต ศาลชั้นต้นพิพากษาลงโทษจำเลย จำเลยยื่นอุทธรณ์ ศาลชั้นต้นจะต้องส่งสำเนาอุทธรณ์ให้แก่โจทก์ร่วมหรือไม่ และในวันนัดฟังคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ ศาลชั้นต้นจะต้องแจ้งวันนัดให้โจทก์ร่วมทราบด้วยหรือไม่?

คำตอบ ศาลชั้นต้นจะต้องส่งสำเนาอุทธรณ์ให้แก่โจทก์ร่วมด้วย หากไม่ส่งย่อมไม่ชอบด้วย ป.วิ.อ.มาตรา ๒๐๐ และศาลชั้นต้นจะต้องแจ้งวันนัดให้โจทก์ร่วมทราบด้วย หากไม่แจ้งย่อมไม่ชอบด้วย ป.วิ.พ.มาตรา ๑๘๒ ประกอบมาตรา ๒๐๕ มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ ดังนี้

ศาลชั้นต้นอนุญาตให้ผู้เสียหายเข้าร่วมเป็นโจทก์กับพนักงานอัยการโจทก์ด้วยแต่เมื่อศาลชั้นต้นสั่งรับอุทธรณ์ของจำเลยทั้งสามแล้วก็สั่งให้ส่งสำเนาอุทธรณ์ให้แก่พนักงานอัยการและแจ้งวันนัดฟังคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค 1 โดยมีได้ส่งสำเนาอุทธรณ์และแจ้งวันนัดฟังคำพิพากษาดังกล่าวแก่โจทก์ร่วมด้วยทั้งศาลอุทธรณ์ภาค 1 ก็พิพากษากลับคำพิพากษาศาลชั้นต้นให้ ยกฟ้องโดยมิได้ ส่งสำเนาอุทธรณ์แก่ โจทก์ร่วมเพื่อแก้อุทธรณ์ก่อนการดำเนินการพิจารณาของศาลแล้วทั้งสองจึงไม่ชอบด้วยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 200, 182 ประกอบมาตรา 215 (ฎีกาที่ ๑๗๓๗/๒๕๓๘)

ศาลชั้นต้นมีคำสั่งอนุญาตให้สหกรณ์การเกษตร ข. ผู้เสียหาย เข้าร่วมเป็นโจทก์กับพนักงานอัยการโจทก์ แต่ในการดำเนินการพิจารณาพิพากษาในชั้นอุทธรณ์นั้น เมื่อศาลชั้นต้นสั่งรับอุทธรณ์ของจำเลยแล้ว ศาลชั้นต้นเพียงแต่สั่งให้ส่งสำเนาอุทธรณ์ของจำเลยให้เฉพาะแก่พนักงานอัยการโจทก์เท่านั้น หาได้สั่งให้ส่งสำเนาอุทธรณ์ของจำเลยให้แก่โจทก์ร่วมด้วยไม่ และศาลอุทธรณ์ภาค ๓ พิพากษาแก้คำพิพากษาศาลชั้นต้นโดยลดโทษให้แก่จำเลยครึ่งหนึ่ง ดังนั้น การที่ศาลอุทธรณ์ภาค ๓ พิพากษาศาลชั้นต้นโดยมิได้ส่งสำเนาอุทธรณ์ของจำเลยให้โจทก์ร่วมเพื่อแก้อุทธรณ์ด้วยนั้น จึงเป็นการไม่ชอบด้วย ป.วิ.อ.มาตรา ๒๐๐

ในการอ่านคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค ๓ ให้คู่ความฟัง ศาลชั้นต้นมิได้แจ้งวันนัดฟังคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค ๓ ให้แก่โจทก์ร่วมทราบด้วย จึงไม่ชอบด้วย ป.วิ.พ.มาตรา ๑๘๒ ประกอบด้วยมาตรา ๒๐๕ ปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย แม้ไม่มีคู่ความฝ่ายใดฎีกา ศาลฎีกาก็มีอำนาจยกขึ้นวินิจฉัยเพื่อให้ปฏิบัติเสียให้ถูกต้องตาม ป.วิ.อ.มาตรา ๑๘๕ วรรคสอง ประกอบด้วยมาตรา ๒๒๕

4. มีปัญหาต้องวินิจฉัยประการที่สี่ว่า การยกฟ้องคดีอาญาในชั้นได้สวนมูลฟ้องเข้าเงื่อนไขต้องห้ามฎีกาทั้งปัญหาข้อเท็จจริง

และปัญหาข้อกฎหมายตาม ป.วิ.อ.มาตรา ๒๒๐ หรือไม่ ?

ตอบ ต้องห้ามฎีกาททั้งปัญหาข้อเท็จจริงและปัญหาข้อกฎหมาย ตาม ป.วิ.อ.มาตรา ๒๒๐ ด้วย มีคำพิพากษาศาลฎีกาวินิจฉัยไว้ ดังนี้

คดีนี้ศาลชั้นต้นได้สวนมูลฟ้องแล้วเห็นว่า คดีโจทก์ไม่มีมูลพิพากษายกฟ้องศาลอุทธรณ์พิพากษายืน จึงเป็นกรณีที่ศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์พิพากษายกฟ้องโจทก์ จึงต้องห้ามมิให้คู่ความฎีกา ไม่ว่าจะยื่นเป็นปัญหาข้อเท็จจริงหรือปัญหาข้อกฎหมาย และแม้คดีนี้จะเป็นการพิจารณาชั้นได้สวนมูลฟ้องก็ตาม คดีก็ต้องห้ามมิให้ฎีกาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 220 ที่ศาลชั้นต้นสั่งรับฎีกาของโจทก์ไว้จึงเป็นการไม่ชอบ ศาลฎีกาไม่รับวินิจฉัยให้ (ฎ. 2321/2550 ล.1 น.81)

5. มีปัญหาต่อวินิจฉัยประการที่ห้าว่า การที่ศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์พิพากษายกฟ้องโจทก์ คู่ความจะต้องห้ามฎีกาททั้งปัญหาข้อเท็จจริงและปัญหาข้อกฎหมายตาม ป.วิ.อ.มาตรา ๒๒๐ หรือไม่ ? และการต้องห้ามคู่ความฎีกาปัญหาข้อกฎหมายจะต้องให้ผู้พิพากษาซึ่งพิจารณานุญาตให้ฎีกาตาม ป.วิ.อ.มาตรา ๒๒๑ หรือไม่ ?

ตอบ ตาม ป.วิ.อ.มาตรา ๒๒๐ ต้องห้ามฎีกาททั้งปัญหาข้อเท็จจริงและปัญหาข้อกฎหมาย และการต้องห้ามฎีกาดังกล่าวคู่ความที่ประสงค์จะฎีกาปัญหาข้อกฎหมายก็ต้องให้ผู้พิพากษาซึ่งพิจารณานุญาตให้ฎีกาตาม ป.วิ.อ.มาตรา ๒๒๑ ด้วย จึงจะฎีกาได้ มีคำพิพากษาศาลฎีกาวินิจฉัยไว้ ดังนี้

ตามป.วิ.อ. มิได้บัญญัติถึงรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติในเรื่องการยื่นคำร้องขอให้ผู้พิพากษาซึ่งพิจารณารือลงชื่อในคำพิพากษาศาลชั้นต้นอนุญาตให้ฎีกาไว้โดยเฉพาะ จึงต้องนำบทบัญญัติตาม ป.วิ.นบทตรา 248 วรรคสี่ ประกอบป.วิ.อ.มาตรา 15 มาใช้บังคับโดยอนุโลม ดังนั้นการขอให้ผู้พิพากษาซึ่งพิจารณารือลงชื่อในคำพิพากษาศาลชั้นต้นรับรองว่ามีเหตุสมควรที่จะฎีกาได้ ผู้ฎีกาต้องยื่นคำร้องถึงผู้พิพากษานั้นพร้อมกับคำฟ้องฎีกาต่อศาลชั้นต้น คดีนี้แม้ศาลชั้นต้นจะมีคำสั่งรับฎีกาของโจทก์แล้วแต่การที่โจทก์ยื่นคำร้องในวันรุ่งขึ้นซึ่งยังอยู่ภายในกำหนดอายุฎีกาขอให้ผู้พิพากษาซึ่งพิจารณาและลงชื่อในคำพิพากษาศาลชั้นต้นพิจารณานุญาตให้โจทก์ฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง โดยที่โจทก์มิได้ยื่นฎีกาฉบับใหม่เข้ามา ถือได้ว่าโจทก์ประสงค์จะขอถอนฎีกาฉบับเดิมที่ศาลชั้นต้นสั่งรับไปแล้วเป็นฎีกาประกอบคำร้องขออนุญาตฎีกาของโจทก์ กรณีย่อมอนุโลมได้ว่าโจทก์ยื่นคำร้องขออนุญาตให้ฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงพร้อมคำฟ้องฎีกาและผู้พิพากษาซึ่งพิจารณาและลงชื่อในคำพิพากษาศาลชั้นต้นรับรองให้โจทก์ฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงตามคำร้องของโจทก์แล้วตาม ป.วิ.อ.มาตรา 221(สังเกตศาลชั้นต้นอนุญาตให้ฎีกาเฉพาะปัญหาข้อเท็จจริงมิได้อนุญาตให้ฎีกาในปัญหาข้อกฎหมาย) ส่วนที่โจทก์ฎีกาว่า การกระทำของจำเลยทั้งสองคนก็โจทก์บรรยายในคำฟ้องเป็นความผิดตามที่ฟ้องและโจทก์เป็นผู้เสียหาย ฎีกาของโจทก์จึงเป็นฎีกาในปัญหาข้อกฎหมาย ซึ่งศาลชั้นต้นวินิจฉัยว่าโจทก์ไม่ใช่ผู้เสียหายจึงไม่รับฟ้องส่วนศาลอุทธรณ์วินิจฉัยว่าการกระทำของจำเลยทั้งสองไม่มีมูลความผิดตามที่ฟ้องพิพากษายืน จึงมีผลเท่ากับศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์พิพากษายกฟ้อง ต้องห้ามมิได้ให้คู่ความ(โจทก์/จำเลย)ฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงและปัญหาข้อกฎหมายตาม ป.วิ.อ.มาตรา 220 เมื่อผู้พิพากษาซึ่งพิจารณาและลงชื่อในคำพิพากษาศาลชั้นต้นรับรองให้โจทก์ฎีกาเฉพาะปัญหาข้อเท็จจริง การที่ศาลชั้นต้นมีคำสั่งรับฎีกาของโจทก์ในปัญหาข้อกฎหมายซึ่งศาลชั้นต้นมิได้รับรองให้ฎีกาตาม ป.วิ.อ.มาตรา 221 กรณีจึงไม่ชอบด้วย ป.วิ.อ.มาตรา 220 และ 221(ต้องห้ามฎีกาในปัญหาข้อกฎหมายตามมาตราดังกล่าวนั้นเอง)ศาลฎีกาไม่รับวินิจฉัยให้ (ฎ.2186/2550 ล.4 น.64)

6. มีปัญหาต่อวินิจฉัยประการที่หกว่า คดีที่ต้องห้ามฎีกาปัญหาข้อเท็จจริงตาม ป.วิ.อ.มาตรา ๒๑๙ ตรี ผู้พิพากษาจะอนุญาตให้ฎีกาตามมาตรา ๒๒๑ ได้หรือไม่ ?

ตอบ ไม่ได้ เพราะตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒๒๑ ผู้พิพากษาที่พิจารณารือลงชื่อใน

คำพิพากษาหรือลงชื่อในคำพิพากษาศาลชั้นต้นจะอนุญาตให้ฎีกาได้เฉพาะในคดีซึ่งต้องห้ามฎีกาตาม ป.วิ.อ.มาตรา ๒๑๘, ๒๑๙ และ ๒๒๐ เท่านั้น มีคำพิพากษาศาลฎีกาวินิจฉัยไว้ ดังนี้

ศาลชั้นต้นพิพากษาลงโทษกักขังจำเลยแทนโทษจำคุก ศาลอุทธรณ์พิพากษาแก้ไขเพียงว่าให้รับของกลาง นอกจากที่แก้ไขเป็นไปตามคำพิพากษาศาลชั้นต้น ซึ่งไม่ใช่เป็นการพิพากษากลับคำพิพากษาศาลชั้นต้น คดีจึงต้องห้ามมิให้ฎีกาในข้อเท็จจริงตาม ป.วิ.อ. มาตรา 219 ตรี ซึ่งตามมาตรา 221 ผู้พิพากษาที่พิจารณาหรือลงชื่อในคำพิพากษาศาลชั้นต้นจะอนุญาตให้ฎีกาในข้อเท็จจริงได้เฉพาะในคดีซึ่งต้องห้ามฎีกาตามมาตรา 218, 219 และ 220 เท่านั้น จะอนุญาตให้ฎีกาในคดีซึ่งต้องห้ามฎีกาในข้อเท็จจริงตาม มาตรา 219 ตรี ไม่ได้ ดังนั้น ผู้พิพากษาซึ่งพิจารณาและลงชื่อในคำพิพากษาศาลชั้นต้นอนุญาตให้จำเลยฎีกาในข้อที่รอการลงโทษอันเป็นข้อเท็จจริงมาด้วยจึงเป็นการ **มิชอบ** (ฎ.๗๑๓/๒๕๔๓)

7. มีปัญหาต้องวินิจฉัยประการที่เจ็ดว่า คดีอาญาคู่ความฝ่ายหนึ่งยื่นคำร้องขอขยายระยะเวลายื่นอุทธรณ์หรือฎีกา ศาลชั้นต้นมีคำสั่งอนุญาต คู่ความอีกฝ่ายหนึ่งจะอุทธรณ์คำสั่งศาลชั้นต้นดังกล่าวได้หรือไม่?

คำตอบ คู่ความอีกฝ่ายหนึ่งอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวได้ เนื่องจากไม่เป็นคำสั่งระหว่างพิจารณา กล่าวคือ คำสั่งของศาลชั้นต้นดังกล่าวเป็นคำสั่งภายหลังที่ศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์พิพากษาแล้ว จึงไม่เป็นคำสั่งระหว่างพิจารณา ไม่ต้องห้ามอุทธรณ์ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๙๖ มีคำพิพากษาศาลฎีกาวินิจฉัยไว้ ดังนี้

การขยายระยะเวลายื่นฎีกาเป็นอำนาจของศาลชั้นต้น ที่จะพิจารณาและมีคำสั่งตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๓ ประกอบประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕ เมื่อศาลชั้นต้นมีคำสั่งอนุญาตให้โจทก์ขยายระยะเวลายื่นฎีกา จำเลยที่ ๔ ย่อมอุทธรณ์คัดค้านคำสั่งของศาลชั้นต้นดังกล่าวต่อศาลอุทธรณ์ได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๙๓ วรรคหนึ่ง เพราะคำสั่งของศาลชั้นต้นดังกล่าว เป็นคำสั่งภายหลังที่ศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์พิพากษาแล้ว และข้อเท็จจริงปรากฏว่าโจทก์ยื่นฎีกาเมื่อวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๔๙ และศาลชั้นต้นสั่งรับฎีกาของโจทก์เมื่อวันที่ ๑๗ กรกฎาคม ๒๕๔๙ จึงยังไม่มีคำสั่งรับฎีกาของโจทก์ในขณะที่ศาลชั้นต้นอนุญาตให้โจทก์ขยายระยะเวลายื่นฎีกา อุทธรณ์ของจำเลยที่ ๔ จึงไม่เป็นคำสั่งระหว่างพิจารณา ไม่ต้องห้ามอุทธรณ์ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๙๖ (ฎีกาที่ ๗๒๒๗-๗๒๒๘/๒๕๕๑)

การขยายระยะเวลายื่นอุทธรณ์เป็นอำนาจของศาลชั้นต้น ที่จะพิจารณาและมีคำสั่งตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 23 ประกอบประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 15 เมื่อศาลชั้นต้นมีคำสั่งอนุญาตให้จำเลยที่ 1 และที่ 2 ขยายระยะเวลายื่นอุทธรณ์ โจทก์ร่วมย่อมอุทธรณ์คัดค้านของศาลชั้นต้นดังกล่าวต่อศาลอุทธรณ์ได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 193 วรรคแรก เพราะคำสั่งของศาลชั้นต้นดังกล่าวเป็นคำสั่งภายหลังที่ศาลชั้นต้นพิพากษาแล้ว และยังไม่ได้มีการสั่งรับอุทธรณ์ของจำเลยที่ 1 และที่ 2 จึงไม่เป็นคำสั่งระหว่างพิจารณา ไม่ต้องห้ามอุทธรณ์ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 196 ระหว่างพิจารณาของศาลอุทธรณ์มีพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. 2534 บังคับใช้ ซึ่งมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวให้ยกเลิกพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. 2497 และพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. 2534 มาตรา 4 ซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้ในภายหลังการกระทำผิด มีอัตราโทษเบากว่ากฎหมายที่ใช้ขณะกระทำความผิดและเป็นคุณแก่จำเลยที่ 1 และที่ 2 จึงต้องใช้กฎหมายใหม่ดังกล่าวบังคับแก่จำเลยที่ 1 และที่ 2 ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 3 ปัญหาดังกล่าวเป็นข้อกฎหมายที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยจำเลยที่ 1 และที่ 2 ย่อมยกขึ้นว่าในชั้นฎีกาได้ตามประมวล

8. มีปัญหาต้องวินิจฉัยประการที่แปดว่า คดีอาญาศาลชั้นต้นสั่งนัดไต่สวนมูลฟ้องไว้แล้ว ต่อมา มีคำสั่งให้การไต่สวนมูลฟ้องไว้ก่อนและให้จำหน่ายคดีชั่วคราว หรือคดีร้องขอคืนของกลาง หากศาลชั้นต้นไต่สวนพยานผู้ร้องแล้วมีคำสั่งให้รอฟังคำสั่งในคดีอีกเรื่องหนึ่งก่อน โจทก์หรือผู้ร้องจะอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวทันทีได้หรือไม่?

คำตอบ จะอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวทันทีไม่ได้ เพราะคำสั่งดังกล่าวเป็นคำสั่งระหว่างพิจารณาที่ไม่ทำให้คดีเสร็จสำนวน ต้องห้ามตาม ป.วิ.อ.มาตรา ๑๕๖ มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ ดังนี้

คำสั่งของศาลชั้นต้นที่ให้การไต่สวนมูลฟ้องไว้ก่อนจนกว่าจะทราบผลที่สุดของคดีแพ่งของศาลชั้นต้นและให้จำหน่ายคดีชั่วคราว คำสั่งดังกล่าวไม่ใช่เป็นคำสั่งจำหน่ายคดีโดยเด็ดขาด แต่เป็นคำสั่งที่ไม่ทำให้ประเด็นแห่งคดีเสร็จไปแต่อย่างใด จึงเป็นคำสั่งระหว่างพิจารณาที่ไม่ทำให้คดีเสร็จสำนวน โจทก์จึงยังไม่มีสิทธิอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวในระหว่างการพิจารณาตาม ป.วิ.อ.มาตรา ๑๕๖ (ฎ.๒๒๑๓/๒๕๕๐, ๓๐๘๐/๒๕๔๑, ๒๕๔/๒๕๑๓, ๑๕๗/๒๕๐๖, ๑๖๒๑/๒๕๐๖) ศาลชั้นต้นไต่สวนพยานผู้ร้องและโจทก์แล้วมีคำสั่งให้รอฟังคำสั่งในเรื่องขอคืนของกลางพร้อมกับคำพิพากษาในคดีที่ พนักงานอัยการฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยและบริวารบรรทุกหัวลากของกลาง คำสั่งของศาลชั้นต้นดังกล่าวเป็นคำสั่งระหว่างพิจารณาที่ไม่ทำให้คดีเสร็จสำนวน จึงต้องห้ามมิให้อุทธรณ์คำสั่งตาม ป.วิ.อ.มาตรา ๑๕๖ ผู้ร้องจึงยังไม่มีสิทธิอุทธรณ์คำสั่งของศาลชั้นต้น การที่ศาลอุทธรณ์ภาค ๖ มีคำพิพากษาให้ศาลชั้นต้นมีคำสั่งในเรื่องขอคืนของกลางจึงไม่ชอบ (ฎ.๕๒๑๕/๒๕๔๕) ผู้ร้องยื่นคำร้องขอให้ศาลคืนรถยนต์บรรทุกของกลางและขอให้ผู้ร้องนำรถยนต์บรรทุกของกลางไปเก็บรักษาไว้ชั่วคราวในระหว่างพิจารณาคดี ศาลชั้นต้นไต่สวนแล้วมีคำสั่งอนุญาตให้ผู้ร้องนำรถยนต์บรรทุกของกลางไปดูแลรักษาไว้ชั่วคราว และมีคำสั่งให้จำหน่ายคดีที่ร้องขอคืนของกลางออกจากสารบบความ โดยให้รอไว้พิจารณาเมื่อคดีที่โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยทั้งสิบสี่และขอเรียกรถยนต์บรรทุกของกลางถึงที่สุดแล้ว ดังนี้ คำสั่งของศาลชั้นต้นที่อนุญาตให้ผู้ร้องนำรถยนต์บรรทุกของกลางไปดูแลรักษาไว้ชั่วคราวในระหว่างพิจารณาคดีเป็นคำสั่งระหว่างพิจารณาที่ไม่ทำให้คดีของผู้ร้องเสร็จสิ้นไป เพราะต้องมีการไต่สวนคำร้องขอคืนของกลางของผู้ร้องอีก กรณีต้องด้วย ป.วิ.อ. มาตรา 196 ที่ห้ามผู้ร้องอุทธรณ์คำสั่งของศาลชั้นต้นจนกว่าจะมีคำพิพากษาหรือคำสั่งในประเด็นสำคัญแก่คดี (ฎ.๕๕๕๔/๒๕๕๐)

หลักกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

1. **ป.วิ.อ.มาตรา 78.....** วางหลักไว้ว่า พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจจะจับผู้ใดโดยไม่มีหมายจับหรือคำสั่งของศาลนั้นไม่ได้ **เว้นแต่...** (๑) เมื่อบุคคลนั้นได้กระทำความผิดซึ่งหน้าดังได้บัญญัติไว้ในมาตรา ๘๐....
2. **ป.วิ.อ.มาตรา ๘๒.....** วางหลักไว้ว่า ห้ามมิให้ค้นในที่สาธารณะโดยไม่มีหมายค้นหรือคำสั่งของศาล **เว้นแต่...** พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจเป็นผู้ค้น และ ในกรณีดังต่อไปนี้.... (๑).... (๒) เมื่อปรากฏความผิดซึ่งหน้ากำลังกระทำลงในที่สาธารณะ....
3. **ป.วิ.อ.มาตรา 80 วรรคหนึ่ง.....** วางหลักไว้ว่า ความผิดซึ่งหน้านั้น ได้แก่ ความผิดซึ่งเห็นกำลังกระทำ หรือพบในอาการใดซึ่งแทบจะไม่มีเวลาสงสัยเลยว่าเขาได้กระทำความผิดมาแล้ว...
วรรคสอง..... วางหลักไว้ว่า ความผิดอาญาท้ายประมวลนี้ให้ถือว่าเป็นความผิดซึ่งหน้าในกรณีดังต่อไปนี้... (1)เมื่อบุคคลถูกไล่จับโดยมีเสียงร้องเอะอะ... (2) เมื่อพบบุคคลแทบจะทันทีทันใดหลังจากการกระทำความผิดในถิ่นแถวใกล้เคียงกับที่เกิดเหตุ และมีสิ่งของที่ได้อาจจากการกระทำความผิด /หรือมีเครื่องมืออาวุธหรือวัตถุอย่างอื่นอันสันนิษฐานได้ว่าใช้ในการกระทำความผิด /หรือมีร่องรอยพิรุณเห็นประจักษ์ที่เสื้อผ้าหรือเนื้อตัวของผู้นั้น...
4. **ป.วิ.อ.มาตรา 90.....** วางหลักไว้ว่า เมื่อมีการอ้างว่าบุคคลใดต้องถูกคุมขังในคดีอาญา หรือ ในกรณีอื่นใดโดยมิชอบด้วยกฎหมาย บุคคลเหล่านั้นมีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลท้องที่ที่มีอำนาจพิจารณาคดีอาญาขอให้ปล่อย คือ
 - (๑) ผู้ถูกคุมขังเอง
 - (๒) พนักงานอัยการ
 - (๓) พนักงานสอบสวน
 - (๔) ผู้บัญชาการเรือนจำหรือพัศดี
 - (๕) สามี ภริยา หรือญาติของผู้นั้น หรือบุคคลอื่นใดเพื่อประโยชน์ของผู้ถูกคุมขัง...
5. **ป.วิ.อ.มาตรา 93.....** วางหลักไว้ว่า ห้ามมิให้ทำการค้นบุคคลใดในที่สาธารณะสถาน **เว้นแต่...** พนักงานฝ่ายปกครอง หรือ ตำรวจเป็นผู้ค้นในเมื่อมีเหตุอันควรสงสัยว่า บุคคลนั้นมีสิ่งของในความครอบครองเพื่อจะใช้ในการกระทำความผิด หรือ ซึ่งได้มาโดยการกระทำความผิด หรือ ซึ่งมีไว้เป็นความผิด
6. **ป.วิ.อ.มาตรา 2 (13).....** วางหลักไว้ว่า “**ที่สาธารณะ**” หมายความว่า ที่ต่างๆ ซึ่งมี**ที่สาธารณะสถาน** ดังบัญญัติไว้ในกฎหมายลักษณะอาญา...
7. **ป.อ.มาตรา 1 (3).....** วางหลักไว้ว่า “**สาธารณะสถาน**” หมายความว่า สถานที่ใดๆ ซึ่งประชาชนมีความชอบธรรมที่จะเข้าไปได้...

แนวคำตอบ

1. มีปัญหาต้องวินิจฉัยประการแรกว่า ทนายความของผู้ถูกคุมขังหรือคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนมีอำนาจยื่นคำร้องขอให้ปล่อยตามมาตรา ๙๐ ได้หรือไม่? กรณีถูกคนธรรมดาควบคุมหรือขังโดยมิชอบด้วยกฎหมายจะยื่นคำร้องขอให้ปล่อยตามมาตรา ๙๐ ได้หรือไม่? หากปรากฏว่าบุคคลนั้นได้รับการปล่อยชั่วคราวในชั้นสอบสวนไปแล้วสิทธิในการยื่นคำร้องจะยังมีอยู่หรือไม่? และการยื่นคำร้องตาม ป.วิ.อ.มาตรา ๙๐ จะขอให้คืนทรัพย์สินที่อ้างว่าเจ้าพนักงานตำรวจยึดไปโดยมิชอบ

ด้วยกฎหมายมาพร้อมกับขอให้ปล่อยตัวได้หรือไม่?

ตอบ ทนายความของผู้ถูกขังหรือคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน มีอำนาจยื่นคำร้องขอให้ปล่อยตามมาตรา ๙๐ ได้ เพราะคำว่า “บุคคลอื่นใดเพื่อประโยชน์ของผู้ถูกคุมขัง” หมายรวมทั้งบุคคลธรรมดา หรือคนบุคคลใด ๆ ก็ได้ โดยไม่จำเป็นจะต้องเป็นญาติหรือมีส่วนได้เสียหรือมีประโยชน์เกี่ยวข้องอะไรกับตัวผู้ถูกคุมขัง หากการร้องขอปล่อยนั้นได้กระทำขึ้นเพื่อประโยชน์ของผู้ถูกคุมขังแล้ว บุคคลนั้นย่อมมีอำนาจยื่นคำร้องขอปล่อยได้ทั้งสิ้น และมาตรา ๙๐ เป็นบทบัญญัติสำหรับกรณีที่บุคคลต้องถูกคุมขังหรือขังโดยผิดกฎหมาย ไม่ว่าจะเป็นการควบคุมหรือขังโดยเจ้าพนักงานหรือคนธรรมดาก็ตาม บุคคลตามมาตรา ๙๐ ก็ชอบที่จะยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อขอให้ปล่อยได้ แต่อย่างไรก็ตาม สิทธิยื่นคำร้องขอให้ศาลสั่งปล่อยตัวตามมาตรา ๙๐ นั้นมีอยู่เพียงชั่วระยะเวลาที่ผู้ถูกคุมขังยังถูกควบคุมหรือขังไว้โดยไม่ชอบด้วยกฎหมายเท่านั้น ดังนั้นหากปรากฏว่าบุคคลนั้นได้รับการปล่อยชั่วคราวในชั้นสอบสวนไปแล้ว สิทธิในการยื่นคำร้องย่อมหมดไป สำหรับกรณีขอให้คืนทรัพย์สินที่อ้างว่ายึดไว้ไม่ชอบก็จะยื่นคำร้องขอตาม ป.วิ.อ.มาตรา ๙๐ ไม่ได้ มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ ดังนี้

ศาลฎีกาโดยมติที่ประชุมใหญ่ เห็นว่า สิทธิของผู้ถูกคุมขังในการยื่นคำร้องขอให้ศาลสั่งปล่อยตัวจากการควบคุมหรือขัง โดยผิดกฎหมายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 90 นั้น มีอยู่เพียงชั่วระยะเวลาที่ผู้ถูกคุมขังยังถูกควบคุมหรือขังไว้โดยไม่ชอบด้วยกฎหมายเท่านั้น ตามคำร้องปรากฏว่าภายหลังจากผู้ร้องถูกควบคุมตัว พนักงานสอบสวนได้ปล่อยตัวผู้ร้องชั่วคราวไปแล้ว โดยให้ผู้ร้องทำสัญญาประกันไว้ กรณีจึงไม่มีการควบคุมตัวผู้ร้องในขณะยื่นคำร้องแล้ว ผู้ร้องจึงไม่อาจจะร้องขอตาม มาตรา 90 ได้อีกต่อไป หากการจับเป็นไปโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายก็เป็นเรื่องที่ผู้ร้องจะดำเนินคดีแก่เจ้าพนักงานตำรวจที่จับผู้ร้อง ด้วยการร้องทุกข์ต่อเจ้าพนักงานหรือฟ้องคดีต่อศาลด้วยตนเองตามขั้นตอนของบทบัญญัติแห่งกฎหมายเรื่องนั้น ๆ ต่อไป สำหรับทรัพย์สินซึ่งผู้ร้องกล่าวอ้างว่าเจ้าพนักงานตำรวจยึดไปโดยมิชอบด้วยกฎหมายและขอให้ศาลมีคำสั่งให้เจ้าพนักงานตำรวจคืนแก่ผู้ร้องนั้น ก็มีใช้กรณีที่ขอร้องมาพร้อมกับคำร้องตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 90 ได้เช่นกัน ผู้ร้องจึงไม่มีสิทธิยื่นคำร้องเป็นคดีนี้ ที่ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลางมีคำสั่งยกคำร้องขอแล้ว อุทธรณ์ของผู้ร้องฟังไม่ขึ้น (ฎ.๔๘๒๓/๒๕๕๐(ประชุมใหญ่ครั้งที่ ๑/๒๕๕๐))

เมื่อพนักงานอัยการได้ฟ้องจำเลยและศาลประทับฟ้อง ศาลย่อมมีอำนาจออกหมายขังจำเลยไว้ระหว่างพิจารณาได้ตาม ป.วิ.อ. มาตรา 71 และมาตรา 88 ที่ใช้ขณะยื่นคำร้องและที่แก้ไขใหม่ ซึ่งเป็นขั้นตอนต่างหากจากการจับกุมและควบคุมจำเลยของเจ้าพนักงานตำรวจที่ผู้ร้องอ้างว่ามีชอบด้วยกฎหมาย การคุมขังจำเลยระหว่างพิจารณาจึงไม่ขัดต่อ ป.วิ.อ. มาตรา 90 (ฎีกาที่ ๔๗๕๒/๒๕๔๙)

พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องผู้ร้องทั้งสอง แม้จะเนื่องมาจากเป็นคดีอยู่ในอำนาจศาลแขวง การคุมขังในขั้นตอนของการฝากขังตามคำร้องของพนักงานสอบสวนสถานีตำรวจนครบาลก็ได้สิ้นสุดไปแล้ว จึงเป็นกรณีที่ศาลฎีกาไม่สามารถที่จะสั่งตามคำร้องของผู้ร้องที่ 1 ที่ขอให้ศาลมีคำสั่งปล่อยตัวผู้ร้องที่ 1 ตามหมายปล่อยชั่วคราวในระหว่างการสอบสวนของศาลชั้นต้น ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ประกอบ ป.วิ.อ. มาตรา 90 สิทธิในการยื่นคำร้องขอให้ศาลสั่งปล่อยตัวจากการควบคุมหรือขังโดยฝ่าฝืนต่อกฎหมายตาม ป.วิ.อ. มาตรา 90 มีอยู่เพียงชั่วระยะเวลาที่ผู้ถูกคุมขังอยู่ถูกควบคุมหรือขังไว้โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย เท่านั้น เมื่อผู้ร้องที่ 1 ได้รับการปล่อยตัวแล้ว ปัญหาการควบคุมตัวหรือขังผู้ร้องที่ 1 ไว้ในสถานกักตัวของสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองชอบด้วยกฎหมายหรือไม่จึงไม่มี

ความจำเป็นที่จะได้รับการวินิจฉัยจากศาลฎีกาอีกต่อไป ศาลฎีกาให้จำหน่ายคดีจากสารบบความ (ฎีกาที่ ๑๓๖๘/๒๕๕๐)

สิทธิของผู้ร้องในการยื่นคำร้องขอให้ศาลสั่งปล่อยตัวจากการควบคุมหรือขังโดยผิดกฎหมายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 90 นั้น จะมีอยู่เพียงชั่วระยะเวลาที่ผู้ถูกคุมขังยังถูกควบคุมหรือขังไว้โดยไม่ชอบด้วยกฎหมายเท่านั้น ตามคำร้องอ้างเหตุการณ์ควบคุม พ. ว่าเป็นไปโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายในชั้นฝากขัง พนักงานสอบสวนไม่มีสิทธิยื่นคำร้องขอฝากขัง พ. ต่อศาลชั้นต้นได้นั้น ปรากฏว่าพนักงานอัยการได้เป็นโจทก์ยื่นฟ้อง พ. เป็นจำเลยในความผิดต่อ พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษฯ ต่อศาลชั้นต้น โดยจำเลยถูกขังตามหมายขังระหว่างพิจารณาของศาลชั้นต้นดังกล่าว ดังนั้น ปัญหาการควบคุม พ. ในชั้นสอบสวนว่าชอบด้วยบทบัญญัติแห่งกฎหมายข้างต้นหรือไม่ จึงไม่มีความจำเป็นที่จะได้รับการวินิจฉัยต่อไป ทั้งประเด็นดังกล่าวย่อมเป็นข้อต่อสู้ของ พ. ที่จะได้รับการพิจารณาในชั้นรับฟังพยานหลักฐานของศาลชั้นต้น ฎีกาของผู้ร้องในคดีนี้จึงไม่มีประโยชน์แก่คดีที่จะได้รับการวินิจฉัยอีกต่อไป (ฎีกาที่ ๙๗๕๒/๒๕๕๔)

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 90 เป็นบทบัญญัติคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคล หาใช่บทบัญญัติลงโทษการกระทำผิดไม่ ฉะนั้น เมื่อคำร้องของผู้ร้องบรรยายข้อความมา เข้าตั้งบัญญัติไว้ใน มาตรา 90 แล้ว ศาลก็ชอบที่จะยกมาตรานี้ขึ้นพิจารณาและปรับกับกรณีได้ คำว่า "ควบคุม" หรือ "ขัง" ในมาตรา 90 นี้ เป็นถ้อยคำที่ใช้ตามความหมายธรรมดา หาใช่จำกัดตั้งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 2(21)(22) อธิบายไว้ไม่ฉะนั้นมาตรา 90 จึงเป็นบทบัญญัติสำหรับกรณีที่บุคคลต้องถูกควบคุมหรือขังโดยผิดกฎหมาย ไม่ว่าจะเป็นการควบคุมหรือขังโดยเจ้าพนักงานหรือคนธรรมดาก็ตาม การที่ผู้ร้องยื่นคำร้องต่อศาลว่า ปรารถนาผู้ร้องถูกคนร้ายสมคบกันฉุดคร่าไปเพื่อการอนาจารและข่มขืนซ้ำเร้าต่อมาผู้ร้องสืบทราบว่าคุณร้ายได้นำภรรยาผู้ร้องไปหน่วงเหนี่ยวกักขังอยู่ที่บ้านผู้มีชื่อ จึงขอให้ศาลออกหมายค้นบ้านผู้มีชื่อนั้นเพื่อพบและช่วยภรรยาผู้ร้องซึ่งถูกกักขังไว้โดยมิชอบด้วยกฎหมาย ตาม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 58(3), 69(3) นั้น ถือได้ว่าผู้ร้องได้ร้องตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 90 ด้วย (ฎีกาที่ ๑๒๐๐/๒๕๐๔)

2. มีปัญหาต้องวินิจฉัยประการที่สองว่า หมายค้นที่ระบุบ้านเลขที่ผิดจะทำให้หมายค้นเสียไปหรือไม่? กรณีเจ้าพนักงานตำรวจแอบซ่อนดูการล่อซื้อยาเสพติดถือว่าพบเห็นความผิดซึ่งหน้าหรือไม่? และจะเข้าค้นในบ้านและจับจำเลยโดยไม่มีทั้งหมายค้นและหมายจับได้หรือไม่?

คำตอบ กรณีหมายค้นระบุเลขที่บ้านผิดไป ไม่มีผลทำให้หมายค้นเสียไป ส่วนกรณีที่เจ้าพนักงานตำรวจซ่อนดูการล่อซื้อยาเสพติด ถือว่าพบเห็นความผิดซึ่งหน้าตาม ป.วิ.อ.มาตรา ๘๐ และเป็นการกระทำต่อเนื่องกัน เจ้าพนักงานตำรวจจึงมีอำนาจค้นบ้านของจำเลยซึ่งเป็นที่รื้อฐานได้โดยไม่ต้องมีหมายค้นตาม ป.วิ.อ.มาตรา ๙๒(๒) และจับจำเลยได้โดยไม่ต้องมีหมายจับตาม ป.วิ.อ.มาตรา ๗๔ (๑) มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ ดังนี้

นายดาบตำรวจ ว. ค้นบ้านของจำเลยโดยมีหมายค้นส่วนที่หมายค้นระบุเลขที่บ้านผิดไปหาผลทำให้หมายค้นเสียไปไม่ การค้นบ้านจำเลยจึงไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540 มาตรา 35 นายดาบตำรวจ ว. กับพวกเห็นจำเลยจำหน่ายเมทแอมเฟตามีนให้แก่สายลับ เมื่อเข้าไปตรวจค้นบ้านจำเลยก็พบเมทแอมเฟตามีนอีก 1 เม็ด การกระทำของนายดาบตำรวจ ว. กับพวกกระทำต่อเนื่องกันเมื่อพบเห็นจำเลยจำหน่าย และมียาเสพติดให้โทษไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย อันเป็นความผิดซึ่งหน้าตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 80 จึงมีอำนาจจับจำเลยได้โดยไม่ต้องมีหมายจับตามมาตรา 78(1) เมื่อเป็นการตรวจค้นและจับจำเลยโดยชอบด้วยกฎหมาย พยานหลักฐานของโจทก์

จึงมิใช่พยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบด้วยมาตรา 226 (ฎีกาที่ ๑๓๒๘/๒๕๕๔)

เจ้าพนักงานตำรวจผู้ร่วมจับจำเลยได้แอบซุ่มดูอยู่ที่หน้าบ้านจำเลยห่างประมาณ 30 เมตร ซดหนึ่ง และ 20 เมตรอีกซดหนึ่ง เห็นสายลับมอบธนบัตรให้จำเลย แล้วจำเลยไปนำสิ่งของที่ซุกซ่อนมามอบให้สายลับซึ่งเป็นเมทแอมเฟตามีน 4 เม็ด การที่เจ้าพนักงานตำรวจเห็นการกระทำความผิดของจำเลยเป็นการเห็นจำเลยกำลังกระทำความผิดฐานจำหน่ายเมทแอมเฟตามีน การกระทำของจำเลยจึงเป็นความผิดซึ่งหน้า (ฎีกาที่ ๗๔๕๔/๒๕๕๔)

สืบตำรวจโท ส. แอบซุ่มดูอยู่ห่างจากหน้าห้องเกิดเหตุประมาณ ๘ เมตร เห็นจำเลยส่งมอบเมทแอมเฟตามีน ๑๐ เม็ด ให้แก่สายลับ เมื่อเข้าตรวจค้นภายในห้องเกิดเหตุก็พบเมทแอมเฟตามีนอีก ๘ เม็ด การกระทำความผิดของจำเลยกับการเข้าตรวจค้นและจับกุมของร้อยตำรวจเอก ม. กับสืบตำรวจโท ส. และพวกเป็นการกระทำที่ต่อเนื่องกัน เมื่อพบเห็นจำเลยกำลังกระทำความผิดฐานจำหน่ายและฐานมียาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ ไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย อันเป็นความผิดซึ่งหน้า ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๘๐ จึงมีอำนาจค้นและจับจำเลยโดยไม่ต้องมีหมายค้นและหมายจับตามมาตรา ๗๘(๑), ๘๒(๒) (ฎีกาที่ ๒๘๔๘/๒๕๕๗)

3. มีปัญหาต้องวินิจฉัยประการที่สามว่า เจ้าพนักงานพบกองไม้กระยาเลยไม่มีรอยตราค่าภาคหลวงหรือรอยตรารัฐบาลขายอันเป็นไม้ผิดกฎหมายวางกองอยู่ข้างบ้าน ว. และ ว. รับว่ามีไม้หวงห้ามยังไม่ได้แปรรูปไว้ในครอบครองโดยไม่ได้รับอนุญาตจริง จะจับ ว. โดยไม่มีหมายจับได้หรือไม่? เจ้าพนักงานเข้ามาจับกุมหลังจากเหตุวิวาทได้ยุติลงไปแล้วถือว่าเป็นความผิดซึ่งหน้าหรือไม่?

คำตอบ เจ้าพนักงานพบกองไม้กระยาเลยไม่มีรอยตราค่าภาคหลวงหรือรอยตรารัฐบาลขายอันเป็นไม้ผิดกฎหมายวางกองอยู่ข้างบ้าน ว. และ ว. รับว่ามีไม้หวงห้ามยังไม่ได้แปรรูปไว้ในครอบครองโดยไม่ได้รับอนุญาตจริง การกระทำของ ว. ไม่ใช่ความผิดซึ่งหน้าเพราะไม่ใช่ความผิดที่เห็นกำลังกระทำหรือพบในอาการใด ซึ่งแทบจะไม่มีควมสงสัยเลยว่าได้กระทำผิดมาแล้วสด ๆ ไม่เข้าข่ายยกเว้นความผิดที่ระบุไว้ในบัญชีท้าย ป.วิ.อ. หรือเข้าหลักเกณฑ์ตาม ป.วิ.อ. มาตรา 80 วรรคสอง (1) (2) ดังนั้น เจ้าพนักงานไม่มีอำนาจที่จะจับ ว. โดยไม่มีหมายจับได้ ส่วนกรณีเหตุแห่งการทะเลาะวิวาทได้ยุติลงแล้ว เหตุวิวาทยังไม่ชัดเจนว่าฝ่ายใดเป็นฝ่ายผิด จึงไม่ใช่การกระทำความผิดซึ่งหน้าตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๘๐ เช่นกัน มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ ดังนี้

บ. พบกองไม้กระยาเลยไม่มีรอยตราค่าภาคหลวงหรือรอยตรารัฐบาลขายอันเป็นไม้ผิดกฎหมายวางกองอยู่ข้างบ้าน ว. และ ว. รับว่ามีไม้หวงห้ามยังไม่ได้แปรรูปไว้ในครอบครองโดยไม่ได้รับอนุญาตจริง การกระทำของ ว. ไม่ใช่ความผิดซึ่งหน้าเพราะไม่ใช่ความผิดที่เห็นกำลังกระทำหรือพบในอาการใด ซึ่งแทบจะไม่มีควมสงสัยเลยว่าได้กระทำผิดมาแล้วสด ๆ ไม่เข้าข่ายยกเว้นความผิดที่ระบุไว้ในบัญชีท้าย ป.วิ.อ. หรือเข้าหลักเกณฑ์ตาม ป.วิ.อ. มาตรา 80 วรรคสอง (1) (2) ดังนั้น บ. ไม่มีอำนาจที่จะจับ ว. โดยไม่มีหมายจับได้ การที่ ว. ตาม บ. มาที่หน่วยคุ้มครองป่าจึงไม่ใช่เป็นการถูกจับตัวมา แม้ในเวลาต่อมาจำเลยจะขับรถยนต์มาที่หน่วยคุ้มครองป่าและรับ ว. ขึ้นรถยนต์ของจำเลยขับออกจากหน่วยคุ้มครองป่าไป บ. ติดตามจำเลยไปจนทันและเกิดเหตุกระทบกระทั่งกันขึ้นระหว่างจำเลยและ บ. ยังไม่เป็นการที่จำเลยต่อสู้หรือขัดขวาง บ. ซึ่งเป็นเจ้าพนักงาน (ฎีกาที่ ๒๕๓๕/๒๕๕๐)

จำเลยเป็นเจ้าพนักงานตำรวจเข้าจับกุม ผู้เสียหายที่ได้ก่อการทะเลาะวิวาทก่อนหน้านั้น แต่เหตุแห่ง

การทะเลาะวิวาทได้ยุติลงแล้ว เหตุวิวาทยังไม่ชัดเจนว่าฝ่ายใดเป็นฝ่ายผิดไม่ใช้การกระทำผิดซึ่งหน้า โดยมีผู้กรณีกับ ผู้เสียหายชี้ให้จับ แต่มิได้ร้องทุกข์ไว้ตามระเบียบอีกทั้งไม่ใช้กรณีที่มีเหตุสงสัยว่ากระทำความผิดมาแล้วจะ หลบหนี จำเลยซึ่งไม่มีหมายจับไม่มีอำนาจโดยชอบด้วยกฎหมายที่จะจับผู้เสียหาย จำเลยจับผู้เสียหายโดยไม่แจ้งข้อหา ไม่ทำบันทึกจับกุม ไม่ส่งมอบตัวให้พนักงานสอบสวนดำเนินคดี กลับนำไปควบคุมที่ด่านตรวจ ซึ่งเจตนาจำเลยว่ากระทำ โดยโกรธแค้น แสดงอำนาจ เพื่อข่มขู่กลั่นแกล้งผู้เสียหายให้เดือดร้อนเสียหาย การกระทำของจำเลยจึงเป็นความผิดฐาน เป็นเจ้าพนักงานปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบและทำให้ผู้อื่นปราศจากเสรีภาพในร่างกาย พฤติการณ์แห่งคดีเป็นเรื่องราวรุนแรง ต่อความรู้สึกของประชาชนไม่มีเหตุที่จะรอการลงโทษ (ฎีกาที่ ๔๒๔๓/๒๕๔๒)

4. มีปัญหาต้องวินิจฉัยประการที่สี่ว่า กรณีเจ้าของบ้านยินยอมให้คนเจ้าพนักงานจะเข้าค้นบ้านซึ่งเป็นที่ รโหฐานโดยไม่มีหมายค้นได้หรือไม่และขณะค้นเห็นจำเลยอยู่ในห้องนอนแล้วโยนเมทแอมเฟตามีนออกไปทางหน้าต่างเจ้า พนักงานจะจับจำเลยโดยไม่มีหมายจับได้หรือไม่? ร้านจำหน่ายอุปกรณ์เครื่องเล่นเกมและแผ่นเกมต่าง ๆ ร้านก๊วยเตี๋ยขณะ เปิดบริการเป็นสาธารณะสถานหรือไม่และเมื่อมีเหตุอันควรสงสัยว่าร้านที่เกิดเหตุมีสิ่งของที่มีไว้เป็นความผิด เจ้าพนักงานจะ ค้นและจับโดยไม่มีทั้งหมายค้นและหมายจับได้หรือไม่?

คำตอบ เจ้าพนักงานตำรวจได้ขอความยินยอมจาก น. มารดาจำเลยซึ่งเป็นเจ้าของบ้านที่เกิดเหตุก่อน ทำการค้น แสดงว่าการค้นกระทำขึ้นโดยอาศัยอำนาจความยินยอมของน. แม้การค้นจะกระทำโดยไม่มีหมายค้นที่ ออกโดยศาลอนุญาตให้ค้นได้ ก็หาได้เป็นการค้นโดยมิชอบไม่ เมื่อพบจำเลยอยู่ในห้องนอนโยนเมทแอมเฟตามีนออกไป นอกหน้าต่าง ถือว่ากำลังกระทำความผิดซึ่งหน้าและได้กระทำลงในที่รโหฐาน เจ้าพนักงานตำรวจย่อมมีอำนาจจับ จำเลยได้โดยไม่ต้องมีหมายจับหรือหมายค้นตาม ป.วิ.อ.มาตรา 78(1),92(2) ส่วนร้านจำหน่ายอุปกรณ์เครื่องเล่นเกม และแผ่นเกมต่าง ๆ ร้านก๊วยเตี๋ยขณะเปิดบริการนั้น ถือว่าเป็นที่สาธารณะสถาน เมื่อมีเหตุอันควรสงสัยว่าร้านที่ เกิดเหตุมีสิ่งของที่มีไว้เป็นความผิด ไม่จำเป็นต้องมีหมายค้น ตาม ป.วิ.อ.มาตรา ๙๒ ทั้งเป็นกรณีที่เจ้าพนักงาน ตำรวจสามารถจับจำเลยได้ตามมาตรา ๗๘(๑) ประกอบมาตรา ๘๐ วรรคหนึ่ง การค้นและการจับจึงชอบด้วย กฎหมาย มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ ดังนี้

เจ้าพนักงานตำรวจได้ขอความยินยอมจาก น. มารดาจำเลยซึ่งเป็นเจ้าของบ้านที่เกิดเหตุก่อนทำการค้น แสดงว่าการค้นกระทำขึ้น โดยอาศัยอำนาจความยินยอมของน. แม้การค้นจะกระทำโดยไม่มีหมายค้นที่ออกโดยศาลอนุญาตให้ค้นได้ ก็หาได้เป็นการค้นโดยมิชอบไม่ นอกจากนี้ ก่อนที่เจ้าพนักงานตำรวจจะดำเนินการค้นได้เห็นจำเลยซึ่งอยู่ในห้องนอนโยนเมทแอมเฟตามีนออกไปนอกหน้าต่าง อันเป็นกรณีที่เจ้า พนักงานตำรวจพบจำเลยกำลังกระทำความผิดซึ่งหน้าและได้กระทำลงในที่รโหฐาน เจ้าพนักงานตำรวจย่อมมีอำนาจจับจำเลยได้โดยไม่ต้องมีหมายจับ หรือหมายค้นตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 78(1),92(2) เมทแอมเฟตามีนที่เจ้าพนักงานตำรวจยึดได้จึงนำมารับฟังประกอบ คำรับสารภาพของจำเลยได้ (ฎีกาที่ ๑๑๖๔/๒๕๔๖)

จำเลยที่ 1 เป็นตัวร่วมกระทำความผิดกับจำเลยที่ 2 ในการกระทำความผิดฐานขายเมทแอมเฟตามีน การที่จำเลยที่ 2 ขายเมทแอมเฟตามีน ให้แก่จำเลยที่ 1 สืบความผิดซึ่งหน้า เมื่อจำเลยที่ 2 ถูกจับกุมแล้วได้นำจำเลยที่ 1 ไปจับกุมจำเลยที่ 1 เป็นการต่อเนื่องกันทันที ถือได้ว่า จำเลยที่ 1 จับกุมจำเลยที่ 1 ในการกระทำความผิดซึ่งหน้าด้วยเช่นกัน เพราะหากล่าช้า จำเลยที่ 1 ก็อาจหลบหนีไปได้ และการตรวจค้นตัวจำเลย ที่ 1 ยังพบเมทแอมเฟตามีนของกลางอีก 95 มัด ดังนั้น แม้จำเลยที่ 1 สืบความผิดซึ่งหน้า เมื่อจำเลยที่ 1 จับกุมจำเลยที่ 1 ซึ่งเป็นที่รโหฐานก็ตาม จำเลย ตำรวจ ส.ก็ย่อมมีอำนาจที่จะจับกุมจำเลยที่ 1 ได้โดยชอบตาม ป.วิ.อ.มาตรา 81 (1), 92 (2) การกระทำความผิดของจำเลยทั้งสองเป็นความผิดต่อเนื่อง และกระทำต่อเนื่องกันทั้งในท้องที่สถานีตำรวจนครบาลบางขุนเทียนและสถานีตำรวจนครบาลวัดพระยาไกร ดังนั้น พนักงานสอบสวน สถานีตำรวจนครบาลบางขุนเทียนซึ่งเป็นท้องที่ที่จับกุมจำเลย ที่ 2 ผู้ร่วมกระทำความผิดกับจำเลยที่ 1 จึงมีอำนาจสอบสวนได้โดยชอบ

ตามป.วิ.อ.มาตรา 19 วรรคหนึ่ง (3) และวรรคสาม (ก) พนักงานอัยการโจทก์จึงมีอำนาจฟ้องจำเลยที่ 1 ตาม ป.วิ.อ.มาตรา 120 (ฎีกาที่ ๑๒๕๗/๒๕๕๒)

ร้านที่เกิดเหตุเป็นร้านจำหน่ายอุปกรณ์เครื่องเล่นเกมต่างๆ และแผ่นเกม ย่อมเป็นสถานที่ที่เชื่อเชิญให้ประชาชนทั่วไปสามารถเดินเข้าไปดู และเลือกซื้อสินค้าได้ นับเป็นที่สาธารณะสถาน ซึ่งเจ้าพนักงานตำรวจมีความชอบธรรมที่จะเข้าไปได้ เมื่อสืบตำรวจ ส. เป็นผู้ทำการตรวจค้น แผ่นซีดีเกมอยู่ในตะกร้าซึ่งอยู่ในตู้สามารถมองเห็นได้ โดยแผ่นซีดีเกมของกลางดังกล่าวละเมิดลิขสิทธิ์ของโจทก์ร่วม มีลักษณะภายนอกของแผ่นซีดีของกลางต่างจากของโจทก์ร่วมอย่างเห็นได้ชัด จึงเป็นกรณีของการค้นในที่สาธารณะสถานโดยเจ้าพนักงานตำรวจซึ่งมีเหตุอันควรสงสัยว่าร้านที่เกิดเหตุมีสิ่งของที่มิไว้เป็นความผิด ไม่จำเป็นต้องมีหมายค้น ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๘๓ ทั้งเป็นกรณีที่เจ้าพนักงานตำรวจสามารถจับจำเลยได้ตามมาตรา ๗๘(๑) ประกอบมาตรา ๘๐ วรรคหนึ่ง การค้นและการจับจึงชอบด้วยกฎหมาย (ฎีกาที่ ๖๘๙๔/๒๕๕๙)

ร้านก๊วยเต๋ยของจำเลยขณะเปิดบริการมีใช้ทั้งโทรทัศน์แต่เป็นที่สาธารณะสถาน เมื่อเจ้าพนักงานตำรวจมีเหตุอันควรสงสัยว่าจำเลยมีภาพยนตร์คาปมีนไว้ในครอบครองอันเป็นความผิดต่อกฎหมาย ย่อมมีอำนาจค้นจำเลยได้โดยไม่ต้องมีหมายค้น ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๕๓ และเมื่อตรวจค้นพบภาพยนตร์คาปมีนอยู่ในครอบครองจำเลย การกระทำของจำเลยก็เป็นความผิดซึ่งหน้าเจ้าพนักงานตำรวจย่อมมีอำนาจจับจำเลยได้โดยไม่ต้องมีหมายจับตาม มาตรา ๗๘(๑) (ฎ.๓๓๕๑/๒๕๕๑)

หลักกฎหมายที่เกี่ยวข้อง (พยาน ป.วิ.แพ่ง)

1. **ป.วิ.พ.มาตรา 84.....** วางหลักไว้ว่า การวินิจฉัยปัญหาข้อเท็จจริงในคดีใด จะต้องกระทำโดยอาศัยพยานหลักฐานในสำนวนคดีนั้น **เว้นแต่...** (๑) ข้อเท็จจริงซึ่งรู้กันอยู่ทั่วไป... (๒) ข้อเท็จจริงซึ่งไม่อาจโต้แย้งได้... หรือ (๓) ข้อเท็จจริงที่คู่ความรับหรือถือว่ารับกันแล้วในศาล...

2. **ป.วิ.พ.มาตรา 84/1.....** วางหลักไว้ว่า ฝ่ายใดกล่าวอ้างมีการการพิสูจน์ แต่ถ้ามีข้อสันนิษฐานไว้ในกฎหมาย หรือมีข้อสันนิษฐานที่ควรจะเป็นซึ่งปรากฏจากสภาพปกติธรรมดาของเหตุการณ์ เป็นคุณแก่คู่ความฝ่ายใด ฝ่ายนั้นพิสูจน์เพียงว่าตนได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ตนจะได้รับประโยชน์จากข้อสันนิษฐานนั้นครบถ้วนแล้ว...

3. **ป.วิ.พ.มาตรา 88 วรรคหนึ่ง.....** วางหลักไว้ว่า การยื่นบัญชีรับพยานต้องยื่นก่อนวันสืบพยานไม่น้อยกว่า 7 วัน..

4. **ป.วิ.พ.มาตรา 90 วรรคสาม.....** วางหลักไว้ว่า คู่ความฝ่ายที่อ้างอิงพยานหลักฐาน ไม่ต้องยื่นสำเนาเอกสารต่อศาล และ ไม่ต้องส่งสำเนาเอกสารให้คู่ความฝ่ายอื่นในกรณีดังต่อไปนี้ (2)..... เมื่อเอกสารอยู่ในความครอบครองของฝ่ายอื่น หรือ ของบุคคลภายนอก...

5. **ป.วิ.พ.มาตรา 93.....** วางหลักไว้ว่า การอ้างเอกสารเป็นพยานหลักฐานให้ยอมรับฟังได้เฉพาะต้นฉบับเอกสารเท่านั้น เว้นแต่... (2)..... ถ้าต้นฉบับเอกสารนำมาไม่ได้ (เพราะถูกทำลายโดยเหตุสุดวิสัย/สูญหาย/ไม่สามารถนำมาได้โดยประการอื่น + มีมิใช่เกิดจากพฤติการณ์ที่ผู้อ้างต้องรับผิดชอบ) หรือ (ศาลเห็นว่าเป็นกรณีจำเป็น + เพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม) = ศาลจะอนุญาตให้นำสำเนาหรือพยานบุคคลมาสืบก็ได้ (เป็นบทยกเว้นหลักห้ามนำสืบพยานบุคคลเพิ่มเติมเปลี่ยนแปลงแก้ไขข้อความในเอกสารตาม มาตรา 94 วรรคสอง)...

6. **ป.วิ.พ.มาตรา 94(ก) (ข).....** หลักเกณฑ์เกี่ยวกับ การห้ามสืบพยานบุคคลแทนพยานเอกสาร หรือ เพิ่มเติม ตัดทอน เปลี่ยนแปลงแก้ไขข้อความในเอกสาร...

วรรคสอง.....(บทยกเว้น ได้แก่ กรณีตามมาตรา 93(2)/เอกสารปลอม/ไม่ถูกต้องทั้งหมดหรือบางส่วน/สัญญาไม่สมบูรณ์/ตีความหมายผิด)

7. **ป.วิ.พ.มาตรา 120/1.....** หลักเกณฑ์เกี่ยวกับ การเสนอบันทึกถ้อยคำของพยานบุคคล หรือ พยานผู้เชี่ยวชาญ ต่อศาลแทนการซักถามต่อหน้าศาล...

8. **ป.วิ.พ.มาตรา 120/2.....** หลักเกณฑ์เกี่ยวกับ การเสนอบันทึกถ้อยคำพยานที่มีถิ่นที่อยู่ในต่างประเทศต่อศาล แทนการนำพยานมาเบิกความต่อหน้าศาล...

แนวคำตอบ

1. มีปัญหาต้องวินิจฉัยประการแรกว่า คำให้การที่ไม่ขัดแย้งและขัดแย้งกันเองชอบด้วย ป.วิ.พ.มาตรา ๑๗๗ วรรคสองหรือไม่? กรณีที่จำเลยต่อสู้ว่านิติกรรมสัญญาตามเอกสารที่โจทก์นำมาฟ้องเป็นโมฆะแต่มิได้แสดงเหตุผลว่าเป็นโมฆะอย่างไรชอบด้วย ๑๗๗ วรรคสองหรือไม่และจำเลยจะนำพยานเข้าสืบได้หรือไม่? กรณีคู่ความมิได้คัดค้านการอ้างเอกสารเป็นพยานของอีกฝ่ายตาม ป.วิ.พ. มาตรา 125 ศาลจะต้องถือข้อเท็จจริงตามเอกสารเสมอไปหรือไม่? ประเด็นข้อพิพาทยังฟังไม่ได้ว่าที่ดินพิพาทเป็นที่ดินมีโฉนดหรือ น.ส.๓ โจทก์จะได้รับประโยชน์จากข้อสันนิษฐานตาม ป.วิ.พ.มาตรา ๑๒๗ และ ป.พ.พ.มาตรา ๑๓๗/๓ หรือไม่?

ตอบ ทำให้การที่ไม่ชัดเจน และขัดแย้งกับคำให้การในตอนแรก ไม่ชอบด้วยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 177 วรรคสอง แต่คำให้การของจำเลยเป็นที่เข้าใจได้ว่า จำเลยให้การปฏิเสธฟ้องโจทก์โดยสิ้นเชิง คดีคงมีประเด็นข้อพิพาทเพียงข้อเดียวว่า จำเลยขายที่ดินพิพาทให้โจทก์แล้ว จำเลยเช่าที่ดินพิพาทหรือไม่ การที่ศาลชั้นต้นกำหนดประเด็นข้อพิพาทว่าโจทก์ฟ้องคดีเอาคืนซึ่งการครอบครองที่ดินพิพาทเกิน 1 ปีหรือไม่ และวินิจฉัยตามนั้น กับที่ศาลอุทธรณ์ภาค 6 พิพากษายืนในประเด็นดังกล่าว จึงเป็นการไม่ชอบ กรณีที่จำเลยต่อสู้ว่านิติกรรมสัญญาตามเอกสารที่โจทก์นำมาฟ้องเป็นโมฆะ การการพิสูจนต์กอยู่แก่จำเลย เนื่องจากเป็นการยกข้อกล่าวอ้างขึ้นใหม่ แต่เมื่อมิได้แสดงเหตุผลว่าเป็นโมฆะอย่างไร หรือเป็นกลฉ้อฉลอย่างไร ย่อมไม่ชอบด้วย ๑๗๗ วรรคสอง จำเลยจึงไม่มีสิทธิที่จะนำพยานหลักฐานเข้าสืบตามข้อต่อสู้นั้น ถึงแม้จำเลยจะได้รับยกเว้นตาม ป.วิ.พ.มาตรา ๙๔ วรรคสอง ที่จะสืบพยานบุคคลหลักกลางเอกสารนิติกรรมสัญญาที่โจทก์นำมาฟ้องได้ แต่ก็ไม่มีสิทธินำสืบพยานหลักฐานเนื่องจากไม่มีประเด็นที่จะนำสืบ แม้ดูความฝ่ายหนึ่งจะมีได้คัดค้านการอ้างเอกสารเป็นพยานของคู่ความอีกฝ่ายตาม ป.วิ.พ. มาตรา 125 ก็เพียงแต่ห้ามมิให้คู่ความฝ่ายนั้นคัดค้านการมีอยู่ และความแท้จริงของเอกสารนั้นเมื่อพ้นกำหนดเวลาเท่านั้น ไม่ใช่เป็นการบังคับให้ศาลต้องถือว่าข้อเท็จจริงเป็นดังที่ปรากฏในเอกสารนั้น ประเด็นข้อพิพาทมีว่าที่ดินพิพาทเป็นของโจทก์หรือไม่ โดยประเด็นข้อพิพาทยังฟังไม่ได้ว่าที่ดินพิพาทเป็นที่ดินมีโฉนดหรือ น.ส.๓ หรือไม่ โจทก์ย่อมไม่ได้รับประโยชน์จากข้อสันนิษฐานตาม ป.วิ.พ.มาตรา ๑๒๗ และ ป.พ.พ.มาตรา ๑๓๗๓ การการพิสูจนต์กอยู่แก่โจทก์ มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ ดังนี้

โจทก์ฟ้องว่า โจทก์เป็นผู้มีสิทธิครอบครองที่ดินพิพาทโดยซื้อจากจำเลยแล้วจำเลยทำสัญญาเช่า แต่จำเลยไม่ชำระค่าเช่าจึงบอกเลิกการเช่า ขอให้บังคับจำเลยชำระค่าเช่าและส่งมอบที่ดินพิพาทคืน จำเลยให้การตอนแรกว่า ไม่เคยทำสัญญาขายหรือสัญญาเช่าที่ดินพิพาทกับโจทก์ แต่จำเลยกลับให้การตอนหลังว่าถึงอย่างไรจำเลยก็ครอบครองที่ดินพิพาทด้วยความสงบและเปิดเผย ด้วยเจตนาเป็นเจ้าของเป็นเวลานานแล้ว หรือหากฟังว่าจำเลยขายที่ดินพิพาทแก่โจทก์ จำเลยก็ครอบครองที่ดินพิพาทมาเกินกว่า 1 ปีแล้ว **ซึ่งเท่ากับเป็นคำให้การที่ไม่ชัดเจน และขัดแย้งกับคำให้การในตอนแรก ไม่ชอบด้วยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 177 วรรคสอง** แต่คำให้การของจำเลยเป็นที่เข้าใจได้ว่า จำเลยให้การปฏิเสธฟ้องโจทก์โดยสิ้นเชิง คดีคงมีประเด็นข้อพิพาทเพียงข้อเดียวว่า จำเลยขายที่ดินพิพาทให้โจทก์แล้ว จำเลยเช่าที่ดินพิพาทหรือไม่ **การที่ศาลชั้นต้นกำหนดประเด็นข้อพิพาทว่าโจทก์ฟ้องคดีเอาคืนซึ่งการครอบครองที่ดินพิพาทเกิน 1 ปีหรือไม่ และวินิจฉัยตามนั้น กับที่ศาลอุทธรณ์ภาค 6 พิพากษายืนในประเด็นดังกล่าว จึงเป็นการไม่ชอบ** ปัญหาในนี้แม้ไม่มีคู่ความฝ่ายใดยกขึ้นอ้างในชั้นฎีกา แต่เป็นปัญหาข้อกฎหมายอันเกี่ยวด้วยความสงบเรียบร้อยของประชาชน ศาลฎีกามีอำนาจยกขึ้นวินิจฉัยเองได้ และเมื่อคดีไม่มีประเด็นข้อพิพาทเรื่องโจทก์ฟ้องเอาคืนซึ่งการครอบครองที่ดินพิพาทเกิน 1 ปีหรือไม่ จึงถือเป็นข้อที่มีได้ยกขึ้นว่ากล่าวกันมาแล้วโดยชอบในศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์ภาค 6 ศาลฎีกาจึงไม่รับวินิจฉัยในปัญหาดังกล่าวให้ (ฎีกาที่ ๔๙๗๗/๒๕๕๔)

ในคำให้การของจำเลยบรรยายเพียงว่า ที่ดินพิพาทยังเป็น ของจำเลยซึ่งถูกโจทก์ร่วมกับธนาคาร ก.ทำกลฉ้อฉลเท่านั้น **มิได้บรรยายว่าโจทก์ร่วมกับธนาคาร ก.กระทำการอย่างใดอันเป็นเหตุแห่งกลฉ้อฉลไว้โดยชัดเจน**ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 177 วรรคสอง**จึงต้องห้ามมิให้นำสืบข้ออ้างดังกล่าว** แม้ศาลชั้นต้นจะให้จำเลยนำสืบถึงรายละเอียดเหล่านี้ ก็รับฟังเป็นพยานหลักฐานไม่ได้ ฟังไม่ได้ว่าโจทก์ร่วมกับธนาคาร ก. ทำกลฉ้อฉลจำเลยเมื่อโจทก์มีหลักฐานเอกสารมาแสดงว่าได้ซื้อที่ดินพิพาทจากธนาคาร ก. โจทก์จึงมีกรรมสิทธิ์ในที่ดินพิพาท แม้โจทก์จะไม่ได้นำสืบให้เห็นว่า ที่ดินพิพาทสามารถนำไปใช้เพาะปลูกหรือทำประโยชน์ใด แต่การที่จำเลยเข้าขัดขวาง มิให้โจทก์เข้าทำประโยชน์ โจทก์ย่อมได้รับความเสียหาย อยู่ในตัว ซึ่งศาลมีอำนาจกำหนดค่าเสียหายให้ตามความเหมาะสมได้ (ฎีกาที่ ๙๐๓/๒๕๕๒)

แม้คู่ความฝ่ายหนึ่งจะมีได้คัดค้านการอ้างเอกสารเป็นพยานของคู่ความอีกฝ่ายตาม ป.วิ.พ. มาตรา 125 ก็เพียงแต่ห้ามมิให้คู่ความฝ่ายนั้นคัดค้านการมีอยู่ และความแท้จริงของเอกสารนั้นเมื่อพ้นกำหนดเวลาเท่านั้น **ไม่ใช่ เป็นการบังคับให้ศาลต้องถือว่าข้อเท็จจริงเป็นดังที่ปรากฏในเอกสาร**

ห้ เพราะข้อเท็จจริงเป็นอย่างไร เป็นเรื่องที่ศาลต้องพิจารณาและมีอำนาจรับฟังจากพยานหลักฐานทั้งปวงอีกชั้นหนึ่งต่างหาก (ฎีกาที่ ๔๔๙๕/๒๕๕๗)

โจทก์ฟ้องว่าจำเลยที่ 2 บุกรุกที่ดินมีโฉนดของโจทก์ จำเลยที่ 2 ให้การว่าที่ดินพิพาทเป็นส่วนหนึ่งของที่ดินมีโฉนดของจำเลยที่ 2 **ประเด็นข้อพิพาทจึงมีว่าที่ดินพิพาทเป็นของโจทก์หรือไม่** ไม่มีประเด็นว่าจำเลยที่ 2 ครอบครองที่ดินของโจทก์จนได้กรรมสิทธิ์หรือไม่ การที่ศาลล่างทั้งสองวินิจฉัยว่าจำเลยที่ 2 ครอบครองที่ดินพิพาทส่วนนี้จนได้กรรมสิทธิ์ตาม ป.พ.พ. มาตรา 1382 จึงเป็นการวินิจฉัยนอกประเด็น และ**ประเด็นว่าที่ดินพิพาทส่วนนี้เป็นของโจทก์หรือไม่** **การพิจารณาพิพากษาโจทก์** เมื่อโจทก์ไม่สืบพยานข้อเท็จจริงจึงรับฟังไม่ได้ว่าที่ดินพิพาทส่วนนี้เป็นของโจทก์ (ฎีกาที่ ๔๖๗/๒๕๕๘)

2. มีปัญหาต้องวินิจฉัยประการที่สองว่า การกล่าวอ้างข้อเท็จจริงว่าบุคคลผู้มีชื่อในโฉนดไม่ใช่เจ้าของกรรมสิทธิ์ หรือตนมีส่วนแบ่งในที่ดินมากกว่าผู้มีชื่อร่วมในโฉนดฝ่ายใดมีภาระการพิสูจน์ ? กรณีความเสียหายเกิดจากกระแสไฟฟ้าฝ่ายใดมีภาระการพิสูจน์ ? และหากมีข้อสันนิษฐานที่ควรจะเป็นซึ่งปรากฏจากสภาพปกติธรรมดาของเหตุการณ์ ฝ่ายใดมีภาระการพิสูจน์ ?

ตอบ ผู้ที่ไม่มีชื่อในโฉนดมีภาระการพิสูจน์ตาม ป.วิ.พ.มาตรา ๘๔/๑ เพราะบุคคลที่มีชื่อถือกรรมสิทธิ์ในโฉนดที่ดินพิพาทย่อมได้รับการสันนิษฐานตามกฎหมายไว้ก่อนว่าเป็นผู้มีสิทธิครอบครองตาม ป.พ.พ.มาตรา ๑๓๗๑ อันเป็นเอกสารมหาชนที่รัฐออกให้แก่ผู้ถือกรรมสิทธิ์ย่อมสันนิษฐานไว้ก่อนว่าได้ออกมาโดยถูกต้องตาม ป.วิ.พ.มาตรา ๑๒๗ ดังนั้น เมื่อที่ดินมีโฉนดได้รับการสันนิษฐานว่าผู้มีชื่อในโฉนดเป็นเจ้าของที่ดิน จำเลยซึ่งมีชื่อในที่พิพาทอ้างว่าถือกรรมสิทธิ์แทนม. จำเลยย่อมมีภาระการพิสูจน์ทั้งโจทก์ยังได้รับประโยชน์จากข้อสันนิษฐานตาม ป.พ.พ.มาตรา 1474 วรรคสอง ที่ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าที่พิพาทเป็นสินสมรสระหว่างโจทก์และจำเลยอีกด้วย แม้ศาลชั้นต้นกำหนดให้โจทก์นำสืบก่อนก็ไม่เป็นการเปลี่ยนแปลงภาระการพิสูจน์ของจำเลย ตาม ป.พ.พ.มาตรา ๒๓๗ เป็นข้อสันนิษฐานทางกฎหมาย โดยกำหนดให้ผู้มีไว้ในครอบครองซึ่งกระแสไฟฟ้ามีภาระต้องพิสูจน์ ว่าความเสียหายนั้นเกิดแต่เหตุสุดวิสัยหรือเกิดเพราะความผิดของผู้เสียหาย เมื่อพิสูจน์ไม่ได้ก็ต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้นจากกระแสไฟฟ้า สำหรับข้อสันนิษฐานที่ควรจะเป็นซึ่งปรากฏจากสภาพปกติธรรมดาของเหตุการณ์ เป็นคุณแก่ผู้ความฝ่ายใด ผู้ความฝ่ายนั้นก็ไม่มีการพิสูจน์ ตาม ป.วิ.พ.มาตรา ๘๔/๑ เช่นกัน มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ ดังนี้

โฉนดที่ดินและสารบัญจดทะเบียนโฉนดที่ดินเป็นเอกสารมหาชนที่รัฐออกให้แก่ผู้ถือกรรมสิทธิ์ ย่อมสันนิษฐานไว้ก่อนว่าได้ออกมาโดยถูกต้องตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๒๗ เมื่อโฉนดที่ดินดังกล่าวมีชื่อจำเลยกับพี่น้องเป็นเจ้าของผู้ถือกรรมสิทธิ์ร่วมกัน ย่อมสันนิษฐานได้ว่าจำเลยกับพี่น้องมีส่วนเป็นส่วนเป็นเจ้าของเท่ากัน ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๕๗ (ข้อสันนิษฐานตามกฎหมายตามมาตรา ๘๔/๑) การที่จำเลยอ้างว่าจำเลยได้รับส่วนแบ่งมากกว่าพี่น้องคนอื่น จำเลยจึงมีหน้าที่นำสืบหักล้างข้อสันนิษฐานดังกล่าว (ฎ.๒๑๑๕/๒๕๕๑)

โจทก์มีชื่อถือกรรมสิทธิ์ในที่ดินพิพาทที่ได้จดทะเบียนแล้ว ย่อมสันนิษฐานไว้ก่อนว่าโจทก์เป็นผู้มีสิทธิครอบครองตาม ป.พ.พ.มาตรา 1373 ข้อสันนิษฐานตามกฎหมายตามมาตรา ๘๔/๑) จำเลยกล่าวอ้างว่าโจทก์ไม่ใช่เจ้าของกรรมสิทธิ์ที่ดิน จำเลยจึงมีหน้าที่นำสืบหักล้างข้อสันนิษฐานดังกล่าว โจทก์ฟ้องว่า โจทก์เป็นเจ้าของที่ดินพิพาทและให้จำเลยเข้าไปปลูกบ้านอยู่อาศัย โจทก์ไม่ประสงค์จะให้จำเลยและบริวารอยู่อาศัยอีกต่อไป ขอให้บังคับจำเลยและบริวารรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างและขนย้ายทรัพย์สินออกไป จำเลยให้การและฟ้องแย้งในตอนแรกว่า ที่ดินพิพาทเป็นของบิดามารดาจำเลย ต่อมาบิดามารดาทั้งสองที่ดินพิพาทให้จำเลย เท่ากับจำเลยอ้างว่าที่ดินพิพาทเป็นกรรมสิทธิ์ของของจำเลย แต่จำเลยกลับให้การและฟ้องแย้งในตอนหลังว่า จำเลยครอบครองทำประโยชน์ในที่ดิน พินาศด้วยความสงบและโดยเปิดเผยด้วยเจตนาเป็นเจ้าของมาเกิน

10 ปีแล้ว กรรมสิทธิ์ในที่ดินพิพาทจึงเป็นของจำเลยเช่นกัน จึงขัดแย้งกับคำให้การและฟ้องแย้งในตอนแรก รูปคดีตามที่โจทก์ฟ้องและจำเลยให้การและฟ้องแย้งดังกล่าวจึงไม่มีประเด็นเรื่องการครอบครองปรปักษ์ตาม ป.พ.พ.มาตรา 1382 เพราะการครอบครองปรปักษ์จะมีได้ก็แต่ในที่ดินของผู้อื่นเท่านั้น แม้ศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์ภาค 7 จะรับวินิจฉัยให้ ก็ถือไม่ได้ว่าเป็นข้อที่โต้แย้งกันมาแล้วโดยชอบในศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์ภาค 7 ตาม ป.วิ.พ. มาตรา 249 วรรคหนึ่ง ศาลฎีกาไม่รับวินิจฉัย (ฎ.๕๒๕๒/๒๕๕๐)

ที่พิพาทเป็นที่ดินมีโฉนดยอมได้รับการสันนิษฐานว่าผู้มีชื่อในโฉนดเป็นเจ้าของที่ดิน เมื่อจำเลยซึ่งมีชื่อในที่ดินพิพาทอ้างว่าถือกรรมสิทธิ์แทน จำเลยย่อมมีภาระการพิสูจน์ทั้งโจทก์ยังได้รับประโยชน์จากข้อสันนิษฐานตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 1474 วรรคสอง ที่ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าที่พิพาทเป็นสินสมรสระหว่างโจทก์และจำเลยอีกด้วย แม้ศาลชั้นต้นกำหนดให้โจทก์นำสืบก่อนก็ไม่ใช่การเปลี่ยนแปลงภาระการพิสูจน์ของจำเลย ข้อเท็จจริงฟังไม่ได้ว่าจำเลยถือกรรมสิทธิ์ที่พิพาทแทน เมื่อที่พิพาทเป็นทรัพย์สินที่จำเลยได้มากระหว่างเป็นคู่สมรสกับโจทก์จึงเป็นสินสมรสระหว่างโจทก์และจำเลยตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 1474 (ฎีกาที่ ๒๗๕๗/๒๕๓๙)

กระแสไฟฟ้าเป็นทรัพย์สินอันเป็นของเกิดอันตรายได้โดยสภาพเมื่อกระแสไฟฟ้าลัดวงจรเกิดขึ้นที่บ้านของจำเลยทั้งสองจำเลยทั้งสองจึงเป็นผู้มีไว้ในครอบครองของตนซึ่งกระแสไฟฟ้าดังกล่าวจะต้องรับผิดชอบเพื่อความเสียหายอันเกิดแต่กระแสไฟฟ้าลัดวงจร เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าความเสียหายนั้นเกิดแต่เหตุสุดวิสัยหรือเกิดเพราะความผิดของผู้เสียหายตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 437 วรรคสอง จำเลยทั้งสองนำสืบเพียงว่าจำเลยทั้งสองดูแลรักษาสายไฟฟ้าภายในบ้านให้ใช้งานได้อย่างปลอดภัยอยู่เสมอและเพิ่งเปลี่ยนสายไฟฟ้าภายในบ้านใหม่ขณะเกิดเหตุเพลิงไหม้ภายในบ้านของจำเลยทั้งสองไม่ได้ใช้เครื่องใช้ไฟฟ้าจำเลยทั้งสองไม่ได้กระทำโดยประมาทเลินเล่อและไฟฟ้าลัดวงจรเกิดขึ้นได้อย่างไรไม่ทราบ ดังนั้น สืบของจำเลยทั้งสองแสดงไม่ได้เลยว่าเป็นเหตุสุดวิสัยจำเลยทั้งสองจึงต้องรับผิดชอบ (ฎีกาที่ ๘๑๖/๒๕๓๘)

ข้อเท็จจริงได้ความว่ามีการโอนเงินจำนวนหนึ่งจากธนาคารในเมืองฮองกงมาเข้าบัญชีกระแสรายวันของจำเลยที่ธนาคารผู้คัดค้านถ้าไม่มีหลักฐานเป็นอย่างอื่นในเบื้องต้นต้องฟังว่าเงินจำนวนดังกล่าวเป็นของจำเลยผู้เป็นเจ้าของบัญชี (ข้อสันนิษฐานที่ควรจะเป็นซึ่งปรากฏจากสภาพปกติธรรมดาของเหตุการณ์ ตาม ป.วิ.พ.มาตรา 84/1) เมื่อผู้คัดค้านอ้างว่าเงินจำนวนดังกล่าวมิใช่เป็นของจำเลยแต่เป็นของผู้ค้าประกันหนึ่งของจำเลยส่งมาชำระหนี้แก่ผู้คัดค้านแทนจำเลยผู้คัดค้านจึงมีภาระการพิสูจน์ให้ฟังได้ตามข้ออ้างของตน ผู้คัดค้านส่งสำเนาภาพถ่ายเอกสารเป็นพยานโดยมิได้แสดงให้เห็นว่าต้นฉบับหาไม่ได้เพราะสูญหายหรือถูกทำลายโดยเหตุสุดวิสัยหรือไม่สามารถนำต้นฉบับมาได้โดยประการอื่น และโจทก์ไม่ได้ตกลงด้วยว่าสำเนาภาพถ่ายเอกสารนั้นถูกต้อง สำเนาภาพถ่ายเอกสารดังกล่าวจึงรับฟังไม่ได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 93 (ฎ.๔๑๗๑/๒๕๓๒)

จำเลยที่ 2 เป็นแพทย์ผู้ได้รับใบอนุญาตให้เป็นผู้ประกอบการโรคศิลปะสาขาแพทย์และเป็นผู้ชำนาญพิเศษ ในแขนงสาขาวิชาศัลยศาสตร์ตกแต่งจากประเทศญี่ปุ่น จำเลยที่ 2 กระทำการผ่าตัดหน้าอกโจทก์ ที่มีขนาดใหญ่ให้มีขนาดเล็กลงตามสภาพปกติที่โรงพยาบาลจำเลยที่ 1 หลังผ่าตัดแล้วจำเลยที่ 2 นัดให้โจทก์ไปผ่าตัดแก้ไขที่คลินิกจำเลยที่ 2 อีก 3 ครั้ง แต่อาการไม่ดีขึ้น โจทก์จึงให้แพทย์อื่น ทำการรักษาต่อ โดยเดิมจำเลยที่ 2 ทำการผ่าตัดหน้าอกในวันที่ 12 เมษายน 2537 รักษาตัว ที่โรงพยาบาล 1 วัน วันที่ 13 เมษายน 2537 จำเลยที่ 2 อนุญาตให้โจทก์กลับบ้าน วันที่ 15 เมษายน 2537 จำเลยที่ 2 เปิดแผลพบมีน้ำเหลืองไหลบริเวณปากแผลทรวงอกไม่มีร่องรอย มีก้อนเนื้ออยู่บริเวณ รักแร้ด้านขวา เต้านมด้านซ้ายมีขนาดใหญ่กว่าด้านขวา และส่วนที่เป็นหัวนมจะมีบาดแผลที่คล้ายเกิดจากการถูกไฟไหม้ จำเลยที่ 2 รับว่าเกิดจากการผิดพลาดในการผ่าตัดแล้วแจ้งว่าจะดำเนินการแก้ไข ให้ จำเลยที่ 2 นัดให้โจทก์ไปทำแผลดูน้ำเหลืองออกจากบริเวณทรวงอก และได้มีการผ่าตัดแก้ไขทรวงอกอีก 3 ครั้ง แต่โจทก์เห็นว่าทรวงอกไม่มีสภาพดีขึ้น ประกอบกับระยะเวลาล่วงเลยมานานจึงเปลี่ยนแพทย์ใหม่ และแพทย์ที่ทำการรักษาต่อจากจำเลยที่ 2 ได้ทำการผ่าตัดเพื่อแก้ไขทรวงอก 3 ครั้ง จนมีสภาพทรวงอกดีขึ้นกว่าเดิม การที่แพทย์ต้องทำการผ่าตัดแก้ไขอีก 3 ครั้ง แสดงว่าจำเลยที่ 2 ผ่าตัดมา มีข้อบกพร่องต้องแก้ไขอีกกว่านั้นการที่โจทก์ให้จำเลยที่ 2 ซึ่งเป็นแพทย์เชี่ยวชาญด้านศัลยกรรมด้านเลเซอร์ผ่าตัด แสดงว่าจำเลยที่ 2 มีหน้าที่ต้องใช้ความระมัดระวังตาม วิสัยและพฤติการณ์เป็นพิเศษ (ข้อสันนิษฐานที่ควรจะเป็นซึ่งปรากฏ จากสภาพปกติธรรมดาของเหตุการณ์ ตาม ป.วิ.พ.มาตรา 84/1) การที่

จำเลยที่ 2 ผ่าตัดโจทก์เป็นเหตุให้ต้องผ่าตัดโจทก์เพื่อแก้ไขถึง 3 ครั้ง ย่อมแสดงว่าจำเลยที่ 2 ไม่ใช้ความระมัดระวังในการผ่าตัดและไม่แจ้งให้ผู้ช่วยทราบถึงขั้นตอนการรักษาระยะเวลาและกรรมวิธีในการดำเนินการรักษาจนเป็นเหตุให้โจทก์ได้รับความเสียหาย นับว่าเป็นความประมาทเลินเล่อของจำเลยที่ 2 ถือได้ว่าจำเลยที่ 2 ทำละเมิดต่อโจทก์ (ฎีกาที่ ๒๙๒/๒๕๔๒)

3. มีปัญหาต้องวินิจฉัยประการที่สามว่า เมื่อต้นฉบับเอกสารอยู่ในความครอบครองของคู่ความฝ่ายอื่น มีหลักเกณฑ์ในการอ้างเป็นพยานหลักฐานอย่างไร?

ตอบ เมื่อต้นฉบับเอกสารอยู่ในความครอบครองของคู่ความฝ่ายอื่น ฝ่ายที่อ้างต้องระบุไว้ในบัญชีระบุพยานตาม ป.วิ.พ.มาตรา ๘๘ แต่ไม่ต้องทำสำเนาส่งตาม ป.วิ.พ.มาตรา ๙๐ วรรคหนึ่งหรือวรรคสอง เพราะได้รับยกเว้นตาม ป.วิ.พ.มาตรา ๙๐ วรรคสาม(๒) แต่ต้องทำคำร้องให้ศาลมีคำสั่งเรียกมาแทนการทำสำเนาส่งตาม ป.วิ.พ.มาตรา ๙๐ วรรคห้า เมื่อศาลมีคำสั่งเรียกแล้ว ถ้าคู่ความฝ่ายที่ได้รับคำสั่งปฏิเสธไม่ส่งก็ต้องได้สวนต่อไปว่าเขามีเอกสารนั้นอยู่ในครอบครองจริงหรือไม่ ถ้ามีอยู่จริง ป.วิ.พ.มาตรา ๘๔(๓) ถือว่าเขารับแล้วไม่ต้องสืบพยานหลักฐานประเด็นนั้นอีก แต่ถ้าไม่มีเอกสารนั้นอยู่ในครอบครองจะไปถือว่าคู่ความฝ่ายที่ได้รับคำสั่งรับข้อเท็จจริงนั้นไม่ได้ ไปเข้า ป.วิ.พ.มาตรา ๙๑(๒) ถือว่าคู่ความฝ่ายที่อ้างเอกสารไม่สามารถนำต้นฉบับเอกสารมาสืบได้โดยประการอื่นซึ่งไม่ใช่เป็นความผิดของคู่ความฝ่ายที่อ้างเอกสาร จึงได้รับการยกเว้นตาม ป.วิ.พ.มาตรา ๙๑(๒) ให้นำสืบพยานเอกสารหรือพยานบุคคลแทนต้นฉบับได้ ไม่เป็นการต้องห้ามตาม ป.วิ.พ.มาตรา ๙๔ มีคำพิพากษาศาลฎีกาวินิจฉัยไว้ ดังนี้

จำเลยที่ 1 ลงลายมือชื่อเป็นผู้ส่งจ่ายเช็ค ส่วนจำเลยที่ 2 ลงลายมือชื่อสลักหลังซึ่งตาม ป.พ.พ.มาตรา 900 วรรคหนึ่ง ประกอบมาตรา 989 บัญญัติให้บุคคลผู้ลงลายมือชื่อของตนในเช็คย่อมจะต้องรับผิดชอบเพื่อความในเช็คนั้น เมื่อจำเลยทั้งสองให้การต่อสู้ว่าได้ชำระหนี้ตามเช็คแล้ว โดยจำเลยที่ 2 โอนสิทธิการเช่าอาคารพาณิชย์ 2 คูหา ให้แก่โจทก์เป็นการใช้หนี้ อันเป็นการกล่าวอ้างข้อเท็จจริงเพื่อที่จะไม่ต้องรับผิดชอบเช็ค หน้าที่นำสืบข้อเท็จจริงดังกล่าวจึงตกอยู่แก่จำเลยทั้งสอง การที่โจทก์นำสืบว่าจำเลยที่ 2 โอนสิทธิการเช่าอาคารพาณิชย์ที่ใช้หนี้ตามเช็คฉบับอื่น เป็นเพียงการนำสืบแก้ข้อกล่าวอ้างที่จำเลยทั้งสองยกขึ้นโต้เถียงในคำให้การเท่านั้น หน้าที่นำสืบในประเด็นข้อนี้หาได้ตกอยู่แก่โจทก์ไม่ จำเลยทั้งสองมีหน้าที่นำสืบ แต่นำสืบให้รับฟังไม่ได้ว่าจำเลยทั้งสองชำระหนี้ตามเช็คให้แก่โจทก์แล้วตามข้อกล่าวอ้าง หนี้ตามเช็คพิพาทจึงยังไม่ระงับสิ้นไป จำเลยทั้งสองจึงต้องรับผิดชอบต่อโจทก์ตามเนื้อหาความในเช็ค แม้โจทก์จะอ้างเอกสารซึ่งเป็นเพียงสำเนาภาพถ่ายเฉพาะด้านหน้าของเช็คก็ตาม แต่โจทก์อ้างว่าได้มอบต้นฉบับเช็คคืนแก่จำเลยทั้งสองไปแล้ว จำเลยทั้งสองคงคัดค้านเพียงว่าเอกสารดังกล่าวเป็นสำเนา มิได้คัดค้านว่า ต้นฉบับไม่มีหรือเอกสารปลอมหรือสำเนาไม่ถูกต้องตาม ป.วิ.พ. มาตรา 125 ทั้งมิได้แถลงต่อศาลชั้นต้นว่า ต้นฉบับเช็คอยู่ที่จำเลยทั้งสองจริงหรือไม่ จึงถือได้ว่าเป็นกรณีที่โจทก์ไม่สามารถนำต้นฉบับมาโต้โดยประการอื่นตาม ป.วิ.พ. มาตรา 93 (2) ศาลจึงรับฟังสำเนาเช็คดังกล่าวประกอบคำเบิกความของโจทก์ได้ (ฎ.๙๓๓๑/๒๕๔๙)

โจทก์ฟ้องว่าโจทก์ทำสัญญาเช่าห้องพิพาทจากจำเลยเป็นหนังสือและสัญญาเช่าอยู่ที่จำเลย จำเลยให้การว่าไม่มีหลักฐานการเช่าเป็นหนังสือ สัญญาเช่าไม่มีอยู่ที่จำเลย เช่นนี้ โจทก์นำพยานบุคคลเข้าสืบว่ามีสัญญาเช่าเป็นหนังสือจริงดังที่โจทก์กล่าวอ้างได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 93 (2) ไม่เป็นการต้องห้ามตามมาตรา 94 แม้สัญญาเช่าจะเป็นสิทธิเฉพาะตัวของผู้เช่าก็ตาม แต่เมื่อทั้งโจทก์และ ว. ต่างเป็นผู้เช่าห้องพิพาทจากจำเลย การตายของว.จึงเป็นเหตุให้สิทธิการเช่าระงับไปเฉพาะตัวของ ว. แต่ผู้เดียว หากทำให้สัญญาเช่าระหว่างโจทก์กับจำเลยระงับไปด้วยไม่ (ฎ.๕๕๕๗/๒๕๓๐)

4. มีปัญหาต้องวินิจฉัยประการที่สี่ว่า คดีฟ้องขอเพิกถอนการให้ที่ดิน หนังสือสัญญาให้ระบุว่าเป็นการให้โดยเสนหา จำเลยให้การว่ามีใช้การให้โดยเสนหา จำเลยจะนำพยานบุคคลมาสืบว่าเป็นการให้สิ่งที่มีภาระติดพันได้หรือไม่?

ตอบ ได้ เพราะไม่ใช่ฟ้องร้องให้บังคับหรือไม่บังคับตามสัญญาให้ จึงไม่ใช่เป็นการนำสืบแก้ไขเปลี่ยนแปลงเอกสาร อันจะเป็นการต้องห้ามตาม ป.วิ.พ.มาตรา ๙๔(ข) มีคำพิพากษาศาลฎีกาไว้ดังนี้

โจทก์กับจำเลยเป็นพี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกัน โจทก์จดทะเบียนโอนที่ดินพิพาทให้จำเลย เป็นการตอบแทนที่จำเลยได้ถอนจำนองที่ดินพิพาทที่โจทก์เป็นหนี้ธนาคารอยู่ อันเป็นการให้สิ่งที่มีภาระติดพัน โจทก์จึงไม่มีสิทธิถอนคืนการให้เพราะเหตุจำเลยประพฤติเนรคุณตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๕๓๕(๒) แม้หนังสือสัญญาให้ที่ดินระบุว่าเป็นการให้โดยเสนหาไม่มีคำตอบแทน จำเลยก็มีสิทธินำสืบพยานบุคคลให้เห็นว่าการให้ตามสัญญาให้ที่ดินเป็นการให้สิ่งที่มีภาระติดพันได้ เพราะเป็นการฟ้องถอนคืนการให้ ไม่ใช่ฟ้องร้องให้บังคับหรือไม่บังคับตามสัญญาให้ จึงไม่ใช่เป็นการนำสืบแก้ไขเปลี่ยนแปลงเอกสาร อันจะเป็นการต้องห้ามตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๙๔(ข) (ฎ.๔๔๗/๕/๒๕๕๑)

5. มีปัญหาต้องวินิจฉัยประการที่ห้าว่า บันทึกล้อยคำของพยานบุคคลหรือพยานผู้เชี่ยวชาญที่ศาลอนุญาตให้ทำเป็นลายลักษณ์อักษรแทนการเบิกความด้วยวาจาต่อศาล ตามป.วิ.พ.มาตรา ๑๒๐/๑ และ ๑๒๐/๒ เป็นพยานเอกสารหรือไม่? และต้องอยู่ในบังคับมาตรา ๘๘ และ ๙๐ หรือไม่? และพยานเอกสารที่ไม่ใช่พยานหลักฐานสนับสนุนข้ออ้างหรือข้อเถียงจะตกอยู่ในบังคับมาตรา ๘๘ และ ๙๐ ด้วยหรือไม่?

ตอบ ไม่ใช่พยานเอกสาร จึงไม่อยู่ในบังคับ ป.วิ.พ.มาตรา ๙๐ แต่ยังคงอยู่ในบังคับ ป.วิ.พ.มาตรา ๘๘ เพราะบันทึกล้อยคำดังกล่าวเพียงแต่อยู่ในรูปของเอกสารเท่านั้น เมื่อพยานบุคคลหรือพยานผู้เชี่ยวชาญที่ไม่ต้องมาเบิกความต่อศาลด้วยวาจา แต่ให้คำเบิกความหรือความเห็นเป็นเอกสารเป็นลายลักษณ์อักษรมาแทนตามหลักเกณฑ์ใน ป.วิ.พ.มาตรา ๑๒๐/๑ และ ๑๒๐/๒ นั้น ไม่ใช่พยานเอกสารจึงไม่ต้องส่งสำเนาให้คู่ความก่อนวันสืบพยานไม่น้อยกว่า ๗ วัน ตาม ป.วิ.พ.มาตรา ๙๐ แต่ยังคงต้องระบุไว้ในบัญชีพยานตาม ป.วิ.พ.มาตรา ๘๘ ซึ่งจะต้องดำเนินการตามวิธีการเฉพาะตาม ป.วิ.พ.มาตรา ๑๒๐/๑ ถึงมาตรา ๑๒๐/๓ (แก้ไขใหม่) เท่านั้น แต่หากได้ทำสำเนาส่งฝ่ายตรงข้ามมาด้วย ฝ่ายที่ได้รับสำเนา ก็ไม่จำเป็นต้องคัดค้านความถูกต้องแท้จริงตาม ป.วิ.พ.มาตรา ๑๒๕ สำหรับพยานเอกสารที่มีใช้เป็นพยานหลักฐานสนับสนุนข้ออ้างหรือข้อเถียงแม้จะมีได้ระบุไว้ในบัญชีพยานและส่งสำเนาให้คู่ความ ก็ไม่ต้องห้ามมิให้รับฟังกรณีไม่อยู่ในบังคับ ป.วิ.พ.มาตรา ๘๘, ๙๐ ศาลรับฟังพยานเอกสารดังกล่าวเป็นพยานได้ มีคำพิพากษาศาลฎีกาไว้ดังนี้

แม้จำเลยทั้งสามมิได้ระบุเอกสารหมาย ล.1 ถึง ล.4 เป็นพยานหลักฐานแต่ได้ใช้เอกสารเหล่านั้นประกอบการถามค้านโจทก์ที่ 1 ซึ่งอ้างตนเองเป็นพยานว่าโจทก์ที่ 1 ได้รับเงินที่จำเลยที่ 1 โอนให้แก่โจทก์ที่ 1 แล้วตามใบรับฝากเงินเอกสารหมาย ล.1 ทั้งโจทก์ที่ 1 เองก็เบิกความรับรองเอกสารหมาย ล.1 ถึง ล.4 โดยยืนยันว่าเป็นผู้ลงลายมือชื่อรับรองความถูกต้องเกี่ยวกับหลักฐาน การที่จำเลยที่ 1 ขยายที่ดินพิพาทให้จำเลยที่ 2 ตามเอกสารหมาย ล.2 และ ล.3 จำเลยที่ 1 จึงอ้างเอกสารเหล่านั้นเป็นพยานหลักฐานประกอบคำเบิกความของโจทก์ที่ 1 ได้ **กรณีไม่อยู่ในบังคับป.วิ.พ. มาตรา 88 และมาตรา 90** แม้เอกสารหมาย ล.1 ถึง ล.4 มิได้ระบุไว้ในบัญชีพยานและส่งสำเนาให้โจทก์ทั้งสอง ก็ไม่ต้องห้ามมิให้รับฟังเอกสารดังกล่าวแต่อย่างใด โจทก์ทั้งสองได้มอบอำนาจให้จำเลยที่ 1 ขยายที่ดินพิพาทแทนโจทก์ทั้งสองและทราบดีว่าเมื่อจำเลยที่ 1 โอนขยายที่ดินพิพาทให้แก่จำเลยที่ 2 แล้ว จำเลยที่ 2 จะต้องจำนองที่ดินพิพาทเป็นประกันหนี้เงินที่จำเลยที่ 3 กู้ยืมสหกรณ์ออมทรัพย์เพื่อนำเงินมาชำระค่าที่ดินดังกล่าวให้แก่โจทก์ทั้งสอง การกระทำของจำเลยที่ 1 จึงเป็นการกระทำในขอบอำนาจที่โจทก์ทั้งสองมอบอำนาจให้ไว้ หาใช้ร่วมกันสมคบกับจำเลยที่ 2 และที่ 3 ฉ้อฉลโจทก์ทั้งสองไม่ โจทก์ทั้งสองจึงไม่ อาจฟ้องขอเพิกถอนนิติกรรมดังกล่าวได้ (ฎ.๓๗๗๐/๒๕๕๙)

ใบสั่งซื้อสินค้าเป็นเอกสารที่โจทก์ใช้ในการถามค้านจำเลยที่ 2 ที่อ้างตนเองเป็นพยานเมื่อจำเลยที่ 2 เบิกความรับรองเอกสารนั้นแล้ว โจทก์จึงอ้างส่งเป็นพยานหลักฐานต่อศาลชั้นต้น จึงมิใช่พยานหลักฐานสนับสนุนข้ออ้างหรือข้อเถียงของโจทก์ แม้โจทก์จะไม่ได้ระบุเอกสารดังกล่าวไว้ในบัญชีระบุพยานของโจทก์ และได้ส่งสำเนาเอกสารดังกล่าวต่อศาลชั้นต้นก่อนวันสืบพยานไม่น้อยกว่า 7 วัน ก็ไม่ต้องห้ามมิให้รับฟังกรณีไม่อยู่ในบังคับ ป.วิ.พ. มาตรา 88 และมาตรา 90 จึงรับฟังเอกสารดังกล่าวเป็นพยานได้ (ฎ.๗๗๑๒/๒๕๕๗)

ภาพถ่ายบริเวณที่เกิดเหตุเป็นพยานวัตถุ ไม่อยู่ในบังคับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 90 (ฎ.๓๘๗๒/๒๕๕๐)

การที่จำเลยมิได้ระบุหนังสือมอบอำนาจเป็นพยานและส่งสำเนาให้โจทก์แต่ใช้เอกสารนั้นประกอบการถามค้านโจทก์ว่า ล. เจ้าของกรรมสิทธิ์มอบอำนาจให้ ย. ทำสัญญาเช่ากับจำเลยพยานเอกสารดังกล่าว มิใช่เป็นพยานหลักฐานสนับสนุนข้ออ้างหรือข้อเถียง แม้จะมีได้ระบุไว้ในบัญชีพยานและส่งสำเนาให้โจทก์ก็ไม่ต้องห้ามมิให้รับฟังกรณีไม่อยู่ในบังคับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 88, 90 ศาลรับฟังเอกสารดังกล่าวเป็นพยานได้ เมื่อจำเลยให้การต่อสู้ว่า ล. เจ้าของกรรมสิทธิ์มอบอำนาจให้ ย. ทำสัญญาเช่ากับจำเลยยอมนำสืบโดยอ้างหนังสือมอบอำนาจเพื่ออธิบายให้เห็นว่ามีชื่อ ย. เป็นผู้ให้เช่าในสัญญาเช่าเพราะได้รับมอบอำนาจจาก ล. ไม่เป็นการนำสืบเปลี่ยนแปลงแก้ไขเอกสารสัญญาเช่า (ฎ.๓๔๗๐/๒๕๓๘)

6. มีบัญชีแสดงเงินกู้ยืมประเภทที่สาม (ค่า คดีที่ฟ้องชำระหนี้ตามสัญญากู้ยืมเงิน ตามสัญญากู้ยืมเงินมีข้อความระบุชัดเจนว่าจำเลยได้รับเงินตามสัญญาที่กู้ยืมเงินไว้จากสัญญา จำเลยจะนำสืบว่าไม่ได้รับเงินตามสัญญากู้ยืมเงินได้หรือไม่ และจะนำสืบว่าได้รับเงินตามสัญญากู้ยืมเงินและตามที่ขอค่าดอกเบี้ยหรือไม่ได้หรือไม่?

ตอบ ได้ เพราะมิใช่เป็นการนำสืบเปลี่ยนแปลงแก้ไขข้อความในเอกสารกู้ยืมเงินตาม ป.วิ.พ. มาตรา ๙๔(๑) แต่เป็นการนำพยานบุคคลมาสืบถึงความไม่สมบูรณ์แห่งหนี้ตามมาตรา ๙๔ บรรทัดแรก มีคำพิพากษากฎีกาวินิจฉัยไว้ ดังนี้

แม้ว่าในชั้นอุทธรณ์ โจทก์จะมีได้ยกข้อกฎหมายเรื่องห้ามนำสืบพยานบุคคลเพิ่มเติม คัดทอน หรือเปลี่ยนแปลงแก้ไขข้อความในเอกสารตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๙๔(๑) ขึ้นว่ากล่าวไว้ในคำฟ้องอุทธรณ์แต่ปัญหาดังกล่าวเป็นข้อกฎหมายเกี่ยวด้วยความสงบเรียบร้อยของประชาชน โจทก์จึงยกขึ้นฎีกาได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 249 วรรคสอง และเมื่อประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 650 วรรคสอง ระบุว่าสัญญากู้ยืมใช้สิ่งเปลี่ยนยืมยืมบริบูรณ์ต่อเมื่อส่งมอบทรัพย์สินที่ยืม การกู้ยืมเงินเข้าลักษณะยืมใช้สิ่งเปลี่ยนยืม ดังนั้นที่จำเลยนำสืบว่าไม่ได้รับเงินตามสัญญากู้ยืมเงินย่อมเป็นเหตุให้สัญญากู้ยืมเงินไม่บริบูรณ์ทั้งไม่มีมูลหนี้เงินกู้ระหว่างโจทก์จำเลย การที่จำเลยนำพยานบุคคลมาสืบว่าสัญญากู้ยืมเงินดังกล่าวไม่มีมูลหนี้เพราะจำเลยไม่ได้รับเงิน จำเลยไม่ต้องรับผิดชอบสัญญากู้ยืมเงินต่อโจทก์ จำเลยยอมนำสืบได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 94 วรรคสองหาต้องห้ามตามกฎหมายไม่ (ฎ.๔๖๘๖/๒๕๕๐) สัญญากู้ยืมข้อความชัดเจนว่าจำเลยทั้งสามกู้เงินไปจาก โจทก์รวม 100,000 บาท และรับเงินไปครบถ้วนแล้วในวันที่ 7 พฤษภาคม 2536 จำเลยทั้งสามนำพยานบุคคลเข้าสืบว่าความจริงทำสัญญากู้กันวันที่ 8 พฤษภาคม 2536 โดยจำเลยที่ 1 เป็นคนกู้เงิน โจทก์คนเดียวกันจำนวน 40,000 บาท ส่วนจำเลยที่ 2 ที่ 3 เป็นเพียงผู้ค้ำประกันมิใช่ผู้กู้เป็นการนำสืบถึงความไม่บริบูรณ์ของสัญญาว่าจำเลยไม่ได้รับเงินเต็มจำนวน ตามที่ระบุในสัญญา เพราะสัญญากู้ยืมเป็นสัญญาใช้สิ่งเปลี่ยนยืม จะบริบูรณ์ต่อเมื่อมีการส่งมอบทรัพย์สินที่ยืมตาม ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 650 วรรคสอง จึงหาใช่การนำสืบเพิ่มเติมเปลี่ยนแปลงแก้ไขข้อความในเอกสารสัญญากู้ยืมเงินตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 94(๑) ไม่ แต่เป็นการนำสืบถึงความไม่สมบูรณ์ แห่งหนี้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 94 วรรคท้าย (ฎ.๕๔๕/๒๕๔๒) การที่จำเลยนำสืบว่าจำเลยกู้ยืมเงินและได้รับเงินไปจากโจทก์เพียง 60,000 บาท มิใช่ 290,000 บาท แต่ที่ปรากฏในสัญญากู้ยืมเงินนั้น เป็นการนำพยานบุคคลมาสืบถึงความไม่สมบูรณ์แห่งหนี้ ตาม ป.วิ.พ. มาตรา 94 วรรคท้าย หาใช่เป็นการนำสืบเปลี่ยนแปลงแก้ไข

ข้อความในเอกสารสัญญากู้ยืมเงินตาม ป.วิ.พ. มาตรา 94(ข) ไม่จำเลยจึงยอมนำพยานบุคคลมาสืบในประเด็นดังกล่าวได้ (ฎ.๑๕๒๓/๒๕๕๐) จำเลย นำสืบว่าจำเลยไม่ได้กู้เงินโจทก์ 2,500,000 บาทตามสัญญากู้ยืมเงินความจริงจำเลยกู้เงินเพียง 2,000,000 บาท แต่โจทก์นำดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 2.5 ต่อเดือน ซึ่งเกินอัตราตามกฎหมายรวมเป็นเงินต้นด้วยจึงระบุต้นเงินในสัญญากู้ยืมเงิน 2,500,000 บาท เป็นการนำสืบได้แย้งเกี่ยวกับจำนวนเงินที่กู้จากโจทก์ว่าไม่ได้ รับเงินจำนวนดังกล่าว ถือว่าเป็นการนำสืบถึงความไม่สมบูรณ์แห่งหนี้ตามป.วิ.พ.94 บรรทัดท้าย ไม่ใช่เป็นการนำสืบเปลี่ยนแปลงแก้ไขข้อความในเอกสารจำเลยย่อมมีสิทธินำสืบได้ (ฎ.๖๑๔๖/๒๕๕๐)

เพิ่มเติมจาก

คำถาม สัญญาขายฝากระบุค่า ผู้ขายฝากได้รับเงินจากผู้ซื้อฝากครบถ้วนแล้ว ผู้ขายฝากจะนำพยานบุคคลมาสืบว่ายังได้รับเงินค่าขายฝากไม่ครบถ้วนได้หรือไม่?

คำตอบ ไม่ได้ เพราะเป็นการนำพยานบุคคลมาสืบเปลี่ยนแปลงข้อความในเอกสาร อันต้องห้ามตาม ป.วิ.พ.มาตรา 94 บรรทัด หนึ่ง/ข) มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ ดังนี้

การขายฝากอสังหาริมทรัพย์ซึ่งต้องทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ เป็นกรณีที่กฎหมายบังคับให้ต้องมีพยานเอกสารมาแสดง การฟังพยานหลักฐานจึงต้องอยู่ภายใต้บังคับของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๙๔ วรรคหนึ่ง (ข) เมื่อหนังสือสัญญาขายฝากระบุค่า ผู้ขายฝากได้รับเงินจากผู้ซื้อฝากเป็นการเสร็จแล้ว การที่จำเลยซึ่งเป็นผู้ขายฝากจะนำพยานบุคคลมาสืบเปลี่ยนแปลงแก้ไขข้อความว่า ยังได้รับเงินค่าขายฝากไม่ครบถ้วนย่อมเป็นการ ต้องห้ามตาม มาตรา ๙๔ วรรคหนึ่ง (ข) จึงต้องฟังว่าจำเลยได้รับเงินค่าขายฝากไปครบถ้วนแล้ว (ฎีกาที่ ๑๕๑๐/๒๕๕๒)

หมายเหตุท้ายฎีกาโดย อ.ไพโรจน์ วายภาพ

การขอนำพยานบุคคลมาสืบว่าไม่ได้รับเงิน ที่จะนำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๙๔ มาพิจารณานั้น ถ้าเป็นเรื่องของสัญญากู้ยืมเงิน ซึ่งตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๖๕๐ วรรคสอง หากผู้ยืมไม่ได้รับเงินที่กู้ยืม สัญญากู้ยืมเงินย่อมไม่บริบูรณ์ ผู้ยืมจึงยกเป็นข้อต่อสู้ว่าไม่ได้รับเงินจากผู้ให้กู้ และขอให้นำพยานบุคคลมาสืบถึงข้อต่อสู้ดังกล่าว เพื่อแสดงว่าสัญญาหรือหน้อย่างอื่นที่ระบุไว้ในเอกสารนั้นไม่สมบูรณ์ได้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๙๔ วรรคสอง คดีนี้เป็นเรื่องสัญญาขายฝากที่ดิน ซึ่งต้องทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๑๒ ประกอบมาตรา ๔๕๖ แต่ไม่มีบทบัญญัติว่าต้องมีการส่งมอบเงินค่าขายฝากแก่ผู้ขายฝากสัญญาจึงจะบริบูรณ์ การส่งมอบเงินค่าขายฝากจึงเป็นเพียงหน้าที่ผู้ซื้อฝากผูกพันอยู่ ตามสัญญาขายฝากจึงต่างกับกรณีสัญญากู้ยืมเงินดังกล่าวข้างต้น ดังนั้นเมื่อได้ระบุไว้ในหนังสือสัญญาขายฝากว่า ผู้ขายฝากได้รับเงินค่าขายฝากแล้ว ย่อมจะนำสืบพยานบุคคลว่ายังไม่ได้รับเงินค่าขายฝากไม่ได้ เพราะเป็นสืบเปลี่ยนแปลงแก้ไขเอกสารต้องห้ามตาม มาตรา ๙๔ วรรคหนึ่ง (ข) มิใช่การสืบว่าสัญญาหรือหนี้ไม่สมบูรณ์แต่อย่างใด

คำถาม สัญญากู้ยืมระบุค่า ผู้กู้ ได้รับเงินจากผู้ให้กู้ครบถ้วนแล้ว ผู้กู้จะนำพยานบุคคลมาสืบว่ายังไม่ได้รับเงินผู้ให้กู้ได้รับเงินผู้ให้กู้ครบถ้วนหรือไม่?

คำตอบ **ได้** เพราะเป็นการนำสืบถึงความจริงไม่สมบูรณ์แห่งหนึ่ง ตาม ปวิ.พ. มาตรา 94 วรรคท้าย มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ ดังนี้

จำเลยให้การว่า มีหญิงชายคู่หนึ่งมาหลอกเอาเงินโจทก์จำเลยไป โจทก์ก็กลัวว่าสามีโจทก์รู้แล้วจะตำราและทำร้าย โจทก์จึงนำสัญญากู้ซึ่งเขียนเสร็จแล้ว มาให้จำเลยลงลายมือชื่อเพื่อโจทก์จะนำสัญญาไปหลอกสามีว่าจำเลยกู้เงินไป ซึ่งความจริงจำเลยไม่เคยได้รับเงินตามสัญญา เช่นนี้จำเลยมีสิทธินำสืบพยานบุคคลตามข้อต่อสู้ของจำเลยได้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 94 วรรคท้าย เพราะเป็นการนำสืบมูลเหตุที่ทำสัญญาเพื่อแสดงให้เห็นว่าไม่มีมูลหนี้ตามหนังสือสัญญาที่จะทำให้จำเลยต้องรับผิดชอบใช้เงินแก่โจทก์ และหนี้เงินกู้ไม่สมบูรณ์เพราะโจทก์ไม่ได้ส่งมอบเงินที่กู้ให้จำเลย (ฎีกาที่ ๓๗๓๖/๒๕๔๐)

สัญญากู้ยืมเงินมีข้อความระบุชัดเจนว่าจำเลยได้รับเงิน 80,000 บาท ไปแล้วในวันทำสัญญา การที่จำเลยนำสืบว่าไม่ได้รับเงินเต็มตามจำนวน 80,000 บาท ตามที่ระบุไว้ในสัญญา เนื่องจากโจทก์นำหนี้เงินกู้เดิม 10,000 บาท รวมกับยอดหนี้เงินกู้ใหม่ 13,000 บาท แล้วโจทก์คิดต้นเงินรวมกับดอกเบี้ยเป็นจำนวน 70,000 บาท โดยให้จำเลยผ่อนชำระเดือนละ 1,000 บาทเป็นเวลา 70 เดือน เป็นการนำสืบว่าจำเลยได้รับเงินไปจากโจทก์จำนวนเท่าใด ไม่ใช่เป็นการนำสืบเปลี่ยนแปลงแก้ไขข้อความในเอกสารสัญญากู้ยืมเงิน ตาม ปวิ.พ. มาตรา 94 (ข) แต่เป็นการนำพยานบุคคลมาสืบถึงความไม่สมบูรณ์แห่งหนี้ตามมาตรา 94 วรรคท้าย จำเลยย่อมนำสืบได้ (ฎีกาที่ ๕๓๔๘/๒๕๔๐)

จำเลยที่ 1 กู้ยืมเงินโจทก์ มีจำเลยที่ 2 เป็นผู้ค้ำประกัน โดยจำเลยทั้งสองได้ลงลายมือชื่อในหนังสือสัญญาและหนังสือสัญญาค้ำประกันให้โจทก์ไว้โดยไม่ได้กรอกข้อความใด ๆ ไว้ การที่ต่อมาโจทก์มากรอกข้อความลงในหนังสือสัญญาและค้ำประกันให้เกินกว่าความเป็นจริงว่า จำเลยที่ 1 กู้เงินโจทก์ไป 300,000 บาท โดยไม่ได้รับความยินยอมของจำเลยทั้งสองสัญญาและสัญญาค้ำประกันดังกล่าวจึงเป็นเอกสารปลอมถือได้ว่าการกู้ยืมเงินและการค้ำประกันรายนี้ไม่มีหลักฐานเป็นหนังสือ โจทก์จึงไม่อาจฟ้องร้องบังคับคดีแก่จำเลยทั้งสองได้ จำเลยทั้งสองให้การว่า จำเลยที่ 1 กู้เงินโจทก์และจำเลยที่ 2 ทำสัญญาค้ำประกันเงินกู้โจทก์เพียง 30,000 บาท และได้ลงชื่อไว้ในสัญญาและสัญญาค้ำประกันโดยยังไม่ได้กรอกข้อความ โจทก์ปลอมแปลงเอกสารสัญญาและสัญญาค้ำประกันโดยกรอกข้อความและจำนวนเงินเป็น 300,000 บาทโดยจำเลยทั้งสองมิได้ยินยอม แม้ตามสัญญาทั้งสองจะระบุจำนวนเงินไว้ 300,000 บาท และสัญญาทั้งสองจะระบุว่าได้รับเงินครบถ้วนแล้ว จำเลยทั้งสองก็มีสิทธินำสืบพยานบุคคลมาสืบประกอบข้ออ้างว่า พยานเอกสารที่แสดงนั้นเป็นเอกสารปลอมหรือไม่ถูกต้องทั้งหมด หรือแต่บางส่วน หรือสัญญาหรือหน้อย่างอื่นที่ระบุไว้ในเอกสารนั้นไม่สมบูรณ์ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 94 วรรคท้าย (ฎีกาที่ ๑๕๗๗/๒๕๔๒)

โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยรับผิดชอบตามสัญญากู้ยืมเงิน จำเลยให้การว่า จำเลยไม่เคยกู้ยืมเงินหรือรับเงินจากโจทก์ แต่จำเลยได้ลงลายมือชื่อในสัญญากู้ยืมเงินดังกล่าวมอบให้โจทก์โดยยังไม่ได้กรอกข้อความเพื่อขอให้ผ่อนผันการจับกุม ย. ตามหมายจับของศาล และเพื่อการค้ำประกันการชำระหนี้ของ ย. ซึ่งถูก พ. ญาติโจทก์แจ้งความดำเนินคดีและพนักงานอัยการฟ้องในข้อหาความผิดตาม พ.ร.บ. ว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. 2534 ต่อมาศาลพิพากษาจำคุก ย. พ. ไม่อาจเรียกเงินตามเช็คจาก ย. ได้ จึงให้โจทก์ฟ้องคดีนี้ ดังนี้ จำเลยย่อมนำสืบข้อเท็จจริงตามข้อต่อสู้ของจำเลยได้ เพราะเป็นการนำสืบถึงที่มาของการลงลายมือชื่อในสัญญากู้ยืมเงินเพื่อแสดงให้เห็นถึงความไม่มีมูลหนี้ที่จำเลยจะต้องรับผิดชอบต่อโจทก์ หรืออีกนัยหนึ่งหนี้ที่ระบุไว้ในเอกสารไม่สมบูรณ์ ตาม ปวิ.พ. มาตรา 94 วรรคท้าย (ฎีกาที่ ๓๓๘๐/๒๕๔๙)

หลักกฎหมายที่เกี่ยวข้อง (พยาน ป.วิ.อาญา)

1. **ป.วิ.อ.มาตรา 134/4 วรรคท้าย...** วางหลักไว้ว่า ถ้อยคำใดๆ ที่ผู้ต้องหาให้ไว้ต่อพนักงานสอบสวนก่อนมีการแจ้งสิทธิตามวรรคหนึ่ง หรือก่อนที่จะดำเนินการตามมาตรา ๑๓๔/๑ มาตรา ๑๓๔/๒ และมาตรา ๑๓๔/๓ จะรับฟังเป็นพยานหลักฐานในการพิสูจน์ความผิดของผู้นั้นไม่ได้...
2. **ป.วิ.อ.มาตรา 172 ตรี วรรคหนึ่ง...** วางหลักไว้ว่า เว้นแต่ ในกรณีที่ทำลายตัวเองเป็นพยาน ในการสืบพยานเด็กที่อายุไม่เกิน 18 ปี ให้ศาลจัดให้พยานอยู่ในสถานที่ที่เหมาะสมสำหรับเด็ก และศาลอาจปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้... (1)ศาลเป็นผู้ถามพยานเองหรือจะถามผ่านนักจิตวิทยา/นักสังคมสงเคราะห์ก็ได้... (2)ให้คู่ความ(โจทก์/จำเลย)ถาม/ค้าน/ตั้ง ผ่านนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์...
3. **ป.วิ.อ.มาตรา 226/1 วรรคหนึ่ง.....** วางหลักไว้ว่า พยานหลักฐานที่เกิดขึ้นโดยชอบแต่ได้มาเนื่องจากการกระทำโดยมิชอบหรือได้มาโดยอาศัยข้อมูลที่เกิดขึ้นหรือได้มาโดยมิชอบ ห้ามมิให้ศาลรับฟังพยานหลักฐานนั้น เว้นแต่ จะเกิดประโยชน์ต่อการอำนวยความสะดวกมากกว่าผลเสีย...
4. **ป.วิ.อ.มาตรา 226/2 วรรคหนึ่ง.....** วางหลักไว้ว่า ห้ามมิให้ศาลรับฟังพยานหลักฐานที่เกี่ยวกับการกระทำ ความผิดครั้งอื่นๆ หรือความประพฤติในทางเสื่อมเสียของจำเลย เพื่อพิสูจน์ว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดในคดีที่ถูกต้อง เว้นแต่...
5. **ป.วิ.อ.มาตรา 226/3 วรรคหนึ่ง.....** วางหลักไว้ว่า ข้อความที่บันทึกไว้ในเอกสารหรือวัตถุอื่นใด ซึ่งอ้างเป็นพยานหลักฐานต่อศาล หากนำเสนอเพื่อพิสูจน์ความจริงแห่งข้อความนั้น ให้ถือว่าเป็นพยานบอกเล่า...
วรรคสอง..... ห้ามมิให้ศาลรับฟังพยานบอกเล่า เว้นแต่... (1)ตามสภาพ ลักษณะ แหล่งที่มา และข้อเท็จจริงแวดล้อมของพยานบอกเล่า นั้น น่าจะเชื่อว่าจะพิสูจน์ความจริงได้... (2)มีเหตุจำเป็นไม่สามารถนำพยานบุคคลมาเป็นพยานได้ และ เพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม...
6. **ป.วิ.อ.มาตรา 226/4 วรรคหนึ่ง.....** วางหลักไว้ว่า ในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศ ห้ามมิให้จำเลยนำสืบด้วยพยานหลักฐานหรือถามค้านด้วยคำถามอันเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศของผู้เสียหายกับบุคคลอื่นนอกจากจำเลย เว้นแต่ จะได้รับอนุญาตจากศาลตามคำขอ...
7. **ป.วิ.อ.มาตรา 237 ทวิ วรรคหนึ่ง.....** วางหลักไว้ว่า ก่อนฟ้องคดีต่อศาล เมื่อมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่า พยานบุคคลจะเดินทางออกไปนอกราชอาณาจักร/ไม่มีที่อยู่เป็นหลักแหล่ง/เป็นบุคคลที่มีถิ่นที่อยู่ห่างไกลจากศาลที่พิจารณาคดี/มีเหตุอันควรเชื่อว่าจะมีการยุ่งเหยิงกับพยานกับพยานนั้นไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม/มีเหตุจำเป็นอันเป็นการยากแก่การนำพยานนั้นมาสืบ ในภายหน้า + พนักงานอัยการโดยตนเองหรือโดยได้รับคำร้องจากผู้เสียหายหรือจากพนักงานสอบสวน+ ยื่นคำร้องโดยระบุการกระทำทั้งหลายที่อ้างว่าผู้ต้องหาได้กระทำความผิดต่อศาลเพื่อให้ศาลมีคำสั่งให้สืบพยานนั้นไว้ทันทีก็ได้... (มาตรานี้ใช้ก่อนศาลประทับรับฟ้อง)
วรรคห้า..... ถ้าต่อมาผู้ต้องหานั้นถูกฟ้องเป็นจำเลยในการกระทำผิดอาญานั้น ก็ให้รับฟังคำพยานดังกล่าวในการพิจารณาคดีนั้นได้...

8. **ป.วิ.อ.มาตรา 172/2 วรรคสอง....** วางหลักไว้ว่า ในกรณีจำเป็นเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม เมื่อศาลเห็นสมควรหรือคู่ความฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดร้องขอ ศาลจะมีคำสั่งให้สืบพยานหลักฐานที่เกี่ยวกับประเด็นสำคัญในคดีไว้ล่วงหน้าก่อนถึงกำหนดวันนัดสืบพยานก็ได้ (มาตรานี้ใช้หลังจากศาลประทับฟ้องแล้ว)

9. **ป.วิ.อ.มาตรา 237 ทรี วรรคหนึ่ง.....** วางหลักไว้ว่า ให้นำความในมาตรา 237 ทวิ มาใช้บังคับโดยอนุโลมแก่กรณีการสืบพยานผู้เชี่ยวชาญ และพยานหลักฐานอื่น และแก่กรณีที่ได้มีการฟ้องคดีไว้แล้วแต่มีเหตุจำเป็นที่ต้องสืบพยานหลักฐานไว้ก่อนถึงกำหนดเวลาสืบพยานตามปกติตาม มาตรา 173/2 วรรคสองด้วย...

แนวคำตอบ

1 มีปัญหาต้องวินิจฉัยประการแรกว่า ศาลจะรับฟังพยานหลักฐานที่เกี่ยวกับการกระทำผิดครั้งอื่น ๆ ประกอบการลงโทษจำเลยได้หรือไม่? ในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศ จำเลยจะนำสืบหรือถามค้านด้วยคำถามอันเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศของผู้เสียหายกับบุคคลอื่นได้หรือไม่? และนำสืบเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศของผู้เสียหายกับจำเลยได้หรือไม่?

ตอบ คดีอาญาห้ามมิให้ศาลรับฟังพยานหลักฐานที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดครั้งอื่น ๆ หรือความประพฤติดังกล่าวในทางเสื่อมเสียของจำเลย เพื่อพิสูจน์ว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดในคดีที่ถูกฟ้องตาม ป.วิ.อ.มาตรา ๒๒๖/๒ (แก้ไขใหม่) ส่วนคดีความผิดเกี่ยวกับเพศ ห้ามมิให้จำเลยนำสืบด้วยพยานหลักฐานหรือถามค้านด้วยคำถามอันเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศของผู้เสียหายกับบุคคลอื่นเท่านั้น ส่วนข้อนำสืบอันเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศของผู้เสียหายกับจำเลยนั้นกฎหมายมิได้ห้ามไว้แต่อย่างใด ดังนั้นจำเลยจึงชอบที่จะนำสืบเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศของผู้เสียหายกับจำเลยได้ ทั้งนี้ตาม ป.วิ.อ.มาตรา ๒๒๖/๔ (แก้ไขใหม่) มีคำพิพากษาศาลฎีกาว่าวินิจฉัยไว้ทำนองเดียวกับกฎหมายที่แก้ไขใหม่ ดังนี้

โจทก์ฟ้องว่าจำเลยมีเชื้อแป้งขาวมากไว้จำหน่ายโดยไม่ได้รับอนุญาต จำเลยให้การว่าได้ซื้อแป้งของกลางมาเพื่อนำกระแสดาโท แต่ถูกจับเสียก่อน จำเลยหาได้มีไว้เพื่อจำหน่ายไม่ โจทก์แถลงจะสืบพยานว่าก่อนจับจำเลย ๑ วัน จำเลยได้ขายแป้งเชื้อขาวมากมาแล้ว แต่ไม่ใช่ของกลางในคดีนี้ ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า ศาลพิพากษายกฟ้องโดยไม่ให้โจทก์สืบพยานได้ เพราะเป็นการขอสืบนอกประเด็น แม้จะได้ความจริงตามนั้นก็ลงโทษจำเลยในคดีนี้ไม่ได้ (ฎีกาที่ ๗๐๐/๒๔๗๖) อาจารย์ผู้บรรยายตั้งข้อสังเกตว่า เป็นตัวอย่างคำพิพากษาศาลฎีกาเก่ามาก แสดงให้เห็นว่าศาลไทยถือหลักนี้มานานแล้ว แต่อย่างไรก็ตาม ข้อห้ามตาม ป.วิ.อ.มาตรา ๒๒๖/๒ นั้น เขาทำหน้สืบเพื่อพิสูจน์ว่าจำเลยเป็นผู้กระทำผิดเท่านั้น ดังนั้นถ้านำสืบเพื่อพิสูจน์เรื่องอื่น เช่น พิสูจน์ว่าจำเลยเคยต้องโทษอยู่ในเกณฑ์ที่จะเพิ่มโทษได้ บวกโทษได้ ก็ไม่ต้องห้ามตามบทบัญญัติดังกล่าว

ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า คดีที่จำเลยถูกฟ้องว่ากระทำความผิดอาญาจับหน้าอกผู้เสียหายต่อหน้าธารกำนัล ที่จำเลยขอสืบว่าจำเลยเคยจับหน้าอกผู้เสียหายอยู่เนือง ๆ และผู้เสียหายเป็นหญิงเสเพลมีสามีมาก่อน ศาลมีอำนาจตัดสินลงโทษจำเลยได้โดยไม่ต้องให้จำเลยสืบข้อนี้ เพราะข้อที่จำเลยนำสืบนั้นมุ่งไปทางประจานโจทก์ดังจำเลยสืบก็ไม่พินิจ เพราะเป็นการกระทำความผิดอาญาต่อหน้าธารกำนัล จะอ้างความยินยอมซึ่งเคยมาก่อนให้พินิจไม่ได้ (ฎีกาที่ ๖๓๓๗/๒๔๗๕) อาจารย์ผู้บรรยายตั้งข้อสังเกตว่า ศาลฎีกาตัดสินคดีนี้มาตั้งแต่ครั้งที่ยังไม่มีตัวบทชัดเจนในเรื่องนี้ แต่เป็นไปตามหลักทั่วไปว่าพยานต้องเกี่ยวข้องกับประเด็นจึงจะสืบได้ อย่างไรก็ตาม ป.วิ.อ.มาตรา ๒๒๔/๔ นี้ก็ต้องอยู่ภายใต้หลักใหญ่ที่ว่า ถ้าเป็นเรื่องที่ไม่เกี่ยวกับประเด็นแล้วก็สืบไม่ได้อยู่แล้วตามหลักทั่วไป เพราะฉะนั้นมาตรานี้ไม่ได้ยกเลิกหรือเปลี่ยนบรรทัดฐานคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๓๓๗/๒๔๗๕ แต่อย่างใด หากแต่ตัวบท มาตรา ๒๒๖/๔ หมายความว่า ในคดีซึ่งความประพฤติดังกล่าวของผู้เสียหายเป็นประเด็น จำเลยก็สามารถจะสืบได้เฉพาะพฤติกรรมทางเพศของผู้เสียหายกับจำเลยเท่านั้น เช่น ในคดีซึ่งฟ้องว่าจำเลยข่มขืนกระทำชำเราหญิงอายุ ๒๐ กว่าปี จำเลยสามารถจะนำสืบได้ว่าจำเลยกับผู้เสียหายเคยมีความสัมพันธ์กันมาก่อน เคยกินอยู่หลับนอนเคยร่วมเพศ และในวันเกิดเหตุผู้เสียหายก็ยินยอม แต่ที่มาแจ้งความเพราะว่าที่หลังเกิดเรื่อง ทะเลาะกันอย่างนี้เป็นต้น แต่จำเลยจะสืบว่าผู้เสียหายเคยไม่

สัมพันธ์ทางเพศกับคนโน้นคนนี้ไม่ได้ ต้องห้ามห้าม ป.วิ.อ.มาตรา ๒๒๖/๔

ศาลฎีกาตัดสินขึ้นตามศาลอุทธรณ์ โดยเห็นว่า ที่ศาลไม่ยอมให้จำเลยสืบพยานดังกล่าวข้างต้นก่อนแล้ว เพราะอ้างยอมให้สืบจะเป็นการประจักษ์โจทก์แต่เป็นการตรวจตราหรือเป็นไปเพื่อทำลายฐานะโจทก์ แลข้อเท็จจริงและข้อเท็จจริงขอให้ยกอาชญาหรือการลงอาชญาโดยยกฐานะและความจริงของจำเลยนั้นไม่ใช่เหตุผลในกฎหมาย (ฎ.๖๓๓/๒๕๖๕)

2. มีปัญหาต้องวินิจฉัยประการที่สองว่า ก่อนฟ้องคดีหากมีเหตุจำเป็นอันเป็นการยกแก่การนำพยานบุคคลหรือพยานหลักฐานอื่นๆ มาสืบในภายหลัง ผู้เสียหายจะยื่นคำร้องเพื่อให้ศาลมีคำสั่งให้สืบพยานดังกล่าวไว้ก่อนฟ้องได้หรือไม่? หลังจากฟ้องคดีแล้วผู้เสียหายจะยื่นคำร้องเพื่อให้ศาลมีคำสั่งให้สืบพยานดังกล่าวไว้ล่วงหน้าก่อนถึงกำหนดวันนัดสืบพยานได้หรือไม่? และทั้งสองกรณีนี้จะสืบพยานลับหลังจำเลยได้หรือไม่?

ตอบ กรณีก่อนฟ้องคดีนั้น ผู้เสียหายจะยื่นคำร้องเองต่อศาลไม่ได้และศาลจะยกขึ้นวินิจฉัยเองก็ไม่ได้ เพราะตาม ป.วิ.อ.มาตรา ๒๓๗ ทวิ กำหนดให้พนักงานอัยการเท่านั้นที่มีอำนาจยื่นคำร้องต่อศาล แต่ผู้เสียหายก็มีสิทธิยื่นคำร้องต่อพนักงานอัยการ เพื่อขอให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องต่อศาลอีกชั้นหนึ่งได้ ซึ่งมาตรา ๒๓๗ ทวิ นี้ใช้กับพยานบุคคลเท่านั้น หากเป็นพยานเอกสาร พยานวัตถุ หรือพยานผู้เชี่ยวชาญ มาตรา ๒๓๗ ทริ ได้บัญญัติให้นำมาตรา ๒๓๗ ทวิ มาใช้ได้โดยอนุโลม ดังนั้น เมื่อมีเหตุจำเป็นอันเป็นการยกแก่การนำพยานนั้นมาสืบในภายหลัง ดังที่ระบุไว้ใน มาตรา ๒๓๗ ทวิ วรรคแรก พนักงานอัยการย่อมมีสิทธิยื่นคำร้องเพื่อให้ศาลมีคำสั่งสืบพยานนั้นไว้ทันทีได้ โดยไม่จำกัดว่าจะต้องเป็นกรณีที่ผู้ต้องหาถูกควบคุมตัวอยู่หรือไม่ ดังนั้นจึงสืบพยานลับหลังจำเลยได้ไม่อยู่ภายใต้บังคับมาตรา ๑๗๒ วรรคสอง

ส่วนกรณีหลังจากฟ้องคดีแล้ว ผู้เสียหายชอบที่จะยื่นคำร้องต่อศาลได้เอง เพราะตาม ป.วิ.อ.มาตรา ๑๗๓/๒ วรรคสอง ให้สิทธิคู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งร้องขอได้และหากศาลเห็นสมควรก็ชอบที่จะยกขึ้นวินิจฉัยเองได้ แต่มาตรา ๑๗๓/๒ วรรคสอง ไม่มีข้อความที่บ่งชี้ว่าให้ยกเว้นให้สืบพยานลับหลังจำเลยได้ เพราะฉะนั้นแม้ศาลจะอนุญาตให้สืบพยานหลักฐานล่วงหน้าได้ตามมาตรา ๑๗๓/๒ วรรคสอง ก็ต้องสืบต่อหน้าจำเลยทุกคนในคดีนั้น เว้นแต่จะเข้าข้อยกเว้นตาม ป.วิ.อ.มาตรา ๑๗๒ ทวิ มีคำพิพากษาศาลฎีกาวินิจฉัยไว้ ดังนี้

ป.วิ.อ. มาตรา 237 ทวิ เป็นบทบัญญัติในหมวด 2 พยานบุคคล ที่กำหนดให้ศาลชั้นต้นที่ได้รับคำร้องจากพนักงานอัยการหรือพนักงานสอบสวนให้สืบพยานไว้ก่อนฟ้องคดีต่อศาล เมื่อมีเหตุจำเป็นอันเป็นการยกแก่การนำพยานนั้นมาสืบในภายหลัง เช่น อาจจะมีเหตุการณ์บางอย่างเกิดขึ้นแก่ผู้เสียหาย หรือมีเหตุฉุกเฉินบางอย่างที่จะทำให้ผู้เสียหายไม่สามารถมาเบิกความเป็นพยานในภายหลังได้ เป็นต้น การสืบพยานดังกล่าวจึงไม่อยู่ภายใต้บังคับมาตรา 172 วรรคสอง และคดีนี้ปรากฏว่าในวันนัดสืบพยานก่อนฟ้องคดีต่อศาล พนักงานอัยการได้แจ้งวันนัดสืบพยานให้จำเลยที่ 3 ทราบแล้วแต่จำเลยที่ 3 ไม่มาศาลและไม่แต่งตั้งทนายความ แสดงว่าจำเลยที่ 3 ไม่ตั้งใจที่จะถามค้านผู้เสียหาย การสืบพยานผู้เสียหายก่อนฟ้องคดีต่อศาลจึงชอบด้วยกฎหมาย (ฎ. 3541-3542/2550)

ก่อนฟ้องคดีต่อศาล เมื่อมีเหตุดังที่ระบุไว้ใน ป.วิ.อ.มาตรา ๒๓๗ ทวิ วรรคแรก พนักงานอัยการย่อมมีสิทธิยื่นคำร้องเพื่อให้ศาลมีคำสั่งสืบพยานนั้นไว้ทันทีได้ โดยไม่จำกัดว่าจะต้องเป็นกรณีที่ผู้ต้องหาถูกควบคุมตัวอยู่หรือไม่ ดังจะเห็นได้จากข้อความที่บัญญัติไว้ในตอนท้ายของวรรคแรกว่า ถ้ารู้ตัวผู้กระทำความผิดและผู้นั้นถูกควบคุมอยู่ในอำนาจพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการ ให้พนักงานอัยการนำตัวผู้นั้นมาศาล ประกอบกับป.วิ.อ.มาตรา ๒๓๗ ทวิ วรรคสี่ บัญญัติว่า “คำเบิกความของพยานดังกล่าวให้ศาลอ่านให้พยานฟัง หากมีตัวผู้ต้องหาอยู่ในศาลด้วยแล้ว ก็ให้ศาลอ่านคำเบิกความดังกล่าวต่อหน้าผู้ต้องหา” แสดงว่าแม้ผู้ต้องหาจะไม่ถูกจับกุมหรือถูกควบคุมตัวอยู่ ศาลก็สามารถมีคำสั่งอนุญาตให้สืบพยานและอ่านคำเบิกความของพยานให้พยานนั้นฟังได้ (ฎีกาที่ ๒๙๘๐/๒๕๕๗)

3. มีปัญหาต้องวินิจฉัยประการที่สามว่า การค้นไม่ชอบด้วยกฎหมายจะถือว่าเป็นพยานหลักฐานที่ได้มาเนื่องจากการกระทำโดยมิชอบตาม ป.วิ.อ.มาตรา ๒๒๖/๑ หรือไม่? การล่อซื้อจากผู้ที่เคยกระทำความผิดอยู่แล้วกับการล่อซื้อจากผู้ที่ไม่เคยกระทำความผิดมาก่อน เป็นพยานหลักฐานที่เกิดขึ้นโดยมิชอบตามมาตรา ๒๒๖ หรือไม่? แอมันท์ก็คำสนทนายระหว่างตนกับคู่สนทนาเป็นพยานหลักฐานที่เกิดขึ้นและได้มาโดยมิชอบตามมาตรา ๒๒๖, ๒๒๖/๑ หรือไม่? คำรับสารภาพที่ได้ความว่าหากจำเลยไม่ให้การรับสารภาพเจ้าพนักงานตำรวจก็ต้องจับกุมกริยาจำเลยและคนในบ้านทั้งหมดด้วยเป็นคำรับสารภาพที่เกิดขึ้นมิชอบตามมาตรา ๒๒๖ หรือไม่?

ตอบ การค้นที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายถือไม่ได้ว่าเป็นพยานหลักฐานที่ได้มาเนื่องจากการกระทำโดยมิชอบตาม ป.วิ.อ.มาตรา ๒๒๖/๑ เพราะเป็นเรื่องที่ต้องไปว่ากล่าวกันอีกส่วนหนึ่งต่างหาก ยังถือไม่ได้ว่าเป็นกรณีที่มีความปรากฏแก่ศาลว่าพยานหลักฐานนั้นได้มาเนื่องจากการกระทำโดยมิชอบ หรือเป็นพยานหลักฐานที่ได้มาโดยอาศัยข้อมูลที่เกิดขึ้นหรือได้มาโดยมิชอบ ตาม ป.วิ.อ.มาตรา ๒๒๖/๑ (แก้ไขใหม่) ดังนั้นศาลจึงรับฟังพยานหลักฐานดังกล่าวลงโทษจำเลยได้ กรณีที่จำเลยมีพฤติกรรมกระทำละเมิดลิขสิทธิ์โปรแกรมคอมพิวเตอร์ของโจทก์อยู่ก่อนแล้ว โจทก์ส่งสายลับไปล่อซื้อและจับกุมจำเลยมาดำเนินคดีนี้มีใช่เป็นการก่อให้เกิดจำเลยกระทำผิด แต่เป็นการดำเนินการเพื่อจับกุมปราบปรามผู้กระทำผิด เป็นการกระทำที่ชอบด้วยกฎหมายตาม ม.๒๒๖ แต่กรณีที่จำเลยทำซ้ำอันเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ของโจทก์หลังจากวันที่ ส. ไปล่อซื้อแล้ว โดยเป็นการทำซ้ำเพื่อมอบโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่ทำซ้ำนั้น ให้แก่ ส. ตามที่ ส. ได้ล่อซื้อนั่นเอง มิใช่เป็นการทำซ้ำโดยผู้กระทำมีเจตนากระทำความผิดอยู่แล้ว ก่อนการล่อซื้อ ดังนี้ เท่ากับโจทก์เป็นผู้ก่อให้เกิดผู้อื่นกระทำความผิดดังกล่าวขึ้นตาม ป.วิ.อ.มาตรา ๒๒๖ โจทก์ย่อมไม่อยู่ในฐานะเป็นผู้เสียหายโดยนิตินัยที่มีอำนาจฟ้องคดีนี้ได้ตาม ป.วิ.อ. มาตรา 2 (4) และมาตรา 28 (2) ส่วนกรณีที่คู่สนทนาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งแอบบันทึกคำสนทนาของตนกับฝ่ายตรงข้ามไว้ โดยไม่ได้รับความยินยอมจากฝ่ายตรงข้ามนั้นเป็นสิทธิที่ทำได้ ถือว่าเป็นการกระทำโดยชอบ เทปซีดีบันทึกเสียงจึงเป็นพยานหลักฐานที่เกิดขึ้นโดยชอบ และได้มาโดยชอบ ไม่ต้องห้ามรับฟังตาม ป.วิ.อ.มาตรา ๒๒๖ และมาตรา ๒๒๖/๑ แต่คำรับสารภาพที่ได้ความว่าหากจำเลยไม่ให้การรับสารภาพเจ้าพนักงานตำรวจก็ต้องจับกุมกริยาจำเลยและคนในบ้านทั้งหมดด้วยเป็นคำรับสารภาพที่มีเหตุจูงใจและบังคับให้กลัวไม่อาจรับฟังเป็นพยานหลักฐานพิสูจน์ความผิดของจำเลยได้ ตาม ม. ๒๒๖ และกรณีที่เจ้าพนักงานตำรวจเสนอว่าหาก ส. ไปล่อซื้อแมทแอมเฟตามีนจากผู้จำหน่ายให้ก็จะไม่ดำเนินคดี ส. การที่ ส. มาเบิกความเป็นพยานโจทก์ จึงเป็นพยานชนิดที่เกิดขึ้นจากการจูงใจและให้ดามันสัญญาโดยมิชอบของเจ้าพนักงานตำรวจ รับฟังเป็นพยานไม่ได้เช่นกันตาม มาตรา 226 แม้พนักงานสอบสวนจะแจ้งแก่จำเลยว่า ว. ยังไม่ตายซึ่งผิดไปจากความจริงนั้น ไม่ถือเป็นการล่อลวงเพื่อจูงใจให้จำเลยรับว่าเป็นผู้ขบถกบฏระดับเกิดเหตุตาม ป.วิ.อ. มาตรา 135 อันจะมีผลให้ไม่อาจฟังตามคำรับของจำเลยได้ หากแต่เป็นการดำเนินการที่ พนักงานสอบสวนได้ทำไปเพื่อทราบข้อเท็จจริงตามอำนาจของกฎหมายจึงชอบด้วย ม.๒๒๖ แล้ว มีคำพิพากษาศาลฎีกาวินิจฉัยไว้ ดังนี้

การที่ศาลออกหมายค้นบ้านของจำเลยโดยระบุเลขที่บ้านเป็นเลขที่ 74 ตามที่เจ้าพนักงานตำรวจร้องขอแล้ว ร้อยตำรวจเอก ก. แก่เลขที่บ้านในหมายค้นเป็นเลขที่ 161 เพื่อให้ตรงกับความจริงโดยไม่มีอำนาจ อันอาจมีผลให้ หมายค้นเสียไป และการค้นไม่ชอบด้วยกฎหมายก็เป็นเรื่องที่จะต้องไปว่ากล่าวกันอีกส่วนหนึ่งต่างหาก เมื่อปรากฏว่าคดีมีการสอบสวนกัน โดยชอบทั้งในชั้นพิจารณาจำเลยก็นำสืบยอมรับว่าเจ้าพนักงานตำรวจตรวจค้นพบเฮโรอีนของกลางฝังอยู่ในดินห่างจากบ้านของจำเลยประมาณ 3 เมตร จากพยานหลักฐานที่โจทก์นำสืบยอมรับฟังลงโทษจำเลยได้ (ฎ.๖๔๓๕/๒๕๔๓)

จำเลยมีพฤติกรรมกระทำละเมิดลิขสิทธิ์โปรแกรมคอมพิวเตอร์ของโจทก์อยู่ก่อนแล้ว โจทก์ส่งสายลับไปล่อซื้อและจับกุมจำเลยมาดำเนินคดีนี้ มิใช่เป็นการก่อให้เกิดจำเลยกระทำผิด แต่เป็นการดำเนินการ เพื่อจับกุมปราบปรามผู้กระทำผิด เป็นการกระทำที่ชอบด้วยกฎหมาย โจทก์

เป็นผู้เสียหายโดยนิตินัยมีอำนาจร้องทุกข์ อำนาจฟ้อง และศาลมีอำนาจรับฟังพยานหลักฐานที่เกิดจากการล่อซื้อโดยชอบนั้นได้ (ฎีกาที่ ๒๕๒๓/๒๕๔๕)

โจทก์มีสิทธิดำเนินคดีแก่ผู้ที่จะผลิตสิทธิของโจทก์ตาม พ.ร.บ.ลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ได้ทั้งทางแพ่งและทางอาญา ซึ่งมีวิธีพิจารณาคดีและการรับฟังพยานหลักฐานที่แตกต่างกัน เมื่อโจทก์เลือกดำเนินคดีนี้โดยฟ้องจำเลยทั้งสามเป็นคดีอาญาจึงต้องอยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายในการดำเนินคดีอาญา ตาม พ.ร.บ.จัดตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศและวิธีพิจารณาคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ พ.ศ. 2539 มาตรา 26 ซึ่งให้น่า ป.วิ.อ. มาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม ดังนั้น ในการที่ศาลจะพิพากษาลงโทษจำเลยตามคำฟ้องของโจทก์ได้นั้นนอกจากโจทก์จะต้องนำสืบพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ให้ศาลเห็นได้โดยปราศจากข้อสงสัยว่า จำเลยได้กระทำความผิดตามคำฟ้องของโจทก์จริง ตาม ป.วิ.อ. มาตรา 227 แล้ว ยังต้องได้ความว่าโจทก์เป็นผู้เสียหายที่มีอำนาจฟ้องคดีอาญาได้ตาม ป.วิ.อ. มาตรา 2 (4) และมาตรา 28 (2) ด้วย พยานหลักฐานของโจทก์เองแสดงให้เห็นว่า การทำซ้ำบันทึกโปรแกรมคอมพิวเตอร์ของโจทก์ลงในแผ่นบันทึกข้อมูลการของเครื่องคอมพิวเตอร์ที่ ส. ล่อซื้อนั้น เป็นการทำซ้ำอันเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ของโจทก์หลังจากวันที่ ส. ไปล่อซื้อแล้ว โดยเป็นการทำซ้ำเพื่อมอบโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่ทำซ้ำนั้น ให้แก่ ส. ตามที่ ส. ได้ล่อซื้อนั่นเอง มิใช่เป็นการทำซ้ำโดยผู้กระทำมีเจตนากระทำผิดอยู่แล้วก่อนการล่อซื้อ ดังนั้น จึงน่าจะเชื่อว่าการที่มีผู้กระทำความผิดด้วยการทำซ้ำบันทึกโปรแกรมคอมพิวเตอร์ของโจทก์ลงในแผ่นบันทึกข้อมูลการของเครื่องคอมพิวเตอร์ที่ล่อซื้อและแจกจ่ายตามฟ้องนั้น เกิดขึ้นเนื่องจากการล่อซื้อของ ส. ซึ่งได้รับจ้างให้ล่อซื้อจากโจทก์ เท่ากับโจทก์เป็นผู้ก่อให้ผู้อื่นกระทำความผิดดังกล่าวขึ้น โจทก์ย่อมไม่อยู่ในฐานะเป็นผู้เสียหายโดยนิตินัยที่มีอำนาจฟ้องคดีนี้ได้ ตาม ป.วิ.อ. มาตรา 2 (4) และมาตรา 28 (2) ปัญหาเรื่องอำนาจฟ้องดังกล่าวนี้เป็นปัญหาเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย ศาลฎีกาแผนกคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศมีอำนาจยกขึ้นวินิจฉัยเองได้ (ฎีกาที่ ๔๓๐๑/๒๕๔๓)

การที่จำเลยอ้างส่งเทปบันทึกเสียงซึ่งบันทึกการสนทนาระหว่างโจทก์และจำเลยพร้อมเอกสารที่ถอดข้อความบันทึกการสนทนาเป็นพยานหลักฐานนั้นนับเป็นพยานหลักฐานซึ่งเกี่ยวข้องกับข้อเท็จจริงที่จำเลยจะนำสืบในประเด็นเรื่องการใช้เงิน แม้โจทก์จะไม่ทราบว่ามีกำนันที่เสียไว้ก็ตาม แต่เมื่อเสียงที่ปรากฏเป็นเสียงของโจทก์จริง และการบันทึกเสียงดังกล่าวเกิดจากการกระทำของจำเลยซึ่งเป็นคู่สนทนาอีกฝ่ายหนึ่งเป็นผู้บันทึกเสียงไว้เอง ซึ่งโดยปกติจำเลยย่อมมีสิทธิที่จะเบิกความอ้างถึงการสนทนาในครั้งนั้นได้อยู่แล้ว จึงไม่ถือว่าเทปบันทึกเสียงและเอกสารที่ถอดข้อความนั้นเป็นการบันทึกถ้อยคำซึ่งเกิดจากการกระทำโดยมิชอบอันจะต้องมิให้รับฟังเป็นพยานหลักฐานตามรัฐธรรมนูญฯ มาตรา 243 วรรคสอง (ฎีกาที่ ๔๖๗๔/๒๕๔๓)

คำรับสารภาพที่ได้ความว่าหากจำเลยไม่ให้การรับสารภาพเจ้าพนักงานตำรวจจะต้องจับกุมกริยาจำเลยและคนในบ้านทั้งหมดด้วย เป็นคำรับสารภาพที่มีเหตุจริงใจและบังคับให้กล่าวไม่อาจรับฟังเป็นพยานหลักฐานพิสูจน์ความผิดของจำเลยได้ (ฎีกาที่ ๔๗๗๒/๒๕๓๙)

ส. ถูกเจ้าพนักงานตำรวจจับกุมในข้อหาซื้อเมทแอมเฟตามีนไว้ในครอบครองโดยตรวจค้นพบเมทแอมเฟตามีนจาก ส. แล้ว เจ้าพนักงานตำรวจเสนอว่าหาก ส. ไปล่อซื้อเมทแอมเฟตามีนจากผู้จำหน่ายให้ก็จะไม่ดำเนินคดี ส. จึงไปล่อซื้อเมทแอมเฟตามีนจากจำเลย การที่ ส. มาเบิกความเป็นพยานโจทก์ จึงเป็นพยานชนิดที่เกิดขึ้นจากการจูงใจและให้คำมั่นสัญญาโดยมิชอบของเจ้าพนักงานตำรวจ รับฟังเป็นพยานไม่ได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226 (ฎีกาที่ ๑๘๓๗/๒๕๔๔)

โจทก์ฟ้องจำเลยฐานข่มขู่ด้วยความประมาทเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย จำเลยปฏิเสธว่าขณะเกิดเหตุจำเลยนอนหลับ โดย ว. ผู้ตายเป็นผู้ข่มขู่กระชกคันที่เกตุ แต่ในชั้นสอบสวนจำเลยรับว่าเป็นผู้ข่มขู่กระชกคันที่เกตุ แม้พนักงานสอบสวนจะแจ้งแก่จำเลยว่า ว. ยังไม่ตายซึ่งผิดไปจากความจริงนั้น ไม่ถือเป็นการล่อลวงเพื่อจูงใจให้จำเลยรับว่าเป็นผู้ข่มขู่กระชกคันที่เกตุ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 135 อันจะมีผลให้ไม่อาจฟังตามคำรับของจำเลยได้ หากแต่เป็นการดำเนินการที่ พนักงานสอบสวนได้ทำไปเพื่อทราบข้อเท็จจริงตามอำนาจของกฎหมาย (ฎีกาที่ ๗๒๔/๒๕๔๔)

4. มีปัญหาต้องวินิจฉัยประการที่สี่ว่า พนักงานสอบสวนทำผิดหลักเกณฑ์การสอบสวนผู้เสียหายที่เป็นเด็กทำให้การสอบสวนเสียไปหรือไม่? หากต่อมาเด็กดังกล่าวไปเบิกความต่อศาลผ่านนักสังคมสงเคราะห์ศาลจะรับฟังคำเบิกความของเด็กได้หรือไม่? หากโจทก์ขอหมายเรียกเด็กมาเบิกความแต่ไม่ได้ตัวมา ศาลจะรับฟังสื่อกาและ เสียงคำให้การเสมือนหนึ่งเป็นคำเบิกความในชั้นศาลได้

หรือไม่? คำให้การชั้นสอบสวน คำบอกกล่าวของผู้ใกล้จะตายเป็นพยานบอกเล่าหรือไม่และศาลรับฟังได้หรือไม่?

ตอบ พนักงานสอบสวนทำผิดหลักเกณฑ์การสอบคำให้การผู้เสียหายที่เป็นเด็กตาม ม. ๑๓๓ ทวิ ไม่มีผลทำให้การสอบสวนเสียไป การสอบสวนยังคงชอบ พนักงานอัยการมีอำนาจฟ้องตาม ป.วิ.อ.มาตรา ๑๖๐ แต่เป็นพยานหลักฐานที่ได้มาโดยไม่ชอบจึงต้องห้ามรับฟังตาม ม.๒๒๖/๑ แต่อย่างไรก็ตามหากในชั้นพิจารณาพยานที่เป็นเด็กดังกล่าวได้มาเปิดเผยความต่อหน้าศาลโดยผ่านนักสังคมสงเคราะห์ซึ่งชอบด้วย ป.วิ.อ. มาตรา 172 ตรี แล้ว ศาลย่อมรับฟังคำเปิดเผยความของเด็กในชั้นศาลเป็นพยานได้ หากโจทก์ได้ขอหมายเรียกเด็กหญิง ป. เป็นพยานเปิดเผยความต่อศาลด้วย แต่ไม่ได้ตัวมาโดยไม่ปรากฏว่าเป็นเพราะเหตุใด ศาลจึงรับฟังสื่อกาภาพและเสียงคำให้การเสมือนหนึ่งเป็นคำเปิดเผยความของพยานนั้นในชั้นพิจารณาของศาลไม่ได้ เพราะไม่ต้องด้วย ม.๑๗๒ ตรี วรรคท้าย สำหรับคำให้การในชั้นสอบสวนของจำเลยเป็นพยานบอกเล่า ต้องห้ามมิให้รับฟังเป็นพยานหลักฐานและไม่มีเหตุเข้าข้อยกเว้นให้รับฟังได้ตาม ป.วิ.อ.มาตรา ๒๒๖/๓ วรรคสอง (๑) และ (๒) แต่คำกล่าวของผู้ตายที่บอกให้ทราบว่าจำเลยเป็นคนทำให้ตนตายในขณะที่รู้สึกตัวว่าใกล้จะตาย เป็นเหตุที่เข้าข้อยกเว้นให้รับฟังพยานบอกเล่าเป็นพยานหลักฐานได้ ตาม ป.วิ.อ.มาตรา ๒๒๖/๓ วรรคสอง (๒) มีคำพิพากษาศาลฎีกา วินิจฉัยไว้ ดังนี้

ในคดีที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินสามปีขึ้นไป และเป็นคดีทำร้ายร่างกายเด็กอายุไม่เกินสิบแปดปี กรณีต้องด้วยหลักเกณฑ์ตาม ป.วิ.อ. มาตรา 133 ทวิ ซึ่งกฎหมายกำหนดว่า ในการถามปากคำเด็กไว้ในฐานะผู้เสียหายให้แยกกระทำเป็นส่วนสัดส่วนในสถานที่ที่เหมาะสมสำหรับเด็ก และให้มีนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ บุคคลที่เด็กร้องขอและพนักงานอัยการเข้าร่วมในการถามปากคำนั้นด้วย เมื่อปรากฏว่าพนักงานสอบสวนถามปากคำผู้เสียหายซึ่งเป็นเด็กต่อหน้า ร. มารดาผู้เสียหายเท่านั้น **โดยไม่ปรากฏว่ามีนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์และพนักงานอัยการเข้าร่วมในการถามปากคำนั้น** กับมิได้ปรากฏว่าพนักงานสอบสวนได้บันทึกเหตุที่ไม่อาจรบกวนผู้อื่นดังกล่าวไว้ในสำนวนการสอบสวนตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 133 ทวิ วรรคท้ายด้วย การถามปากคำผู้เสียหายซึ่งเป็นเด็กที่พนักงานสอบสวนได้กระทำไปจึงเป็นการไม่ชอบด้วยกฎหมายดังกล่าวข้างต้น **แต่ก็ห้ามมิถึงขนาดทำให้การสอบสวนเสียไปทั้งหมด** และถือเท่ากับไม่มีการสอบสวนในความผิดนั้นหากก่อนนั้นจะทำให้พนักงานอัยการไม่อำนาจฟ้องตาม ป.วิ.อ. มาตรา 120 ไม่ (ฎีกาที่ ๗๒๔๑/๒๕๔๙)

บทบัญญัติใน ป.วิ.อ. มาตรา 133 ทวิ วรรคหนึ่ง กำหนดให้การสอบสวนผู้เสียหายหรือพยานอายุไม่เกิน 18 ปี พนักงานสอบสวนจะต้องกระทำเป็นส่วนสัดส่วนในสถานที่ที่เหมาะสมสำหรับเด็ก และให้มีนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ บุคคลที่เด็กร้องขอและพนักงานอัยการเข้าร่วมในการสอบสวนนั้นด้วย ซึ่งเป็นบทบังคับเด็ดขาดให้พนักงานสอบสวนต้องจัดทำ เว้นแต่ในกรณีจำเป็นเร่งด่วนอย่างยิ่ง ซึ่งมีเหตุอันควรไม่อาจรบกวนบุคคลดังกล่าวพร้อมกันได้ตาม ป.วิ.อ. มาตรา 133 ทวิ วรรคห้า **คดีนี้ปรากฏว่าในชั้นสอบสวนพนักงานสอบสวนได้สอบปากคำ** ซึ่งมีอายุ 13 ปีเศษในฐานะพยาน โดยไม่จัดให้มีนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ บุคคลที่เด็กร้องขอและพนักงานอัยการเข้าร่วมในการถามปากคำแต่อย่างใด ทั้งไม่เข้าเหตุกรณีจำเป็นเร่งด่วน **ดังนี้ คำให้การของ ร. ในชั้นสอบสวนซึ่งไม่ชอบด้วยบทบัญญัติดังกล่าว คงมีผลเพียงทำให้คำให้การในชั้นสอบสวนของ ร. ไม่อาจรับฟังเป็นพยานหลักฐานได้เท่านั้น หากเป็นเหตุให้การสอบสวนเสียไปทั้งหมดไม่** และถือได้ว่าได้มีการสอบสวนความผิดในคดีนี้ตาม ป.วิ.อ. มาตรา 120 แล้ว โจทก์จึงมีอำนาจฟ้อง แม้การสอบสวน ร. ซึ่งมีอายุไม่เกิน 18 ปี จะไม่ชอบด้วย ป.วิ.อ. มาตรา 133 ทวิ วรรคหนึ่งก็ตาม **แต่เมื่อในชั้นพิจารณาโจทก์อ้าง ร. เป็นพยานและ ร. ได้เปิดเผยความต่อหน้าศาลโดยผ่านนักสังคมสงเคราะห์ซึ่งชอบด้วย ป.วิ.อ. มาตรา 172 ตรี แล้ว** ศาลย่อมรับฟังคำเปิดเผยความของ ร. ในชั้นศาลเป็นพยานได้ (ฎีกาที่ ๕๒๙๔/๒๕๔๙)

คำให้การในชั้นสอบสวนของจำเลย ที่ให้การว่าเหตุที่จำเลยใช้เหล็กปลายแหลมแทงผู้เสียหายเพราะจำเลยสืบทราบว่ามีส่วนร่วมในการฆ่าญาติของจำเลย **เป็นพยานบอกเล่า** ต้องห้ามมิให้รับฟังเป็นพยานหลักฐานและไม่มีเหตุเข้าข้อยกเว้นให้รับฟังได้ตาม ป.วิ.อ.มาตรา ๒๒๖/๓ วรรคสอง (๑) และ (๒) (ฎีกาที่ ๙๒๕๑/๒๕๕๒)

ป.วิ.อ.มาตรา ๑๗๒ ตรี วรรคท้าย ให้ศาลรับฟังสื่อภาพและเสียงคำให้การของพยานได้ก็ต่อเมื่อมีเหตุจำเป็นอย่างอื่นที่ไม่ได้ตัวพยานมาเบิกความต่อศาลในวันนัดสืบพยานโจทก์ โจทก์ได้ขอหมายเรียกเด็กหญิงป. เป็นพยานเบิกความต่อศาลด้วย แต่ไม่ได้ตัวมา โดยไม่ปรากฏว่าเป็นพระเหตุใด ศาลจึงรับฟังสื่อภาพและเสียงคำให้การเสมือนหนึ่งเป็นคำเบิกความของพยานนั้นในชั้นพิจารณาของศาลไม่ได้ (ฎีกาที่ ๔๑๑๒/๒๕๕๒)

คำกล่าวของผู้ตายที่บอกให้ทราบว่าจำเลยเป็นคนทำให้ตนตายในขณะที่รู้สึกตัวว่าใกล้จะตาย เป็นเหตุที่เข้าข้อยกเว้นให้รับฟังพยานนอกเล่าเป็นพยานหลักฐานได้ ตามป.วิ.อ.มาตรา ๒๒๖/๓ วรรคสอง (๒) แต่คำบอกเล่าของผู้ตายดังกล่าวรับฟังได้แต่เพียงว่า ผู้ตายได้ระบุชื่อจำเลยเป็นคนร้ายเช่นนั้นจริง มิได้หมายความว่าจำต้องรับฟังว่าจำเลยเป็นผู้ใช้อาวุธปืนยิงผู้ตาย เพราะผู้ตายอาจเห็นหรือจำผิดพลาดหรือมีอุปทานก็เป็นได้ ความผิดพลาดอาจมีขึ้นได้ การระบุชื่อคนร้ายของผู้ตายจึงเป็นพยานหลักฐานอย่างหนึ่งที่ใช้ประกอบพยานหลักฐานอื่นให้มีน้ำหนักมั่นคงยิ่งขึ้น (ฎีกาที่ ๙๔๔/๒๕๕๒)

5. มีปัญหาต้องวินิจฉัยประการที่ห้าว่า พนักงานสอบสวนมิได้แจ้งสิทธิให้ผู้ต้องหาทราบ ว่า ผู้ต้องหาสิทธิให้ทนายความหรือผู้ที่ผู้ต้องหาไว้วางใจเข้าฟังการสอบสวนปากคำของตนได้ และพนักงานสอบสวนมิได้ให้ทนายความหรือผู้ที่ผู้ต้องหาไว้วางใจเข้าฟังการสอบสวนด้วยนั้น จะทำให้การสอบสวนไม่ชอบด้วยกฎหมายและพนักงานอัยการไม่มีอำนาจฟ้องหรือไม่?

คำตอบ พนักงานสอบสวนมิได้แจ้งสิทธิให้ผู้ต้องหาทราบ ว่า ผู้ต้องหาสิทธิให้ทนายความหรือผู้ที่ผู้ต้องหาไว้วางใจเข้าฟังการสอบสวนปากคำของตนได้ และพนักงานสอบสวนมิได้ให้ทนายความหรือผู้ที่ผู้ต้องหาไว้วางใจเข้าฟังการสอบสวนด้วยนั้น ไม่ทำให้การสอบสวนไม่ชอบแต่อย่างใด และไม่กระทบต่ออำนาจฟ้องของพนักงานอัยการ เพราะตาม ป.วิ.อ.มาตรา 134/4 วรรคท้าย บัญญัติไว้แต่เพียงว่า ถ้อยคำใดๆ ที่ผู้ต้องหาให้ไว้ต่อพนักงานสอบสวนก่อนมีการแจ้งสิทธิตามวรรคหนึ่ง หรือก่อนที่จะดำเนินการตามมาตรา 134/3 จะรับฟังเป็นพยานหลักฐานในการพิสูจน์ความผิดของผู้นั้นไม่ได้เท่านั้น ดังนั้น แม้พนักงานสอบสวนจะไม่ได้ปฏิบัติตามบทบัญญัติดังกล่าวข้างต้นก็ หากทำให้การสอบสวนคดีไม่ชอบแต่อย่างใดไม่ มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ ดังนี้

แม้ ป.วิ.อ. มาตรา 7/1 (2) จะบัญญัติให้ผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาสิทธิให้ทนายความหรือผู้ที่ตนไว้วางใจเข้าฟังการสอบสวนปากคำตนได้ในชั้นสอบสวนและมาตรา 134/3 บัญญัติว่าผู้ต้องหาสิทธิให้ทนายความหรือผู้ที่ตนไว้วางใจเข้าฟังการสอบสวนปากคำตนได้ และมาตรา 134/4 (2) บัญญัติในเรื่องการถามคำให้การผู้ต้องหานั้นให้พนักงานสอบสวนแจ้งให้ผู้ต้องหาทราบก่อนว่าผู้ต้องหาสิทธิให้ทนายความหรือผู้ที่ไว้วางใจเข้าฟังการสอบสวนปากคำตนได้ก็ตาม แต่ในบทบัญญัติของมาตรา 134/4 วรรคท้าย ก็บัญญัติไว้แต่เพียงว่า ถ้อยคำใดๆ ที่ผู้ต้องหาให้ไว้ต่อพนักงานสอบสวนก่อนมีการแจ้งสิทธิตามวรรคหนึ่ง หรือก่อนที่จะดำเนินการตามมาตรา 134/3 จะรับฟังเป็นพยานหลักฐานในการพิสูจน์ความผิดของผู้นั้นไม่ได้เท่านั้น ดังนั้น แม้พนักงานสอบสวนจะไม่ได้ปฏิบัติตามบทบัญญัติดังกล่าวข้างต้นก็ หากทำให้การสอบสวนคดีไม่ชอบแต่อย่างใดไม่ (ฎีกาที่ ๓๑๑๙/๒๕๕๐)

ท่านอาจารย์พรเพชร วิชิตชลชัย ได้บันทึกหมายเหตุท้ายคำพิพากษาศาลฎีกาฉบับนี้ว่า เมื่อบทบัญญัติมาตรา 134/4 วรรคท้าย บัญญัติบทลงโทษการสอบสวนปากคำที่ฝ่าฝืนมาตรา 134/1 มาตรา 134/2 และมาตรา 134/3 และการไม่แจ้งสิทธิแก่ผู้ต้องหาตามมาตรา 134 วรรคหนึ่ง ว่าถ้อยคำใดๆ ที่ผู้ต้องหาให้ไว้ต่อพนักงานสอบสวนจะรับฟังเป็นพยานหลักฐานในการพิสูจน์ความผิดของผู้นั้นไม่ได้ แสดงว่าเจตนารมณ์ของกฎหมายมาตรานี้ประสงค์ให้มีการลงโทษการกระทำที่ฝ่าฝืนมาตรานี้เฉพาะในเรื่องผลของการรับฟังเป็นพยานหลักฐานเท่านั้น เพราะหากจะประสงค์ให้การสอบสวนเสียไปก็

จำเป็นต้องเขียนเป็นบทคัดพยานเนื่องจากหากการสอบสวนไม่ชอบก็ตัดอำนาจฟ้องของพนักงานอัยการโดยผลของ ป.วิ.อ. มาตรา 120

6. มีปัญหาต้องวินิจฉัยประการที่หกว่า คำให้การขัดทอดในชั้นสอบสวน บันทึกดำให้การชั้นจับกุม คำให้การชั้นสอบสวน เทป แผ่นซีดีบันทึกเสียง เป็นพยานบอกเล่าหรือไม่? และศาลจะรับฟังลงโทษจำเลยได้หรือไม่?

ตอบ คำให้การขัดทอดในชั้นสอบสวน บันทึกดำให้การชั้นจับกุม คำให้การชั้นสอบสวน เทป แผ่นซีดีบันทึกเสียง ล้วนแต่เป็นพยานบอกเล่า เพราะเป็นข้อความที่บันทึกไว้ในเอกสารหรือวัตถุอื่นใดซึ่งอาจเป็นพยานหลักฐานต่อศาล เพื่อพิสูจน์ความจริงแห่งข้อความนั้น ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒๒๖/๑ วรรคหนึ่ง แม้ว่าคำขัดทอดในชั้นสอบสวนจะเป็นพยานบอกเล่า อันต้องห้ามมิให้ศาลรับฟังตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒๒๖/๑ วรรคสอง แต่เมื่อพิจารณาตามสภาพ ลักษณะ แหล่งที่มา และข้อเท็จจริงแวดล้อมของพยานบอกเล่าเหล่านั้นแล้ว น่าเชื่อว่าจะพิสูจน์ความจริงได้ ตามบทยกเว้นในมาตรา ๒๒๖/๑ วรรคสอง (๑) ศาลก็ชอบที่จะรับฟังได้ ส่วนคำให้การชั้นจับกุมนั้นหากเป็นคำรับสารภาพของผู้ถูกจับกุมว่าตนได้กระทำความผิด ย่อมต้องห้ามมิให้รับฟังเป็นพยานหลักฐานตามมาตรา ๘๔ วรรคท้าย แต่หากเป็นถ้อยคำอื่นจะรับฟังเป็นพยานหลักฐานในการพิสูจน์ความผิดของผู้ถูกจับกุมได้ต่อเมื่อได้มีการแจ้งสิทธิตามมาตรา ๘๔ วรรคหนึ่ง หรือตามมาตรา ๘๑ วรรคสอง แก่ผู้ถูกจับ แล้วแต่กรณี ส่วนคำให้การชั้นสอบสวนนั้น หากผู้ต้องหาให้การไว้อต่พนักงานสอบสวนก่อนมีการแจ้งสิทธิตามมาตรา ๑๓๔/๑ วรรคหนึ่ง มาตรา ๑๓๔/๒ และมาตรา ๑๓๔/๑ จะรับฟังเป็นพยานหลักฐานในการพิสูจน์ความผิดของผู้ต้องหาไม่ได้ ทั้งนี้ตามมาตรา ๑๓๔/๔ วรรคท้าย มีคำอธิบายของอาจารย์ผู้บรรยายและคำพิพากษาศาลฎีกาวินิจฉัยไว้ ดังนี้

แม้คำรับสารภาพของจำเลยที่ 3 ที่รับต่อ ส. ผู้ใหญ่บ้านว่าจำเลยที่ 3 ร่วมกับจำเลยที่ 1 และที่ 2 ลักคัตต้นพลางของผู้เสียหายและเอาไม้ไปจะมีลักษณะเป็นคำขัดทอดหากคำขัดทอดนั้นมีเหตุผลศาลย่อมรับฟังคำขัดทอดประกอบพยานหลักฐานอื่นของโจทก์ได้และคำขัดทอดของจำเลยที่ 3 ในกรณีนี้พาไปสู่การได้ไม้ของกลางที่ชุกซ่อนอยู่ในหนองน้ำห้วยหมื่นคั้น นับว่าเป็นคำขัดทอดที่มีเหตุผลศาลย่อมใช้รับฟังประกอบพยานหลักฐานอื่นของโจทก์ได้ (ฎ. ๖๓๘๑-๖๓๘๒/๒๕๔๓) คำให้การในชั้นสอบสวนของ ส. และ ข. แม้จะมีลักษณะเป็นคำขัดทอดในระหว่างผู้ต้องหาด้วยกัน แต่ไม่มีบทบัญญัติของกฎหมายห้ามมิให้รับฟังคำให้การเช่นนั้นเสียทีเดียว (ปัจจุบันป.วิ.อ. มาตรา ๒๓๓ บัญญัติให้รับฟังคำขัดทอดได้เฉพาะเวลาต้องเปลี่ยนเหตุผลใหม่) หากการขัดทอดมีเหตุผลรับฟังได้ศาลก็มีอำนาจรับฟังประกอบพิจารณาได้ (ปัจจุบันการชั่งน้ำหนักพยานขัดทอดต้องมีพยานหลักฐานอื่นประกอบด้วยจึงจะลงโทษจำเลยได้ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒๓๓) ทั้งคำให้การดังกล่าวก็ไม่ปรากฏว่ามีเหตุจงใจให้การเพื่อให้ตนพ้นความผิดหรือได้รับประโยชน์แต่อย่างใด ศาลจึงรับฟังคำให้การของ ส. และ ข. ประกอบพยานหลักฐานอื่นของโจทก์ได้ (ฎ. ๑๔๘๑/๒๕๔๘) (สังเกต ก่อนจะมีการแก้ไขกฎหมายลักษณะพยานเมื่อต้นปี 2551 ศาลไทยก็รับฟังพยานบอกเล่าลงโทษจำเลยตลอดมา แต่ให้เหตุผลว่า “ไม่มีกฎหมายห้ามมิให้รับฟังพยานบอกเล่าจึงรับฟังได้” เช่นฎีกา 1702550 แต่หลังจากแก้ไขกฎหมายใหม่แล้ว ตัวบทกฎหมายได้เขียนไว้ชัดเจนแล้วว่า “ห้ามมิให้ศาลรับฟังพยานบอกเล่าเว้นแต่...” แสดงว่าห้ามไม่ได้ศาลโดยเปิดข้อยกเว้นไว้ค่อนข้างจะกว้างขวางมาก ดังนั้นแนวบรรทัดฐานการรับฟังพยานบอกเล่าที่น่าจะพอที่น่าฎีกาถามมาดูเป็นตัวอย่างได้ เพียงแต่เวลาตอนฟ้องขอรับฟังต้องเปลี่ยนเหตุผลใหม่ โดยการอ้างข้อยกเว้นตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ และการชั่งน้ำหนักพยานบอกเล่า ก็ได้มีการถ้อยจากแนวคำพิพากษาศาลฎีกามาบัญญัติเป็นกฎหมายใน ป.วิ.อ. มาตรา 227/1 วรรคหนึ่ง โดยวางหลักไว้ว่า ในการวินิจฉัยชั่งน้ำหนักพยานบอกเล่าพยานขัดทอด ศาลจะต้องกระทำด้วยความระมัดระวังและไม่ควรเชื่อพยานหลักฐานนั้นโดยลำพังแต่เพียงโทษจำเลย เว้นแต่จะมีเหตุผลอันหนักแน่น มีพฤติการณ์พิเศษแห่งคดี หรือมีพยานหลักฐานอื่นมาสนับสนุน)

พยานชัดทอดไม่มีกฎหมายบัญญัติห้ามรับฟังและไม่มีกฎหมายบัญญัติให้รับฟังได้โดยตรง แต่ก็ยังเป็นพยานหลักฐานที่รับฟังได้เพราะเข้าหลักทั่วไปที่ว่า เมื่อเป็นพยานหลักฐานที่สามารถพิสูจน์ข้อเท็จจริงในคดีได้และไม่ต้องห้ามรับฟังโดยกฎหมายบทหนึ่งบทใดก็เป็นพยานหลักฐานที่รับฟังได้

บันทึกคำให้การชัดทอดในชั้นสอบสวน เป็นพยานบอกเล่าต้องห้ามรับฟังเป็นพยานหลักฐานตาม ป.วิ.อมตรา ๒๒๖/๓ วรรคสอง เว้นแต่จะเข้าข้อยกเว้นตาม (๑) หรือ (๒) ซึ่งพยานชัดทอดในรูปพยานบอกเล่ามักจะเข้าข้อยกเว้นตาม (๒) ของมาตรา ๒๒๖/๓ วรรคสอง เพราะไม่มีตัวประจักษ์พยานมาเบิกความต่อศาล แต่ถ้าหากพยานชัดทอดยังมีชีวิตอยู่แต่ไม่ยอมมาเป็นพยานที่ศาลก็อาจจะเข้าข้อยกเว้นตาม (๑) ของมาตรา ๒๒๖/๓ วรรคสอง ในฐานะเป็นพยานบอกเล่าที่มีคุณภาพน่าเชื่อถือ เพราะเป็นการเล่าบอกของประจักษ์พยาน

พยานชัดทอดเป็นจำเลยในคดีนั้น เป็นกรณีที่โจทก์ฟ้องพยานชัดทอดเป็นจำเลยร่วมในคดีเดียวกันกับจำเลย แล้วอ้างพยานชัดทอดมาเป็นพยานเบิกความชัดทอดจำเลยในคดีเดียวกัน อย่างนี้ต้องห้ามมิให้นำสืบและไม่ให้รับฟังเป็นพยานหลักฐานตาม ป.วิ.อมตรา ๒๓๒ เนื่องจากโจทก์อ้างจำเลยเป็นพยานโจทก์ ดังนั้น หากเจ้าหน้าที่จำเป็นต้องใช้พยานชัดทอดจะต้องกันพยานชัดทอดไว้เป็นพยานไม่ให้เป็นจำเลย หรือถ้าจะฟ้องเป็นจำเลยจะต้องแยกฟ้องเป็นคนละคดีกับคนร้ายตัวหลัก แล้วค่อยอ้างมาเป็นพยานโจทก์สลับกัน ซึ่งไม่ต้องห้ามตาม ป.วิ.อมตรา ๒๓๒

พยานชัดทอดที่เกิดขึ้นโดยไม่ชอบย่อมต้องห้ามรับฟังโดยบทตัดพยานอื่น ๆ เช่นพยานหลักฐานทั่วไป เช่น พยานชัดทอดที่เกิดขึ้นโดยไม่ชอบ ย่อมต้องห้ามรับฟังตาม ป.วิ.อมตรา ๒๒๖ พยานชัดทอดที่ได้มาโดยไม่ชอบ ย่อมต้องห้ามรับฟังตาม ป.วิ.อมตรา ๒๒๖/๑ เป็นต้น แต่ก็ไม่ใช่ต้องห้ามรับฟังเป็นพยานหลักฐานเพราะเหตุที่เป็นพยานชัดทอดแต่อย่างใดไม่

การขังนำนักพยานชัดทอดเป็นไปตาม ป.วิ.อมตรา ๒๒๗/๑ ซึ่งศาลจะต้องวิเคราะห์น้ำหนักพยานหลักฐานเหล่านี้ด้วยความระมัดระวัง กล่าวคือ โดยลำพังแต่พยานหลักฐานนี้ยังไม่ควรเชื่อเป็นยุติ ยิ่งถ้าเป็นพยานชัดทอดในรูปพยานบอกเล่าด้วยยิ่งต้องระวังเป็นสองเท่า เพราะมีจุดอ่อนในเรื่องน้ำหนักพยานหลักฐานถึงสองลักษณะ เว้นแต่จะมีเหตุผลอันหนักแน่นหรือมีพฤติการณ์พิเศษแห่งคดี หรือมีพยานหลักฐานประกอบอื่นมาสนับสนุนตามความในมาตรา ๒๒๗/๑ วรรคหนึ่ง

วิชา วิชาความและการถามพยาน

กรอบในการออกข้อสอบ(วิชาว่าความและการถามพยาน)

1. การร่างคำร้องต่างๆ (ควรดูอย่างลึกซึ้งและเน้นเป็นพิเศษ)
2. การร่างคำฟ้อง คำให้การ (ควรดูให้เข้าใจ)
3. การร่างคำขอ คำแถลง คำบอกกล่าว (ดูไว้บ้างก็ดี)
4. การร่างคำบังคับ (ผ่านหูผ่านตา)

การร่างคำร้องและคำฟ้องที่น่าสนใจและเกิดขึ้นบ่อยครั้งจากเหตุการณ์ปัจจุบัน

1. การร่างคำร้องขอจัดการมรดก?
2. การร่างคำร้องขอให้คืนคนสูญ?
3. การร่างคำร้องขอให้คุ้มครองชั่วคราวตาม ป.วิ.พ.มรดก 254?
4. การร่างคำฟ้องคดีแพ่ง?

แนวธงคำตอบ (เทียบเคียงจากคำบรรยายเนติฯสมัย ๖๑ ภาคสอง)

1. คดีพิพาทร่างประการแรก คือ การร่างคำร้องขอจัดการมรดก?

คำร้องขอจัดการมรดก

ข้อ ๑. ผู้ร้องได้อยู่กินกันสามีภริยากับนาย..... โดยจดทะเบียนสมรสถูกต้องตามกฎหมายเมื่อวันที่..... ที่อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม รายละเอียดตามสำเนาทะเบียนสมรสเอกสารท้ายคำร้องหมายเลขที่ ๑

ข้อ ๒. ขณะอยู่กินด้วยกันสามีภริยามีบุตรด้วยกันสองคนคือ..... ส่วนบิดามารดาของนาย..... ได้ถึงแก่กรรมไปก่อนแล้ว ปรากฏตามบัญชีหรือบัญชีเอกสารท้ายคำร้องหมายเลข ๒

ข้อ ๓. นาย..... ได้ถึงแก่กรรมเมื่อวันที่..... พ.ศ..... ที่บ้านเลขที่ ตำบลพระปฐมเจดีย์ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม ด้วยโรคหัวใจล้มเหลวณบ้านที่อาศัย ปรากฏตามใบมรณบัตรเอกสารท้ายคำร้องหมายเลข ๓

ข้อ ๔. ก่อนตายผู้ตายไม่ได้ทำพินัยกรรมไว้ และไม่ได้แต่งตั้งใครเป็นผู้จัดการมรดกผู้ตายมีเงินอยู่ในธนาคารออมสิน มีที่ดิน..... แล้วก็ตามทั้งได้เช่าซื้อที่ดินพร้อมอาคารเลขที่ ๔๐ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม จากการเคหะแห่งชาติราคาห้าแสนบาท รายละเอียดปรากฏตามบัญชีทรัพย์สินเอกสารท้ายคำร้องหมายเลข ๔ และสัญญาเช่าซื้อที่ดินพร้อมอาคาร เอกสารท้ายคำร้องหมายเลข ๕

ข้อ ๕. เมื่อผู้ตายได้ถึงแก่ความตาย ผู้ร้องได้ไปติดต่อกับธนาคารออมสินและการเคหะแห่งชาติ เพื่อขอรับเงินและขอรับโอนสิทธิการเช่าซื้อและจะโอนที่ดินให้แก่ทายาท แต่ก็ไม่สามารถรับโอนได้เพราะธนาคารก็ดี การเคหะก็ดี ไม่ยอมติดต่อด้วย โดยอ้างว่าต้องให้ศาลมีคำสั่งตั้งผู้จัดการมรดกเสียก่อน

ด้วยเหตุจำเป็นดังกล่าวข้างต้น การจัดการมรดกของผู้ตายมีเหตุขัดข้อง ผู้ร้องจึงมีความจำเป็นต้องร้องเป็นคดีนี้ ผู้ร้องมีคุณสมบัติครบถ้วนตามกฎหมายและมีความเต็มใจที่จะเป็นผู้จัดการมรดก ผู้ร้องไม่เคยเป็นบุคคล ไร้ความสามารถหรือเสมือน ไร้ความสามารถและไม่เคยเป็นบุคคล

ล้มละลาย ผู้ร้องได้รับความยินยอมจากทายาทของผู้ตายแล้ว รายละเอียดปรากฏตามหนังสือยินยอมเอกสารท้ายคำร้องหมายเลข ๖ ด้วยเหตุดังกล่าวผู้ร้องจึงขอbermanศาลได้โปรดได้สวนและประทานคำสั่งตั้งผู้ร้องเป็นผู้จัดการมรดกของนาย.....ต่อไปด้วย

การมิควรแล้วแต่จะโปรด

ลงชื่อ.....

2.คดียกฟ้องประกาศที่๑๕๑ คี๑ การร่างคำร้อง๑๗๑ใช้บังคับศาลอุทธรณ์

คำร้องขอให้เป็นคนสาบสูญ

ข้อ๑. ผู้ร้องเป็นบิดาโดยชอบด้วยกฎหมายของนาย..... ซึ่งเกิดจากนาง..... ได้จดทะเบียนสมรสกันเมื่อวันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๒๐ ณ ที่ว่าการอำเภอคูสิด กรุงเทพมหานคร ตามสำเนาทะเบียนสมรสเอกสารท้ายคำร้องหมายเลข ๑ นาย..... ยังไม่ดทำการสมรสและอยู่รวมอาศัยบ้านเดียวกับผู้ร้อง ตามสำเนาทะเบียนบ้านเอกสารท้ายคำร้องหมายเลข ๒

ข้อ๒. เมื่อวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๘ นาย..... บุตรชายของผู้ร้องได้ขับเครื่องบินขนาดเล็กเพื่อฝึกบินตามปกติ ได้เกิดอุบัติเหตุเครื่องบินดังกล่าวตกลงในทะเลทิศตะวันออกของเกาะพังงา จนบัดนี้ยังไม่ได้ข่าวหรือพบศพแต่อย่างใด

ข้อ๓. นับจากวันที่นาย..... บุตรของผู้ร้องได้สูญหายไปเมื่อวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๘ ถึงวันนี้เลยกำหนดเวลา ๓ ปี แล้วผู้ร้องยังไม่ทราบข่าวคราวว่านาย..... ยังมีชีวิตอยู่หรือตาย ณ ที่ใดเลย

ข้อ๔. ผู้ร้องมีคุณสมบัติครบถ้วนตามกฎหมายในการยื่นคำร้องนี้ ทายาททุกคนก็ยินยอม ด้วยเหตุผลข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายดังที่ผู้ร้องได้กราบทูลเรียนมา ผู้ร้องจึงขอความกรุณาศาลได้โปรดทำการได้สวนและประทานคำสั่งว่านาย..... บุตรผู้ร้องเป็นคนสาบสูญและได้ถึงแก่ความตายแล้ว ขอให้โปรดอนุญาต

การมิควรแล้วแต่จะโปรด

ลงชื่อ.....

3.คดียกฟ้องประกาศที่๑๕๑ คี๑ การร่างคำร้อง๑๗๑ใช้บังคับศาลอุทธรณ์(มาตรา ๒๕๔)

คำร้องขอให้คุ้มครองชั่วคราวตามป.วิ.มาตรา๒๕๔

ข้อ ๑ ด้วยโจทก์ยื่นฟ้องจำเลยฐานละเมิดโดยจำเลยได้ทำให้เกิดความเสียหายแก่ท่อระบายน้ำของโจทก์หลายแห่งซึ่งจะต้องปรับปรุงแก้ไขความเสียหายเป็นเงินประมาณหนึ่งล้านสองแสนบาท จำเลยยื่นคำให้การปฏิเสธความรับผิดชอบ ศาลนัดพิจารณาสืบพยานโจทก์ในวันที่.....เดือน.....ศกนี้ เวลา.....นาฬิกา(กรณีนี้ไม่ได้ยื่นพร้อมทั้งฟ้องโดยมายื่นคำร้องภายหลัง)

ข้อ๒. เนื่องจากปรากฏว่าทางรัฐบาลไทยโดยกรมโยธาธิการซึ่งเป็นคู่สัญญากับจำเลยจะต้องจ่ายเงินงวดสุดท้ายเป็นจำนวนสี่ล้านหกแสนบาทให้แก่จำเลย ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้อนุมัติการจ่ายเงินแล้วจำเลยกำลังดำเนินการขอรับเงินดังกล่าวอยู่ ซึ่งคาดหมายว่าจำเลยจะได้รับเงินดังกล่าวในเร็ววันนี้ เนื่องจากจำเลยเป็นบริษัทในต่างประเทศดำเนินการในประเทศเพียงชั่วคราว เมื่อจำเลยได้รับเงินงวดสุดท้ายแล้วก็จะต้องนำเงินกลับภูมิลำเนาในต่างประเทศ ทรัพย์สินของจำเลยในประเทศไทยไม่เพียงพอแก่การชำระหนี้ให้แก่โจทก์ โดยหากจำเลยเพิกเฉย โจทก์ก็ไม่มีโอกาสได้รับชำระหนี้รายนี้ นอกจากเงินของจำเลยงวดสุดท้ายเท่านั้น การที่จำเลยได้ขอรับเงินงวดสุดท้ายไปเช่นนี้จำเลยตั้งใจจะจำหน่ายหรือยกย้ายทรัพย์สินของตนออกไปให้พ้นอำนาจศาล อันเป็นการขัดขวางการบังคับคดีของศาล โจทก์จึงจึงต้องขอ คุ้มครองชั่วคราวก่อนที่ศาลจะพิพากษาคดีนี้ โดยขอให้ศาลมีคำสั่ง

อายัดเงินที่กรมโยธาธิการจะจ่ายให้แก่จำเลยเป็นเงินค่าเสียหาย หนึ่งล้านสองแสนบาท พร้อมด้วยดอกเบี้ยนับตั้งแต่วันฟ้องประมาณ ๑๕๐,๐๐๐ บาท ค่าธรรมเนียมอีก ๕๐,๐๐๐ บาทรวมเป็นเงินหนึ่งล้านสี่แสนบาท

ด้วยเหตุผลดังกล่าวแล้วข้างต้น โปรดให้โจทก์ได้รับความคุ้มครองชั่วคราวก่อนที่ศาลจะพิพากษาคดีเพื่อป้องกันความเสียหายดังกล่าวตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา ๒๕๔, ๒๕๕ ขอศาลได้โปรดมีคำสั่งอายัดเงินหรือตัวเงินที่ทางการจะจ่ายให้แก่จำเลย และเนื่องจากมีผู้เกี่ยวข้องที่จะจ่ายตัวเงินให้แก่จำเลยหลายแห่งด้วยกัน คือ กระทรวงมหาดไทยกระทรวงการคลัง โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเป็นผู้ลงนาม ซึ่งมีรัฐมนตรีของทั้งสองกระทรวงลงลายมือชื่อในตัวเงินแล้ว จำเลยก็จะได้นำตัวเงินไปรับเงินที่กองคลัง กรมโยธาธิการหรือกองการประปา กรุงเทพมหานคร จึงขอศาลได้โปรดมีคำสั่งอายัดไปยังกระทรวงมหาดไทยกระทรวงการคลัง กรมโยธาธิการไม่ให้จ่ายเงินแก่จำเลยตามตัวเงินเป็นจำนวนเงินหนึ่งล้านสี่แสนบาท จนกว่าศาลจะได้มีคำสั่งเปลี่ยนแปลงทั้งนี้ โจทก์ได้นำพยานมาศาลเพื่อให้ศาลได้สวนในวันนี้แล้ว

กรรมสิทธิ์แล้วแต่จะโปรด

ลงชื่อ.....

4.คดีฟ้องร้องเพิกถอนคำสั่งคุ้มครองชั่วคราว

ฟ้องขับไล่

ข้อ ๑. โจทก์เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ที่ดินโฉนดเลขที่.....แขวงหัวหมาก เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร พร้อมด้วยสิ่งปลูกสร้างในที่ดินคือ บ้านเลขที่..... ถนนรามคำแหง แขวงหัวหมาก เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร ปรากฏตามสำเนาโฉนดที่ดินและสำเนาทะเบียนบ้านเอกสารท้ายฟ้องหมายเลข ๑ และ ๒ ตามลำดับ (คือคนอ่านแล้วต้องเข้าใจเอกสารที่ตรง)

ข้อ ๒. จำเลยและบริวารได้อาศัยอยู่ในบ้านและที่ดินตามฟ้องข้อ ๑. โดยมีผู้มีสัญญาเช่ากับโจทก์ ต่อมาโจทก์ต้องการใช้สอยทำประโยชน์ในบ้านและที่ดินดังกล่าวโดยนำออกให้ผู้อื่นเช่า โจทก์จึงไม่ประสงค์จะให้จำเลยและบริวารอาศัยอยู่ในบ้านและที่ดินอีกต่อไป โจทก์จึงได้บอกกล่าวให้จำเลยขนย้ายทรัพย์สินและบริวารออกไปจากบ้านและที่ดินของโจทก์แล้ว แต่จำเลยเพิกเฉย โจทก์จึงมอบให้ทนายความมีหนังสือบอกกล่าวไปยังจำเลย ทนายโจทก์ส่งหนังสือบอกกล่าวให้จำเลยออกไปจากบ้านและที่ดินดังกล่าวแล้ว ซึ่งจำเลยได้รับหนังสือบอกกล่าวแล้ว ปรากฏตามหนังสือบอกกล่าวและใบตอบรับของการสื่อสารแห่งประเทศไทย เอกสารท้ายฟ้องหมายเลข ๓, ๔ ตามลำดับ แต่จำเลยก็ยังเพิกเฉย

ข้อ ๓. การที่จำเลยและบริวารอยู่อาศัยในบ้านและที่ดินตามฟ้องของโจทก์ดังกล่าวจึงเป็นการละเมิดต่อสิทธิของโจทก์ผู้เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ ทำให้โจทก์ได้รับความเสียหายอย่างยิ่ง ถ้าหากโจทก์นำบ้านพร้อมที่ดินดังกล่าวให้คนอื่นเช่าก็จะได้ค่าเช่าในอัตราเดือนละไม่ต่ำกว่า ๓,๐๐๐ บาท ซึ่งเป็นอัตราขั้นต่ำของค่าเช่าและที่ดินในละแวกเดียวกัน โจทก์ไม่มีทางใดที่จะบังคับจำเลยได้ จึงต้องฟ้องเป็นคดีนี้เพื่อขอให้ศาลได้โปรดพิจารณาพิพากษาให้จำเลยขนย้ายทรัพย์สินและบริวารออกไปจากบ้านและที่ดินตามฟ้องของโจทก์ และให้จำเลยชดเชยค่าเสียหายให้แก่โจทก์เดือนละ ๓,๐๐๐ บาท นับตั้งแต่วันฟ้องเป็นต้นไปจนกว่าจำเลยจะขนย้ายทรัพย์สินออกไปจากบ้านและที่ดินของโจทก์ด้วย

กรรมสิทธิ์แล้วแต่จะโปรด

คำขอท้ายฟ้อง

๑. ขอให้ขับไล่จำเลยและบริวาร(อย่าลืมบริวารด้วยนะครับ)ออกไปจากบ้านและที่ดินของโจทก์
๒. ให้จำเลยชดเชยค่าเสียหายแก่โจทก์นับตั้งแต่วันที่ครบกำหนดบอกกล่าว จนถึงวันฟ้องเป็นเวลา ๒ เดือน เป็นเงิน ๖,๐๐๐ บาท และนับตั้งแต่วันฟ้องไปจนกว่าจำเลยและบริวารจะออกจากที่ดินของโจทก์เดือนละ ๓,๐๐๐ บาท ตลอดไปจนกว่าจะส่งมอบบ้านและที่ดินให้แก่โจทก์เสร็จ
๓. ให้จำเลยชำระค่าฤชาธรรมเนียมและค่าทนายความแทนโจทก์ด้วย

วิชา การจัดทำเอกสารทางกฎหมาย

ขอบเขตในการออกข้อสอบ(วิชาการจัดทำ เอกสารทางกฎหมาย)

1. การจัดทำนิติกรรมสัญญาต่างๆ (ควรให้ความสำคัญเป็นอันดับหนึ่ง)
2. การจัดทำร่างกฎหมาย (ควรให้ความสำคัญอันดับรองลงมา)
3. การจัดทำความเห็นทางกฎหมาย (ดูไว้บ้างก็ดี)

การจัดทำเอกสารทางกฎหมายที่น่าสนใจและเกิดขึ้นบ่อยครั้งในเหตุการณ์ปัจจุบัน

1. การร่างสัญญาเช่า? 2. การร่างสัญญาซื้อขาย? 3. การร่างสัญญาจ้าง? 4. การร่างสัญญาซื้อขายที่ดิน? 5. การร่างกฎหมาย?

แนวระคำ ตอบ (เทียบเคียงจากคำ บรรยายคดี - สมัย ๖๑ ภาคสอง)

1. คดีพิพาทระหว่างนาย ก กับนาย ข เรื่องสัญญาเช่า?

บันทึกข้อตกลง

ทำที่.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ระหว่าง นาย ก กับ นาย ข มีอยู่ บ้านเลขที่.....

ซึ่งต่อไปในสัญญานี้จะเรียกว่า “ฝ่ายที่ ๑”

กับ นาย ข มีอยู่ บ้านเลขที่.....

ซึ่งต่อไปในสัญญานี้จะเรียกว่า “ฝ่ายที่ ๒”

ทั้งสองฝ่ายตกลงทำบันทึกข้อตกลงกันดังต่อไปนี้

ข้อ ๑. ตามที่ฝ่ายที่ ๑ ได้ออกเช็คธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) เลขที่ ๑๒๓๔๕๖ สั่งจ่ายเงิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งแสนบาทถ้วน) ลงวันที่..... ฝ่ายที่ ๒ เป็นผู้ทรงเช็คฉบับดังกล่าว

ข้อ ๒. เนื่องจากเช็คตามข้อ ๑ ได้หายไป ฝ่ายที่ ๒ ได้แจ้งความต่อพนักงานสอบสวนสถานีตำรวจนครบาลบางเขนไว้แล้ว ตามหลักฐานการแจ้งความ ทำบันทึกข้อตกลงนี้ ให้ถือเป็นส่วนหนึ่งของบันทึกข้อตกลงนี้ด้วย

ข้อ ๓. ฝ่ายที่ ๑ ตกลงชำระเงินตามเช็คจำนวน ๑๐๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งแสนบาทถ้วน) ให้แก่ฝ่ายที่ ๒ แล้วในวันนี้ หนี้ตามเช็คจึงเป็นอันระงับสิ้นไป

ข้อ ๔. ฝ่ายที่ ๒ รับรองว่าหากฝ่ายที่ ๑ ได้รับความเสียหายจากเช็คฉบับดังกล่าวไม่ว่ากรณีใดๆ ฝ่ายที่ ๒ ตกลงชดเชยค่าเสียหายที่เกิดขึ้นแก่ฝ่ายที่ ๑ ภายใน ๑ วัน

บันทึกข้อตกลงนี้ ทำขึ้นเป็นสองฉบับ มีข้อความตรงกัน ยึดถือไว้ฝ่ายละฉบับ ทั้งสองฝ่ายได้อ่านและเข้าใจบันทึกข้อตกลงนี้ดีแล้ว จึงได้ลงชื่อไว้ต่อหน้าพยาน

ลงชื่อ.....ฝ่ายที่ ๑

ลงชื่อ.....ฝ่ายที่ ๒

ลงชื่อ.....พยาน

ลงชื่อ.....พยาน

2.คดีทวงถามหนี้คดีที่๑๕๖ คือร่างสัญญารับสภาพหนี้

สัญญารับสภาพหนี้

ทำที่.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ระหว่างข้าพเจ้านายกุสิน มีใช้ อยู่บ้านเลขที่.....

ซึ่งต่อไปในสัญญานี้จะเรียกว่า“ลูกหนี้”ฝ่ายหนึ่ง

กับ นายมีทรัพย์ ชอบผล อยู่บ้านเลขที่

ซึ่งต่อไปในสัญญานี้จะเรียกว่า“เจ้าหนี้”อีกฝ่ายหนึ่ง

ทั้งสองฝ่ายตกลงทำสัญญารับสภาพหนี้กันดังต่อไปนี้

ข้อ๑. ตามที่ลูกหนี้ได้ซื้อสินค้าไปจากเจ้าหนี้และเมื่อมีการติดบัญชีกันในวันทำสัญญานี้ ลูกหนี้ขอรับสภาพหนี้ว่าเป็นหนี้เจ้าหนี้รวมอยู่เป็นเงิน ๒๐๐,๐๐๐ บาท(สองแสนบาทถ้วน)

ข้อ๒. ลูกหนี้ตกลงชำระหนี้ตามข้อ๑ ให้แก่เจ้าหนี้ภายใน ๑๐ เดือนนับแต่วันทำสัญญานี้ โดยจะชำระเป็นเงินเดือนละ ๒๐,๐๐๐ บาท (สองหมื่นบาท)จำนวน ๑๐ งวด โดยลูกหนี้จะนำไปชำระให้แก่เจ้าหนี้ ณ ภูมิลำเนาของเจ้าหนี้ ทุกวันที่ ๕ ของทุกเดือน โดยเริ่มตั้งแต่เดือน.....พ.ศ.....จนกว่าจะครบ

ข้อ๓ หากลูกหนี้ผิดนัด ขอมให้เจ้าหนี้คิดดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ ๑๕ ต่อปี

สัญญานี้ทำขึ้นเป็นสองฉบับ มีข้อความตรงกัน ยึดถือไว้ฝ่ายละฉบับ ทั้งสองฝ่ายได้อ่านและเข้าใจสัญญานี้ดีแล้ว จึงได้ลงลายมือชื่อไว้ต่อหน้าพยาน

ลงชื่อ.....ลูกหนี้

ลงชื่อ.....เจ้าหนี้

ลงชื่อ.....พยาน

ลงชื่อ.....พยาน

3.คดีทวงถามหนี้คดีที่๑๕๗ คือการร่างสัญญาจ้างว่าคณณ

สัญญาจ้างว่าคณณ

ทำที่.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ระหว่างข้าพเจ้านายมงคลจันทร์ อยู่บ้านเลขที่.....
ต่อไปในสัญญานี้จะเรียกว่า “ผู้ว่าจ้าง” ฝ่ายหนึ่ง

กับ นายอึ้งกร งามมาก อยู่บ้านเลขที่.....
ต่อไปในสัญญานี้จะเรียกว่า “นายความ” อีกฝ่ายหนึ่ง

ทั้งสองฝ่ายตกลงทำสัญญากันดังต่อไปนี้

ข้อ ๑. ผู้ว่าจ้างเป็นจำเลยในคดีศาลอาญา เลขคดีที่ ๑/๒๕๕๑ ของศาลอาญาระหว่างพนักงานอัยการ โจทก์ นายมงคลจันทร์ จำเลย ในข้อหาหมิ่นประมาทโดยการโฆษณา

ข้อ ๒. ผู้ว่าจ้างตกลงจ้างนายความให้ทำหน้าที่นายความจำเลย เพื่อแก้ต่างในคดีดังกล่าวจนกว่าคดีจะถึงที่สุด

ข้อ ๓. ผู้ว่าจ้างตกลงชำระค่าทนายความแก่นายความเป็นเงิน ๕๐,๐๐๐ บาท (ห้าหมื่นบาทถ้วน) ชำระดังนี้

๓.๑ ชำระในวันทำสัญญานี้ เป็นเงิน ๒๕,๐๐๐ บาท (สองหมื่นห้าพันบาทถ้วน)

๓.๒ ชำระในวันนัดสืบพยานจำเลยเป็นเงิน ๒๕,๐๐๐ บาท (สองหมื่นห้าพันบาทถ้วน)

ข้อ ๔. หากมีการดำเนินคดีในชั้นอุทธรณ์หรือฎีกา ผู้ว่าจ้างตกลงชำระค่าทนายความอีกศาลละ ๑๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งหมื่นบาทถ้วน) ชำระในวันยื่นอุทธรณ์หรือคำแก้อุทธรณ์ในชั้นศาลอุทธรณ์ และชำระในวันยื่นฎีกาหรือคำแก้ฎีกาในชั้นศาลฎีกา

ข้อ ๕. ผู้ว่าจ้างได้มอบเงินทรวางจำจำนวน ๑๐,๐๐๐ บาท (สามพันบาทถ้วน) ให้แก่นายความ เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายและค่าธรรมเนียมต่างๆ ในการต่อสู้คดี นายความได้รับไว้เรียบร้อยแล้ว

สัญญานี้ทำขึ้นเป็นสองฉบับ มีข้อความตรงกัน ยึดถือไว้ฝ่ายละฉบับ ทั้งสองฝ่ายได้อ่านและเข้าใจสัญญานี้ดีแล้ว จึงได้ลงลายมือชื่อไว้ต่อหน้าพยาน

ลงชื่อ.....ผู้ว่าจ้าง

ลงชื่อ.....นายความ

ลงชื่อ.....พยาน

ลงชื่อ.....พยาน

4. คอจิกยกว่างระภักที่๕ คือ การวางสัญญาจะซื้อขายที่ดิน

สัญญาจะซื้อขายที่ดิน

ทำที่.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ระหว่างข้าพเจ้านายมีทรัพย์ ขอบนาย อยู่บ้านเลขที่.....
ต่อไปในสัญญานี้จะเรียกว่า “ผู้จะขาย” ฝ่ายหนึ่ง

กับ นายสะสม ขอบซื้อ อยู่บ้านเลขที่.....
ต่อไปในสัญญานี้จะเรียกว่า “ผู้จะซื้อ” อีกฝ่ายหนึ่ง

ทั้งสองฝ่ายตกลงทำสัญญาจะซื้อขายที่ดินกันดังต่อไปนี้

ข้อ๑. ผู้จะขายเป็นเจ้าของที่ดินโฉนดเลขที่ ๑ เลขที่ดิน ๒ แขวงบางยี่ขัน เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร เนื้อที่ประมาณ ๒๐๐ ตารางวา ปรากฏตามสำเนาโฉนดทำสัญญานี้ ให้ถือเป็นส่วนหนึ่งของสัญญานี้ด้วย

ข้อ๒. ทั้งสองฝ่ายตกลงราคากันตารางวาละ ๑๐๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งแสนบาทถ้วน) ๒๐๐ ตารางวา รวมเป็นเงิน ๒๐,๐๐๐,๐๐๐ (ยี่สิบล้านบาทถ้วน) และตกลงชำระราคากันดังนี้

๒.๑ ชำระมัดจำเป็นเงิน ๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท (ห้าล้านบาทถ้วน) ผู้จะซื้อได้รับเงินไว้เรียบร้อยแล้ว

๒.๒ ชำระเงิน ๑๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท (สิบห้าล้านบาทถ้วน) ในวันโอนกรรมสิทธิ์ที่ดิน ณ สำนักงานที่ดิน ในวันที่..... เดือน..... พ.ศ.....

ข้อ๓. ค่าธรรมเนียม ค่าภาษีอากร ทุกชนิดในการโอนกรรมสิทธิ์ ผู้จะขายเป็นผู้ชำระ

ข้อ๔. ผู้จะซื้อจะมีสิทธินำผู้อื่นที่เป็นบุคคลธรรมดาและ/หรือนิติบุคคลมารับโอนหรือร่วมรับโอนกรรมสิทธิ์ที่ดินได้

ข้อ๕. ผู้จะขายตกลงส่งมอบที่ดินให้แก่ผู้จะซื้อในวันโอนกรรมสิทธิ์ ผู้จะขายรับรองว่าที่ดินที่ขายไม่มีภาระผูกพันและการรอนสิทธิใดๆ ทั้งสิ้น ไม่ถูกเวนคืนและไม่อยู่ในแนวเขตเวนคืน

ข้อ๖. หากผู้จะซื้อผิดนัด ผู้จะขายมีสิทธิบอกเลิกสัญญาและรับเงินมัดจำได้

หากผู้จะขายผิดนัด ผู้จะซื้อจะมีสิทธิฟ้องบังคับผู้จะขายให้ปฏิบัติตามสัญญา และผู้จะขายตกลงชำระเบี้ยปรับแก่ผู้จะซื้อเป็นเงิน ๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท (ห้าล้านบาทถ้วน) ดังหากอีกด้วย หรือผู้จะซื้อจะบอกเลิกสัญญาโดยผู้จะขายตกลงคืนเงินมัดจำ ๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท (ห้าล้านบาทถ้วน) พร้อมด้วยเบี้ยปรับอีก ๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท (ห้าล้านบาทถ้วน) ให้แก่ผู้จะซื้อ ทั้งนี้ ผู้จะซื้อจะมีสิทธิที่จะเลือกบังคับกรณีใดกรณีหนึ่ง

สัญญานี้ทำขึ้นเป็นสองฉบับ มีข้อความตรงกัน ผู้จะขายและผู้จะซื้อยึดถือไว้ฝ่ายละฉบับ

ทั้งสองฝ่ายได้อ่านและเข้าใจสัญญานี้ดีแล้วเห็นว่าถูกต้องจึงได้ลงชื่อไว้ต่อหน้าพยาน

ลงชื่อ.....ผู้จะขาย

ลงชื่อ.....ผู้จะซื้อ

ลงชื่อ.....พยาน

ลงชื่อ.....พยาน

5.ค.ฉีกฎร่างพระราชบัญญัติ ๕๐ การร่างกฎหมาย

การร่างกฎหมายต้องประกอบด้วยโครงสร้างต่างดังนี้

- (๑) หลักการและเหตุผล
- (๒) ชื่อของร่างพระราชบัญญัติ
- (๓) คำปรารภ
- (๔) วันใช้บังคับของพระราชบัญญัติ
- (๕) บทนิยาม
- (๖) มาตราผู้รักษาการตามกฎหมาย
- (๗) การยกเลิกการแก้ไขและการเพิ่มเติมพระราชบัญญัติ
- (๘) การแก้ไขเปลี่ยนแปลง“คำ”ในพระราชบัญญัติ
- (๙) บทเฉพาะกาล

ตัวอย่างร่างแบบแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร.....พ.ศ.....

บันทึกหลักการและเหตุผล

ประกอบร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่.....)

พ.ศ.....

.....

หลักการ

แก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร ดังต่อไปนี้

๑. กำหนดให้นำเงินที่บริจาคแก่พรรคการเมืองไปหักลดหย่อนในการคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาได้ (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๔๗ (๗)(ก))
๒. กำหนดให้เงินที่บริจาคแก่พรรคการเมืองเป็นรายจ่ายในการคำนวณกำไรสุทธิของบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลได้ (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๖๕ ตรี(๓))

เหตุผล

โดยที่มาตรา ๔๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ กำหนดให้ผู้บริจาคเงินแก่พรรคการเมืองมีสิทธินำจำนวนเงินที่บริจาคไปหักเป็นค่าลดหย่อนตามที่ กำหนดในประมวลรัษฎากร จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ร่าง

พระราชบัญญัติ

แก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่)

พ.ศ.....

.....

.....

.....

.....

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร

.....

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่) พ.ศ.....”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็น (ก) ของ (๓) ในมาตรา ๔๓ แห่งประมวลรัษฎากร ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ ๑๕) พ.ศ. ๒๕๐๘

“(ก) เงินที่บริจาคแก่พรรคการเมืองตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง เพื่อการดำเนินงานกิจการของพรรคการเมือง หรือเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายของพรรคการเมืองในการเลือกตั้ง นอกเหนือจากค่าธรรมเนียมและค่าบำรุงพรรคการเมืองตามข้อบังคับของพรรคการเมือง”

มาตรา ๔ ให้ยกเลิกความ (๓) ของมาตรา ๖๕ ตรี แห่งประมวลรัษฎากรซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ ๑๖) พ.ศ. ๒๕๓๔ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“(๓) รายจ่ายอันมีลักษณะเป็นการส่วนตัว การให้โดยเสน่หา หรือการกุศล เว้นแต่รายจ่ายเพื่อการกุศลสาธารณะหรือเพื่อการสาธารณะประโยชน์ตามที่อธิบดีกำหนดโดยอนุบัญญัติรัฐมนตรี หรือรายจ่ายในการบริจาคเงินแก่พรรคการเมืองตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง เพื่อการดำเนินงานกิจการของพรรคการเมือง หรือเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายของพรรคการเมืองในการเลือกตั้ง นอกเหนือจากค่าธรรมเนียมและค่าบำรุงพรรคการเมืองตามข้อบังคับของพรรคการเมือง ให้หักได้ในส่วนที่ไม่เกินร้อยละ ๒ ของกำไรสุทธิ และรายจ่ายเพื่อการศึกษหรือเพื่อการกีฬาตามที่อธิบดีกำหนดโดยอนุบัญญัติรัฐมนตรี ให้หักได้อีกในส่วนที่ไม่เกินร้อยละ ๒ ของกำไรสุทธิ”